

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**TARİH DERSİNDE TEKNOLOJİ KULLANIMININ
ÖĞRENCİ BAŞARISINA KATKISI**

(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan

Mehmet Ali KARAMAN

İstanbul, 2008

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**TARİH DERSİNDE TEKNOLOJİ KULLANIMININ
ÖĞRENCİ BAŞARISINA KATKISI**

(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan

Mehmet Ali KARAMAN

050712060

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Adnan Eskikurt

İstanbul, 2008

YEMİN METNİ

Sunduğum Yüksek Lisans Tezimi, Akademik Etik ilkelerine bağlı kalarak hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim. 26/09/2008

Aday: Mehmet Ali Karaman

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

26.09.2008

Enstitümüz *İşletme Yönetimi* Anabilim dalı *Eğitim Yönetimi ve Denetimi* Bilim dalı yüksek lisans öğrencisi **050712060** numaralı *Mehmet Ali Karaman*'ın "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği tezini, Yönetim Kurulumuzun 19.06.2008 tarih ve 2008/16 sayılı toplantısında seçilen ve 02/07/2008 tarihinde Taksim Kampüsünde toplanan jüri üyeleri huzurunda savunmuş ve kendisine düzeltme verilmiştir. Düzeltme sonrası 18.09.2008 tarih ve 2008/24 sayılı Yönetim Kurulu kararı gereğince jüri üyesinde zorunlu değişiklik yapılan aday, "**TARİH DERSİNDE TEKNOLOJİ KULLANIMININ ÖĞRENCİ BAŞARISINA KATKISI**" adlı düzeltilmiş tezini 26.09.2008 tarihinde Taksim Kampüsünde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (45) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile ~~Kabul veya Red~~ kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 7 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
YRD.DOÇ.DR. ADNAN ESKİKURT

ÜYE
YRD.DOÇ.DR. SEVİNÇ PEKER

PROF.DR. MEHMET FİKRET GEZGİN

TARİH DERSİNDE TEKNOLOJİ KULLANIMIN ÖĞRENCİ BAŞARISINA KATKISI

Tezi Hazırlayan: Mehmet Ali Karaman

ÖZET

İnsanoğlu'nun günlük yaşamında XX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren teknolojinin egemenliği her geçen gün belirgin bir yayılım sürecine girmiş, bilgi akışının hızlı olduğu XXI. yüzyılda ise imkânların gelişimi ve çeşitlenmesiyle bunların eğitim-öğretim ortamlarında kullanılması kolaylaşmıştır.

Kitle iletişiminde görselliğin yaygınlaşmasının bir sonucu olarak bilişim teknolojilerinin yararları toplumların tüm kesimleri gibi eğitim-öğretim mensuplarının da ilgisini çekerek zamanla genel bir kabullenmeyle birlikte kullanımları yaygınlaşmıştır. Nitekim tarih derslerinde teknolojinin kullanılması ve görsel kaynaklara ulaşabilmenin verdiği avantajlar, tarih eğitimini kolaylaştırmış ve verimli hale gelmesini sağlamıştır.

Bilişim teknolojilerinin tarih derslerinde kullanılmasının en önemli sonuçlarından biri öğrencilerin derse ilgisindeki artıştır. Zira görsel bilişim teknolojileri tarih derslerinde kullanıldığında tarih bilgileri öğrencilerin hafızasında daha kalıcı olmaktadır. Öğrenciler bu sayede tarih dersini daha çok sevmekte ve daha başarılı olmaktadır.

Tarih öğretiminde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisini müzakere amacıyla ele aldığımız çalışmamız üç bölümden müteşekkil olup, ilk bölümde Türkiye'de Tarih Öğretimi ele alınarak geçmişten günümüze meselenin çeşitli boyutları müzakere edilmiş, ikinci bölümde Bilgi-Eğitim Teknolojilerindeki gelişmeler vurgulanarak Tarih dersine tesirleri ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise tarih dersinde teknoloji kullanımının etkileri, araştırılması ve değerlendirilmesi çeşitli sayısal yöntemlerle izah edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Tarih öğretimi-Teknoloji-Öğrenci Başarısı

THE CONTRIBUTION OF TECHNOLOGY USAGE ON STUDENTS' SUCCESS IN HISTORY TEACHING

Prepared by : Mehmet Ali KARAMAN

Abstract

The governing power of technology usage in human's daily life has been spread significantly since the second half of the 20th century. In the 21st century, in which the flow of information is fast, using technological developments in education and teaching is inevitable.

As a result of the growing dominance of visuality in mass media, the advantages of information technologies attract people's attention in education and teaching and the usage of it has been getting higher as in the other parts of the society. With the usage of information technology and the advantages of using visual aids in history lessons has made history teaching easier and more productive.

The most important result of using information technology in history lessons is the increasing interests of students. With the help of using technology in history lessons, historical knowledge becomes more permanent in students' mind and they enjoy the lessons more and they become more successful.

Our study, in which the contribution of technology usage on students' success in history teaching has been handled, has three parts. In the first part, history teaching in Turkey has been discussed in different ways starting from past. In the second part of the study the recent effects of information technology in history lessons has been handled. Finally in the third part, the search and the assessment of technology usage and its effects on history lessons have been explained by using different types of statistics.

Key Words : Teaching History-Technology-Students Success

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni	
Jüri Sayfası	
Türkçe Özet ve Anahtar Kelimeler	
İngilizce Özet ve Anahtar Kelimeler (Abstract)	
Tablolar Listesi	IX
Şekiller Listesi	XII
Kısaltmalar	XIII
Giriş	1

I. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE TARİH ÖĞRETİMİ

1. TARİH BİLİMİ VE EĞİTİM-ÖĞRETİM FAALİYETLERİ	5
2. TÜRK MİLLİ EĞİTİM SİSTEMİNDE TARİH DERSLERİ	7
2.1. Tarih Öğretiminin Disiplin İçi ve Sosyal Amaçları	9
2.1.1 Tarih Öğretiminin Disiplin İçi Amaçları	11
2.1.2. Tarih Öğretiminin Sosyal Amaçları	12
2.2. Tarih Dersi Öğretiminde Yaşanan Zorluklar ve Kullanılan Yöntemler	13

II. BÖLÜM

BİLGİ-EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ VE TARİH DERSİ

1. BİLGİ-EĞİTİM TEKNOLOJİLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ	28
2. KLASİK EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ	31
3. MODERN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ	34
3.1. Görsel Eğitim Teknolojileri	37
3.2. Bilgisayar Destekli Eğitim	46
3.2.1 Eğitimde Bilişim Sistemi ve Bilgisayarın Eğitimdeki Rolü	48
3.2.2. Bilgisayarlı Destekli Eğitimin Avantajları	49
3.2.3. Bilgisayar Destekli Eğitimin Dezavantajları	50
3.2.4. Bilgisayar Destekli Eğitim Yönetimi	51
3.2.5 Bilgisayar Desteğinin Eğitim-Öğretime Katkıları	52
3.2.6. Bilgisayar Destekli Eğitimle İlgili Türkiye'de Yapılan araştırmalar	54
3.2.7. Bilgisayar Destekli Eğitimin Türkiye'deki Durumu	56

3.3. İnternet ve Eğitim	59
3.3.1. İnternet ve Tarihsel Gelişimi	60
3.3.2. İnternetle İlgili Kavramlar ve Teknolojiler	61
3.3.3. İnternet Tabanlı Eğitimde Mobil Öğrenme	61
3.3.4. İnternet Üzerinden (Online) Eğitim	62
3.4 Bilgisayar Destekli Eğitimin Tarih Derslerinde Kullanılması ve Öğrenci Başarısına Etkisi	63

III. BÖLÜM

TARİH DERSİNDE TEKNOLOJİ KULLANIMININ ETKİLERİ, ARAŞTIRILMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

1. AMAÇ	67
2. ÖNEM	67
3. EVREN VE ÖRNEKLEM	67
4. VERİ TOPLAMA VE ARAÇLARI	67
5. SINIRLILIKLAR	67
6. VERİLERİN ÇÖZÜMÜ VE YORUMLANMASI	68
7. BULGULAR VE YORUM, BETİMLEYİCİ İSTATİSTİKLER	68
7.1. Güvenilirlik Analizi	82
7.2. Normallik Testi	82
7.3. Araştırmann Hipotezlerine İlişkin Analizler	83
7.4. Çapraz Tablo	90
SONUÇ	95
KAYNAKÇA	100
ÖZGEÇMİŞ	106

EKLER

EK1 Beykent Üniversitesine Anket Çalışması Hakkında Yazılan Yazı	107
EK2: A Uygulanacak Anket İle İlgili Yazı	108
EK2: B Öğretmen Tanıma Formu	109
EK2: C Anket Soruları	110

EK3: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarafından Beykent Üniversitesi Rektörlüğüne Yazılan Resmi Yazı.	111
EK4: Beykent Üniversitesi Tarafından Anket Çalışması Hakkında İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğüne Yazılan Yazı	112
EK5: İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü Tarafından İstanbul Valiliğine Yazılan Resmi Yazı	113
EK6: İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü Tarafından Beykent Üniversitesine Yazılan Resmi Yazı	114
EK7: İstanbul İli Bahçelievler İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Tarafından Anket Uygulanması İle İlgili Okullara Yazılan Resmi Yazı	115

TABLULAR LİSTESİ

1. Ankete Katılanların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımları	69
2. Ankete Katılanların Yaş Değişkenine Göre Dağılımları	70
3. Tekrar Gruplandırılmış Yaş Değişkenine Göre Dağılım	70
4. Ankete Katılanların Branş Değişkenine Göre Dağılımları	71
5. Tekrar Gruplandırılmış Branş Değişkenine Göre Dağılım	72
6. Ankete Katılanların Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımları	73
7. Ankete Katılanların Mezun Olduğu Fakülte Değişkenine Göre Dağılımları	74
8. Ankete Katılanların Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Dağılımları	75
9. Tekrar Gruplandırılmış Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Dağılım	75
10. Ankete Katılanların İletişim Becerileri ile İlgili Kurs-Seminer veya Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Dağılımları	76
11. Tarih Derslerinde Teknoloji Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi İle İlgili Görüş Tutum Ölçeği İçin Tanımlayıcı İstatistikler	78
12. Tutum Ölçeğine İlişkin Güvenilirlik Analizi	82
13. Tutum Ölçeğine İlişkin Normallik Testi	83

14. Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına Etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği ile Cinsiyet Değişkeni Arasında ki farklılaşmanın İncelenmesi İçin Gerçekleştirilen Mann Whitney U testi 84
15. Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği ile Mesleki Kıdem Değişkeni Arasındaki Farklılaşmanın İncelenmesi İçin Gerçekleştirilen Mann Whitney U testi 84
16. Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına Etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği ile Yaş Değişkeni Arasında ki Farklılaşmanın İncelenmesi İçin Gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H Testi 85
17. Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına Etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği ile Branş Değişkeni Arasında ki Farklılaşmanın İncelenmesi İçin Gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H Testi 86
18. Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına Etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği ile Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasında ki Farklılaşmanın İncelenmesi İçin Gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H testi 87
19. Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına Etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği ile Mezun Olunan Fakülte Değişkeni Arasında ki Farklılaşmanın İncelenmesi İçin Gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H testi 88
20. Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına Etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği ile İletişim Becerileri ile İlgili Kurs-Seminer veya Eğitim Alma Durumu Değişkeni Arasında ki Farklılaşmanın İncelenmesi İçin Gerçekleştirilen Mann Whitney U testi Whitney U testi 89

21. İletişim Becerileri ile İlgili Kurs-Seminer veya Eğitim Alma Durumu Değişkeni ile cinsiyet arasındaki ilişki	90
22. İletişim Becerileri ile İlgili Kurs-Seminer veya Eğitim Alma Durumu Değişkeni ile eğitim düzeyi arasındaki ilişki	91
23. İletişim Becerileri ile İlgili Kurs-Seminer veya Eğitim Alma Durumu Değişkeni ile mezun olunan fakülte arasındaki ilişki	91
24. İletişim Becerileri ile İlgili Kurs-Seminer veya Eğitim Alma Durumu Değişkeni ile branş arasındaki ilişki	92
25. İletişim Becerileri ile İlgili Kurs-Seminer veya Eğitim Alma Durumu Değişkeni ile yaş arasındaki ilişki	93
26. İletişim Becerileri ile İlgili Kurs-Seminer veya Eğitim Alma Durumu Değişkeni ile mesleki kıdem arasındaki ilişki	94

ŞEKİLLER LİSTESİ

1. Ankete Katılanların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımları	69
2. Tekrar Gruplandırılmış Yaş Değişkenine Göre Dağılım	71
3. Tekrar Gruplandırılmış Branş Değişkenine Göre Dağılım	72
4. Ankete Katılanların Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımları	73
5. Ankete Katılanların Mezun Olduğu Fakülte Değişkenine Göre Dağılımları	74
6. Tekrar Gruplandırılmış Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Dağılım	76
7. Ankete Katılanların İletişim Becerileri ile İlgili Kurs-Seminer veya Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Dağılımları	77

KISALTMALAR

a.g.k.	Adı Geçen Kaynak
a.g.m.	Adı Geçen Makale
a.g.t.	Adı Geçen Tez
ARPA	Advanced Research Projects Agency
BDÖ	Bilgisayar Destekli Öğretim
BDE	Bilgisayar Destekli Eğitim
C.	Cilt
Çev.	Çeviren
EARN	European Academic and Research Network
EYS	Eğitim Yönetim Sistemleri
S.	Sayı
s.	Sayfa
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
TEP	Temel Eğitim Programı
TOJET	Turkish Online Journal of Educational Technology
TR-NET	Türkiye İnternet Ve Proje Grubu
TÜVAKA	Türkiye Üniversiteler Ve Araştırma Kurumları Ağı
YÖK.	Yüksek Öğretim Kurumu

GİRİŞ

Geçmişle gelecek arasında önemli bağlar kurmamıza olanak veren Tarih Bilimi'nin, Sosyal Bilimler içinde ayrı bir yeri ve önemi vardır. Sanayi Devrimi ile başlayan süreçte giderek gelişen teknolojik imkânlar nispetinde beşeriyetin refahı ve inkişafı için yararlı araştırmaların yapıldığı bir alan olup kendine özgü özellikleri ve felsefesiyle diğer sosyal bilim dalları ile yakın ilişki içerisindedir. Günümüzde kültürün ve eğitimin var olduğu hemen her yerde teknoloji de varlığını mutlaka hissettirmektedir. Zira teknoloji hiçbir zaman durağanlık göstermez ve sınırları genişlerken, hayatımızı her alanda kolaylaştırmaktadır. Dünyanın birçok ülkesiyle birlikte Türkiye'de de eğitim ve öğretim kurumlarında Tarih derslerinin işlenişi bu gelişmelerin tesiri altındadır.

Tarihin birçok tanımı yapılmış olmasına rağmen, en çok bilineni ve yaygın olanı, geçmişte yaşanan hadiseleri, zaman ve mekân, sebep ve sonuç ilişkisini göstermek suretiyle izah etmektir. Tarih kelimesi bir başka açıdan hem geçmişte kalan insanı ve toplumsal olayları, yani geçmişi adlandırmakta kullanılır, hem de bu kelimeyle yaşanmış geçmişi konu edinen bilim anlamındadır.

Tarih biliminin asıl ilgi alanı, insan davranış ve faaliyetleridir. Aslında tarih, tabiatta bulunan hemen her şeyle ilgilenmesine rağmen, tarihçinin konusu ve bu bilimle ilgilenmesinin amacı, insanı ele alarak, insan faaliyetlerinin araştırılmasıdır. Başka bir ifadeyle tarih, bir olaylar dizini değil, insan düşüncelerinin ifadesi olan ve zamanla ortaya çıkan olayları, insanların yönlendirdiği tüm sosyal konuları konu edinir. O halde, tarih öğretiminin en büyük faydası, insanın kendi kendisini tanıyabilmesi konusundaki en önemli bilimlerden birisi, belki de en önemlisi olmasıdır. Zaman içerisinde devletlerin değil halkların, milletlerin, insanlığın tarihini yazmak daha ön plana çıkmış olduğuna göre, tarihin varlığı, başka bir bakış açısına göre de, insanlığın kendisini tanıyabilmesi yanında, kendisiyle yüzleşmesi açısından da son derece gereklidir.

Tarih bilinci en bilinen tanımıyla, geçmişin yorumları, bugünün algılanması ve geleceğe ilişkin beklentiler arasında bağlantı kurabilmek demektir

Tarih yazımı ve öğretimi alanındaki bu çok önemli gelişmelere rağmen, belli bir zaman sonra Türkiye'deki tarih eğitiminin hâlâ tam anlamıyla rayına oturmadığı anlaşılmıştır. 1940 yılından beri Türk tarihçiliğinin içinde bulunan İnalçık 1995'te yaptığı bir açıklamada, okullardaki tarih kitaplarının "yeni bakış açılarıyla, yeni bir

zihniyetle, yeniden yazılması" gereğine işaret etmiştir. Bu konu diğer Türk tarihçileri tarafından da zaman zaman dile getirilmektedir.

Tarih öğretimi ile ilgili en önemli problemlerden birisi de okul müfredatlarının durumu ve bunların güncelleştirilmemiş olmasıdır. Herkes tarafından iyi bilinmektedir ki, Türkiye'de tarih öğretiminde, özellikle II. Dünya Savaşı ardından dünyada geliştirilen yaklaşımlar çerçevesinde, öğretmenin görüşlerine yer verebilecek, öğrencinin ufkunu açabilecek tarih programlarına ve kitaplarına, gereken ilgi ve hoşgörü gösterilmemiş, yeterince esneklik tanınmamıştır.

Tarih biliminin barışçı amaçlar uğrunda kullanılması gerekmektedir. Günümüz Tarihçileri Tarih kitaplarına musallat olan "dost", "düşman" ve "tehdit" gibi kavramların sorgulanmasını istemekte, ders kitaplarının uygar dünyada geçerliliği kalmayan düşman belirleme yaklaşımlarına göre hazırlanmamasını savunmaktadır.

Tarih öğretiminde Türkiye'deki en büyük eksikliklerden birisi de, öğretim yöntemlerinin profesyonel tarihçilik alanı içine yerleştirilememiş olmasıdır. Bunun da en kötü sonucu, araştırmacı ile öğrenci, yani kitaplar ile okuyucu arasında önemli bir görev yüklenmesi gereken uzmanların, uygulayıcıların yetiştirilememiş olmasıdır. Bilim olarak tarih güzel işlenmiş, ama son yıllardaki bazı önemli gelişmelere rağmen, bu bilim dalının öğretimi konusunda çağdaş ülkelerle yarışamamıştır. Türkiye'de yapılan bir araştırma, tarih dersinin ezbercilikle bezenmiş, yararına inanılmayan, sıkıcı bir ders olduğu için öğrencilerin motive edilemediklerini ortaya koymuştur.

Üniversite giriş sınavının ve diğer giriş sınavlarının ülkemizdeki eğitim sisteminde oynadığı rol düşünülecek olursa, çoktan seçmeli sorularla ölçülen özellikler ve dersanelerde geliştirilerek ön plana konulan mekanik test becerileri ile tarih öğretiminin ne kadar dar bir alana sınırlandığı açıkça gözlenmektedir.

Türkiye'deki tarih öğretiminde gözlemlenen bu olumsuzlukların, önemli negatif yansımaları olmuştur. Bunların en önemlisi, Türk Tarihi'nin genişlik ve zenginliğine rağmen, bu alana genelde yeterince ilginin gösterilmeyişidir. Öğrenciler sosyal bilimler alanının önemini kavrayamamakta, özellikle tarih alanına fen ve matematiğe göre daha az gerekli bir alan olarak bakmaktadırlar. Bunun temelinde, öğrencilerin sosyal bilimler öğretiminin amaçlarını anlayamamaları ve bu derslerden gelecekteki yaşamlarına dönük bir yarar beklememeleri gibi önemli nedenler

yatmaktadır. Kuşkusuz bu sorunun giderilmesinde, alanın öğretmenlerine büyük görevler düşmektedir. Alan öğretmenleri öğrencilerin tarih öğretimi konusunda güdülenmelerini sağlayabilmek için günümüz eğitim teknolojilerinden yararlanmalıdır. Bu teknolojiler sayesinde öğrenciler de tarih alanı ile ilgili kalıcı öğrenmeler ortaya çıkarılabilir.

Sosyal bilimler alanına ve özellikle tarih öğretimine olan ilgisizliği gidermek için her şeyden önce öğretmenin kendi alanının özelliklerini, amaçlarını tanıyarak, önemine inanması gereklidir. Bu amaçla tarih öğretmeni, sosyal bilimlerle birlikte kendi dersinin amaçlarını açık ve ayrıntılı bir şekilde belirlemelidir. Öğrencilere, kazandırılması amaçlanan özelliklerin gelecekteki hayatları için ne ölçüde önemli olduğu açıklanmalıdır. Amaçların gerçekleşme derecesi sürekli olarak değerlendirilmeli ve öğrenciler sonuçlardan haberdar edilmelidir. Ayrıca alanla ilgili uzun dönemli amaçların, onların istek ve beklentileriyle olan ilişkisi ortaya konulmalıdır.

Bilimin ve teknolojinin geçmiş yıllara göre daha önemli olduğu yeni bir çağın içinde bulunmaktadır. Bu yüzden, günümüz dünyasında hızlı bilimsel ve teknolojik gelişmelere tanık olunmaktadır. Bu değişimler, eğitimi ve özel bir alan olan tarih öğretimini de yakından etkilemektedir. Bilgi akışının hızlı olduğu bir çağda, teknolojik gelişmelerin eğitim-öğretim ortamlarında kullanılması kaçınılmazdır. Teknolojik gelişmeler eğitim sisteminin yapısını ve öğretim ortamlarının tasarımını da değiştirmektedir. Eğitim ile teknolojinin bir araya gelmesi eğitim teknolojisi bilimini ortaya çıkarmıştır. Eğitim teknolojisi; fiziksel bilimler, davranışsal bilimler veya medya kavramlarını içeren bir eğitsel bilim dalıdır. Eğitim teknolojilerinin öğrenme-öğretme ortamlarında etkili bir biçimde kullanılmasının birtakım nedenleri bulunmaktadır. Bu nedenlerden birincisi, eğitim teknolojisinin bilginin hızlı yayılmasını sağlamasıdır. İkincisi, eğitim teknolojisi bireysel öğretim ortamlarını tasarlamada yardımcı olur. Üçüncüsü, eğitim teknolojisi öğrenci merkezli olan faal öğrenme ortamlarını ortaya çıkarmada destek sağlar. Dördüncüsü, öğrenciler internet gibi teknolojileri kullanarak herhangi bir olay ya da kavram hakkında farklı görüşlere ulaşabilir ve bunun sonucunda eleştirel yönde bakabilme imkânı kazanabilir. Beşincisi, eğitim teknolojileri öğrencilere kubaşık öğrenme ortamlarını sağlar. Birden fazla öğrenci bir araya gelerek ödev ya da diğer öğrenme faaliyetlerini birlikte yapabilirler.

Tarih derslerinde de eğitim teknolojilerinin kullanılması öğrencilerin derse ilgisini çekmektedir. Tarih derslerinde bilgisayar, projeksiyon, eğitim cd leri gibi görsel ve sesli çoklu ortam öğelerinin kullanılması ile eğitim çok daha verimli hale gelmektedir. Bu şekilde işlenen derslerdeki konular daha akılda kalıcı olmaktadır. Ezberden uzak bir eğitim ortamı oluşturmaktadır. Bu sayede öğrenciler tarih derslerini daha çok sevmektedir.

Bu çalışmada öncelikle Türk Milli Eğitim Sistemi içerisinde gerek ilköğretimde gerekse ortaöğretimde bugüne kadar Tarih derslerinde uygulanmakta olan klasik eğitim yöntemleri tanıtılmış, ardından da buna karşılık hemen her alanda uygulamaya konan teknolojinin eğitim alanında da kendini göstermesi ve teknolojinin sınıfa taşınması ile ortaya çıkan birçok yeni yöntem ve kavram üzerinde durulmuştur. Nihayet yapılan anket çalışmasında elde edilen verilere dayanarak Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına katkısı müzakere edilmiştir. Yapılan anket çalışması İstanbul İli sınırları dâhilinde yer alan Anadolu Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Meslek Lisesi ve Düz Lise olarak eğitim verilen dört ayrı okulda görev yapan rasgele seçilmiş 73 öğretmenin katılımı ile gerçekleşmiştir.

I. BÖLÜM

TÜRKİYE’DE TARİH ÖĞRETİMİ

1. TARİH BİLİMİ VE EĞİTİM-ÖĞRETİM FAALİYETLERİ

İnsanoğlu yeryüzünde var olduğu günden itibaren gerek doğal koşullar ve gerekse de beşeri ilişkiler sebebiyle sürekli mücadele halindedir. Yeni ve Yakınçağ’dan itibaren yaşanan teknolojik gelişmelerle günlük yaşamı daha kaliteli hale getirmeyi hedef alan bu uğraş günümüzde hala devam etmektedir. Bu süreçte karşılaştığı sorunları çözmeye önceki nesillerin tecrübeleri daima insanoğluna bir rehber olmuştur. Dolayısıyla başlangıçta bir sözlü anlatım olarak ortaya çıkan bu alışkanlık, zamanla yazının kullanılmaya başlanmasıyla bu deneyimlerin kayıt altına alınması şekline dönüşmüş ve hissedilen bu ihtiyaç basit manada tarihin doğuşuna neden olmuştur. Bu gereksinim yanında, özellikle geçmiş dönemlerde yaşanan olayların merak edilmesi de tarihin bir bilim olarak şekillenmesinde etkili olmuştur. Bunun ilk örnekleri Mısır ve Hititlerin tuttukları yıllıklara kadar izlenebilmektedir.

İnsanoğlunun sonraki aşamalarda elindeki bilgiyi korumak dışında yeni nesillere aktarmak ve yaymak gibi endişeleri eğitim konusunu da gündeme getirmiş ve günümüze kadar olan süreçte bu alanda da gelişmeler yaşanmıştır. Eğitim kavramının literatürde yer almış bazı tanımlamaları şu şekildedir:

“Eğitim, belirli bir süreç ve ortam içerisinde bilginin, zekânın ve bireysel yeteneklerin öğretimi ve geliştirilmesi faaliyetidir.”¹

“Önceden belirlenmiş esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizisidir.”²

“Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci ve eğitime yollarını gösteren bilimdir.”³

Eğitim konusu bugün artık kalkınma stratejilerinde yeri doldurulamayan bir öneme sahiptir ve kalkınma planlarında şu şekilde değerlendirilmektedir; “Eğitim, istenilen bir yaşama düzeyine ulaşma çabası olan kalkınmanın, en etkili araçlarından biridir. Ulaşılmak istenen düzenin değerlerini yerleştirmek, toplumu bu hedefe yönlendirecek kişi ve grup davranışlarını yaratmak, buna engel olabilecek değer ve davranışları değiştirmek eğitim yoluyla olur.

¹ Philip, B. G., *Webster's Third New International Dictionary*, Merriam-Webster Inc., Springfield, Massachusetts, 1986, s.723.

² Oğuzkan, F., *Eğitim Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu, Ankara, 1974 s.6.

³ Demirel, Ö., *Eğitim Terimleri Sözlüğü*, Ankara, 1993, s.36.

Eğitim, aynı zamanda kalkınma çabasının gerçekleşmesi için gerekli nitelik ve sayıda elemanların yetiştirilmesinde de başlıca yoldur. Bunların yanında eğitim, toplumun yaratıcı gücünü ve verimini artıran, toplumda kişilere kabiliyetlerine göre yetişme imkânı sağlayacak sosyal adalet ve fırsat eşitliğini gerçekleştiren en etkili araçtır. Ayrıca eğitim insanlara, doğal ve toplumsal çevrelerini tanıma ve bilinçli hareket etme imkânını veren, onların refah ve mutluluklarını artıran en önemli sosyal hizmettir.”⁴

Türk Milli Eğitim Sistemi’nde Tarih Eğitimi, toplumun ihtiyaçlarını karşılamak üzere düzenlenmiştir. Öğrencilere, “kişilik gelişimi”, “sosyalleşme”, “vatandaşlık eğitimi” ve “kültürel değerler” yönünden katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Öğrencilerin ulusal kimlik, kültürel miras ve Türk toplumunun değerlerinin farkına varmaları hedefi nedeniyle eğitim ulusal tarihin önemli olaylarını kapsamaktadır. Nihayetinde öğrencilerin ulaşması düşünülen seviye ile aslında demokratik toplum içinde sosyal gelişimin sürekliliği de hedeflenmiştir. Bu bağlamda, Türk okullarında tarih öğretiminin amacı bir bakıma ahlâk, hukuk ve vatandaşlık eğitimine hizmet etmektir.

Örneğin, Türk Millî Eğitim Programı’nın Sosyal Bilgiler Dersi’nde “öğrenciler; ailesine, milletine, vatanına, Atatürk İlke ve İnkılâplarına bağlı, çalışkan, araştırmacı, inceleyici, fedakâr ve fazilet sahibi iyi bir vatandaş, mükemmel bir insan olarak yetişirler. Şerefli bir geçmişı olan büyük bir milletin evlâtları olduklarını anlar; milletin geleceğine olan güvenlerini arttırır ve Türk Milletinin ülkülerini gerçekleştirmek için her fedakârlığı göze alabilecek bir karakter kazanırlar. Tarihte milletimize ve insanlığa hizmet etmiş olan Türk büyüklerini tanır, onlara karşı ilgi ve sevgi duyarlar. Türkiye Cumhuriyeti’nin, insan haklarına dayanan milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğunu bilir; Cumhuriyet rejiminin özelliklerini ve önemini kavrarlar.”⁵

Bu bağlamda tarih eğitim ve öğretiminin toplumsal işlevleri ile genel yapı içerisinde sosyal bir hizmet niteliğinde olduğu ve bu yönüyle de vazgeçilmez bir öneme sahip olduğu söylenebilmektedir.

⁴ DPT, *Birinci Beş Yıllık kalkınma Planı, 1963–1967*, Ankara, 1963, s.441.

⁵http://w3.gazi.edu.tr/web/cdonmez/html/body_makale_11.html(19.11.2007)

2. TÜRK MİLLİ EĞİTİM SİSTEMİNDE TARİH DERSLERİ

Tarih, sosyal hayatın, sosyal dayanışmanın önemini gösterirken, bunların bir toplumu ilerlemeye sevk etmiş olduğunu telkin eder. Tarih, milletin geçirdiği hayatı öğretmekle, öğrencileri millete bağlayan bağları kuvvetleştirmiş olur. Zira bir bireyi, mensup olduğu millete bağlamak için, bugünkü hükümet tarzını ona öğretmek ya da millî görevleri kendisine telkin etmek yeterli değildir. Her birey, milletin doğuşunu, geçirdiği evrimleri, eski ve yeni ideallerini öğrenmek zorundadır. Ancak bu suretle, o birey, milletin geçmişte ve şimdiki bütün fedakârlıklarını, evriminin her safhasında attığı atılımları, yarattığı idealleri yakından görür ve ancak bu şekilde milletine sarsılmaz bağlarla bağlı olduğunu hisseder. Mensup olduğu milletin, bütün hayati safhalarını sempatik bir nazarla izleyen birey, milliyet sevgisini, yurt aşkını daha derinden hisseder. Tarih dersinin öğrencilerde milliyet ve yurtseverlik hislerini takviye konusundaki hizmeti o kadar büyüktür ki, bugün her millet bu konuda tarihin kudretli nüfuzundan istifadeye çalışmaktadır.

Osmanlı dönemi'nden günümüze kadar gelişmeler ise şöyledir; "Tarihin, ilköğretim öğrencileri seviyesinde okutulma düşüncesi Sultan II. Abdülhamit döneminde ele alınmış ancak uygulamaya geçilmemiştir. II. Meşrutiyet'ten sonra tekrar gündeme gelen bu husus, padişahların hayatını konu alan bir dersin okutulmaya başlanması neticesini vermiştir. Aynı dönemde ilk kez yöntem ve amaçların da dikkate alınmasıyla yazılan ancak "İttihat ve Terakki propagandasını da içeren" yeni bir program hazırlanmıştır.⁶ Bu süreç ülkemizde tarih öğretiminin asıl amacından uzaklaştırılarak bir araç olarak kullanılmaya başlandığı bir dönem olarak kabul görmektedir.

"Cumhuriyet Dönemi, Sosyal Bilgiler programları incelenildiğinde 1962 yılına kadar yapılan taslak programlarda tarih dersinin diğer disiplinlerden ayrı olarak ele alındığı, bu tarihten sonra ise bütün disiplinlerin "Toplum ve Ülke İncelemeleri" adı altında birleştirildiği görülmektedir. Daha önce yapılan programlarda tarih dersinin amaçları yine diğer disiplinlerden ayrı bir şekilde belirtilirken, 1962 programında "Toplumsal Hayat Bakımından" başlığı altında

---

⁶ Sakaoğlu, N., *İlkokul Tarih Programları ve Ders Kitapları*, Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları, 1994 Buca Sempozyumu İstanbul, 1995, ss.136-137.

belirlenen amaçlar arasında yer almıştır. 1968 yılında ise tarih dersi diğer disiplinlerle birlikte "Sosyal Bilgiler" dersi altında birleştirilmiştir.”⁷

“Günümüzde de tarih konularının öğretimi ilköğretimde "Sosyal Bilgiler" dersi adı altında, liselerde ise tarih dersi adı altında okutulmaktadır ve milletimizin geleceği açısından büyük önem arz etmektedir.”⁸ Zira tarih derslerinin en önemli amacı, öğrenciyi sosyal ve millî hayata uyumlu kılmaktır. Sadece yaşadığı hayatı bilen, tecrübesi az ve ufku sınırlı olan öğrenciler, Tarih dersi sayesinde tecrübe kazanmaya başlarlar, bilgi ve görgüleri artar. “İnsanoğlunu her türlü faaliyetinde; harp, yenilgi, zafer, bencillik, fedakârlık ve benzeri hallerinde görmüş ve incelemiş olur. Hiçbir insani hareket ve durum yoktur ki tarihte betimlenmemiş olsun. Zaten tarihi araştırmak, insan hayatına daha derinden nüfuz etmek, daha doğrusu o hayatı yaşamak demektir.”⁹

Tarihin, ahlâka da etkisini inkâr etmek mümkün değildir. Tarih, insanın araştırılmasıdır ve onu bütün hareketleriyle, eğilimleriyle, ihtirasları ve güdüleriyle gösterir. Öğrenci, tarihte yaşanmış bütün iyi ve kötü hareketlere tanımları ve kurallarıyla değil, hayatı gözlemleyerek nüfuz eder. Dolayısıyla tarih, hayatın bütün yönlerini göstermesi itibarıyla gayet zengin bir hazinedir ve bu itibar ile kıymeti de yüksektir.

Tarih, öğrencilerde heyecan uyandırır. Ancak öğrencilerin iyi davranışlar geliştirmesi için, onların iyi olduğunu bilmesi yeterli değildir, heyecan duyması da lazımdır. Tarih, bir iyi harekete karşı öğrencide heyecan uyandırmakla, o hareketi yapması için adeta önemli bir güdeleyici olmaktadır. Kötü bir hareket karşısında öğrencide oluşacak olan tepki de o hareketten ders almasını sağlayacak önemli bir etkendir. Tarih, bu itibar ile öğrencide ahlâkî tutumun gelişiminde önemli bir hizmet yapmaktadır.

Tarih, çocuklarda insanî faaliyetlerin her türüne karşı, yeni ilgiler uyandırır. Öğrencilerde esasen hikâyelere, maceralara karşı içgüdüsel bir yönelme olduğu için tarih derslerinde yavaş yavaş bilgi ufkunu genişletmiş olur.

“Tarih, öğrencide yararlı zihni alışkanlıkları ve yetenekleri geliştirmesi bakımından da önemlidir. Öğrenci, aldığı bilgiyi bir gün belki unuttur. Ama o

---

⁷ Sönmez, V., *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*, İstanbul, 1999, ss.51-63.

⁸ Sakaoğlu, a.g.k., s.139.

⁹ Sungu, İ.-Ata, B., “Tarih Öğretimi”, *Millî Eğitim Dergisi*, S.153, Ankara, 2002, ss.52-59.

bilgiyi toplarken ve öğrenirken zihnin aldığı alışkanlıklar devam eder ve yarar sağlar.”¹⁰

Tarih, özellikle genç yaştan itibaren öğrencilerin imgelemine (muhayyilesini) eğitir. Aynı zamanda kişiler ve olaylar üzerinde düşündürür. Öğrenci, tarih derslerinde kişileri muhakeme ederken, onların eğilimlerini, hareketlerinin nedenlerini, çevrelerinin etkisini göz önüne alarak, karakterleri ve yaptıkları hareketler hakkında hükümler verir. Tarih derslerinde, kişilerin karakterlerini ve hareketlerini muhakeme ederken öğrencinin kazanacağı zihinsel alışkanlıklar ona hayatta çok yararlı olur. Çünkü hayatının hemen her aşamasında insanlarla ilişki kurarken, insanlar hakkında hüküm verirken, tarihten kazandığı zihinsel alışkanlıkların etkisinden yararlanır. Olaylar ve sebepleri hakkında tarih derslerinde yapacağı araştırmalar da kendisinde her zaman işine yarayacak alışkanlıklar oluşturur.

“Türkiye'nin tarih eğitimi alanında gelişmiş ülkelerdeki süreci, özünü kaybetmeksizin, ancak kendi birikimleriyle bu özü daha da zenginleştirerek yaşaması, her açıdan kendini dayatan bir zorunluluktur. Böyle bir sürecin, tüm sorunlarıyla başa çıkılarak yaşanması, Türkiye'yi daha güçsüz değil daha güçlü, toplumsal olarak daha uyumsuz değil daha uyumlu yapacaktır.”¹¹

2.1. Tarih Öğretiminin Disiplin İçi ve Sosyal Amaçları

Tarih, geçmişte insanların yaptıklarına, beklentilerine veya niyetlerine ve ceptiklerine ilişkin olarak, gerçekliğe inanılarak ortaya konulmuş betimlemelerdir¹². Tarih, pek çok yanlarıyla memnun edici olmayan bir bilgi dalıdır; güvenilmezdir, değişkenlik gösterir, uyuşmazdır, parçacıklar halindedir, çoğu zaman da inkârcıdır. Tarih geçmişe ilişkin değerli bilgiler taşır. Beşeri görüntüyü doğru yansıtır. Bu yüzden de yalnızca geçmiş değil, günümüz de olup biteni de anlayabilmek için gereklidir.

“Tarihin tanımı içerisinde geçen anahtar kavramlardan bir diğeri de yer (mekân), zaman ve faillerdir. Tarihten bir örnek olay verirken mümkün olduğunca yer, zaman ve failerin belirtilmesi gerekmektedir. Tarihçi, incelediği toplumla o toplumun içinde bulunduğu mekân arasındaki bağlantıyı da hiçbir zaman gözden

¹⁰ Sungu-Ata, a.g.m., ss.52-59.

¹¹ <http://mimoza.marmara.edu.tr/dersbelleği/dbtarih/tariheğitimi.htm>(02.10.2007)

¹² Özbaran, S., *Tarih, Tarihçi ve Toplum*, İstanbul, 1997, s.96.

kaçırmamak mecburiyetindedir. Mekândan soyutlanmış bir toplum düşünülmemelidir.”¹³

Tarihin de yer aldığı sosyal bilimlerin öğretiminde öğrencilere kazandırılması gereken ve genel amaçlara temel oluşturan üç temel unsur şunlardır:

- Bireyin kişisel ihtiyaçlarını karşılamasına yardımcı olur.
- Bireylerin ihtiyacı olan akademik bilgileri sağlar.
- Toplumun ihtiyacı olan iyi yurttaşlar yetişmesini sağlar.

Bu unsurların önem dereceleri, duruma göre değişebilmektedir. Tarih öğretimi söz konusu olduğunda, günümüzde; barış, insan hakları ve uluslar arası anlayış vb. gibi konular daha çok önem kazanmıştır. “Türk Milli Eğitim Sistemi'nde, sosyal bilimlerin ve buna bağlı olarak tarih öğretiminin amaçları hazırlanırken, sistemin dayandığı yasal ilkeler ve köklü geçmişimiz dikkate alınmıştır. Eğitim-öğretim programımız incelendiğinde yurttaşlık eğitime ve insanın gelişimine dayalı bir program olduğu açıkça görülmektedir.”¹⁴

“Bu unsurlara benzer bir sınıflandırmayı; Lee, Fines, Slater, Ferro, Blyth, Strom ve Parson gibi araştırmacılar da yapmıştır”.¹⁵ Buna göre;

- Tarih öğretimi öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunur.
- Tarih öğretimi öğrencinin sosyalleşmesinde ve kültürel mirasın aktarılmasında bir araçtır.
- Tarih öğretimi öğrencinin iyi bir vatandaş olarak yetiştirilmesinde kullanılan bir araçtır.

Burada dikkati çeken husus ilk unsurun bireysellik özelliği taşıması ve diğer iki unsurun ise tarih öğretiminin toplumsal gelişim özelliğine yönelik olmasıdır.

Lee, Fines, Slater, Dickinson ve diğerleri ile Andretti gibi araştırmacılar, tarih öğretiminin araştırmalara kapalı olarak gerçekleştirilmesini, tarihin disiplin dışı amaçları doğrultusunda öğretilmesinden kaynaklanan bir problem olarak görürler. Tarih öğretiminin, öğrencilerin bilişsel gelişimine katkıda bulunabilmesini, tarihsel yeteneklerin (eleştirel düşünce, tarihsel duyarlılık ve anlayış) ve buna bağlı olarak değişim ve süreklilik kavramlarının geliştirilmesine bağlamaktadırlar.

¹³ Kütükoğlu, M. S., *Tarih Araştırmalarında Usul*, İstanbul, 1995, ss.3-4

¹⁴ Paykoç, F., *Tarih Öğretimi*, İstanbul, 1991, s.34.

¹⁵ Dilek, D., *Tarih Derslerinde Öğrenme ve Düşünce Gelişimi*, Ankara, 2001, ss.31-32.

2.1.1 Tarih Öğretiminin Disiplin İçi Amaçları

Dünyanın birçok ülkesinde tarih eğitimi siyasi çevrelerin de baskısıyla iyi vatandaş yetiştirme hedefine yardımcı bir araç olarak algılanmaktadır. Bu durum tarihin disiplin dışı amaçlar doğrultusunda öğretilmesine yol açmaktadır. Oysa okullarda tarih öğretiminin amaçları, dikkati çeken geniş bir kapsamdan müteşekkildir. Dolayısıyla meselenin daha geniş bir bakış açısıyla değerlendirilmesi lüzumu vardır.

Tarih eğitimi; öğrencileri tarihsel konulara ilgi duymaya, ülkeleri ve dünya hakkında önemli konuları öğrenmeye, kronoloji bilgisini geliştirmeye, geçmişin günümüzden nasıl farklı olduğunu ve diğer zaman ve mekânlara ait olan insanların bizimkinden farklı değer ve tutumlara sahip olabileceğini anlamaya sevk eder. Öğrenciler böylece meselelerin doğasını kavrama, tarihsel gerçekleri ve bunların yorumlarını ayırt etme ile değişim ve sürekliliğin anlamını ve açıklamalarını kavramaya yönelirler ki, sonuçta bilgi ile taçlandırılmış bir takdir hissi geliştirme becerisi ile donanırlar.

Bu hususların gerçekleşebilmesinde öğrencilerin tarihçiler gibi hareket etmesinin büyük rolü vardır. Haydın ve diğer bazı bilim adamları da tarihsel kavramların anlaşılmasında bu durumun önemine işaret ederek, tarihin iki disiplin içi amacına vurgu yapmaktadırlar.

“Tarih, tarih içindir, çünkü konuları itibariyle ilginçtir ve disipline edilmiş bir çalışma alanı olarak yerel, ulusal ve uluslararası anlamda topluluk ve toplumlar hakkında öğrencilerin bilgi dağarcığını genişletir. Tarih, öğrencilerin eğitimsel deneyimlerini zenginleştirme, çalışma disiplini ve kişisel gelişmelerinde bunun önemini kavrama gibi bir tarihçide olması gereken nitelikleri geliştirmek için önemlidir.”¹⁶

“Tarihte günümüzün çok özel olaylarını açıklayan genellemeler vardır; fakat bunlar geleceği tahmin için zayıf bir temel oluşturur ve okullardaki tarih eğitimi öğrencinin düşünce yapısını geliştirmelidir. Asıl amacı, öğrencilerin dünyadaki sorunların bir parçası olmak yerine, onlara bu sorunlara değişik açılardan bakmalarını sağlayacak bir bakış açısı kazandırmak olmalıdır.”¹⁷

---

¹⁶ Dilek, a.g.k., ss.32-33.

¹⁷ Lee, P. J., *Why Learn History*, Heinemann Educational, London, 1991, s.64.

Bu izahatlardan da anlaşıldığı üzere her tarihçi disiplin içi amaçlara ulaşmayı hedeflemeli ve bunların kullanımı sayesinde öğrencilerde geçmişini yeniden yapılandırma karşılaşılacak güçlükleri takdir etme duygusunu geliştirmeyi planlamalıdır.

2.1.2. Tarih Öğretiminin Sosyal Amaçları

Günümüzde düşüncelerin şekillendirilmesinde ve yaşanan toplum içindeki rollerin belirlenmesinde tarih önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle devletler "kültürel miras ve değerleri kendi politikaları doğrultusunda hazırladıkları müfredat programlarıyla yeni kuşaklara aktarırlar."¹⁸

Dolayısıyla tarih eğitimi, disiplin içi amaçlarının dışında toplumsal amaçlar için de kullanılabilir. Bunun için özel bir çabaya gerek yoktur ve öğrencilere disiplin içi amaçlara uygun ve tarihsel yetenekleri geliştirmeye yönelik eğitim verilmelidir. Böylece toplumsal çıkarlara yönelik olan sosyal amaçlara da hizmet edilebilecektir.

"Bu hususları doğrulayan ya da biraz karşısında duran görüşler de vardır. Mesela Tosh, toplumların kullanabileceği bir geçmişe ihtiyaç duyduklarını, kendi içlerinde farklı anlayışları benimsemiş birbirine rakip tarihler oluşturduklarını ve tarihçilerin bu farklı tarihlerden birinde yer alarak devlet otoritesini yerleştirmek gibi toplumsal bir göreve soyunduklarını, bu durumun da tarihin toplumsal bir rolünün olduğunu açıkça ortaya koyduğunu ifade etmektedir."¹⁹

"Türkiye'de ilköğretime yönelik tarih öğretimi, "Sosyal Bilgiler Dersi" adı altında gerçekleştirilmektedir. Dersin esas amacı öğrencilere mantıklı ve iyi kararlar alabilmeleri; sorumluluk sahibi vatandaşlar gibi davranabilmeleri konusunda yardımcı olmaktır."²⁰

"Tarih öğretimi öğrenciye geçmiş hakkında bilmesi gereken oranda ve çerçevede, geleneğe dayalı bilgiler vermek; çocuğa ve gence, içinde yaşadığı toplumun "bugün" den ibaret olmadığını, aksine uzun bir geçmişten geldiğini ve devam da edeceğini hissettirmek gerekmektedir. Toplumun erdemlerini, sanat

---

¹⁸ Dilek, a.g.k., s.43.

¹⁹ Tosh, J., *Tarihin Peşinde* (Çev. Ö. Arıkan), İstanbul, 1997, ss.11-12.

²⁰ Barth, J.L.-Demirtaş, A., *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Y.Ö.K / Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara, 1997, ss.1-8.

yeteneklerini kavratmak; yeni bilgileri temel bilgilerle buluşturup özümlemesine yardımcı olmaktadır.”²¹

Tarih öğretiminden, tarihin kendi amacı dışında politik görevler beklemenin yanlış olduğu görüşünden hareketle, toplumu tarih öğretimi vasıtasıyla değiştirmek arzusunda olanların düşüncelerinin temelinde siyasi kaygılar yatmaktadır. Bu kaygılar tarih öğretiminin dışında tutulmalıdır. “Sosyalleşme, kendine güvenen vatansever insanların veya iyi vatandaşların yetiştirilmesidir ama bu kimseye geçmişin bilgisini kullanma veya geçmişin nasıl şekillendirildiğine dair sınırlar koyma hakkını vermemelidir. Çünkü bu hedefler şüphe uyandıran sloganlardır ve tarihsel ölçütler ile desteklenmemektedir.”²²

Tarihini iyi bilen ve yaşananlardan ders çıkaran nesiller gelecekte olabilecek olaylara karşı kendilerini hazırlayarak geleceklerini de garanti altına almaktadırlar.

2.2. Tarih Dersi Öğretiminde Yaşanan Zorluklar ve Kullanılan Yöntemler

Tarih öğretiminde karşılaşılan en önemli problem, Tarih eğitiminin amacı ve kapsamı ile ilgili yaşanan problemdir.

“Mili Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu tarafından düzenlenen 8. Milli Eğitim Şurasında, “Bugünkü yapısı ile orta öğretim sistemimiz, daha çok, lise yolundan üniversite kapılarına öğrenci yığan bir merdiven düzeninde çalışmakta ve orta öğretim seviyesinde toplumun ihtiyacı olan insan gücünü yetiştirmemektedir”²³ şeklinde bir görüş bildirilmiştir. Bu ifade ile amaç olarak sadece üniversiteye öğrenci yığan bir kurum olma gerçeği belirtilmiştir.

“Tarih öğretiminde karşılaşılan problemlerden bir diğeri ise ders saatlerinin kısıtlı olmasıdır. O.E.C.D. yayınlarına göre, okul programlarında Fen ve Matematik derslerinin saatleri arttırılırken Sosyal Bilimler ile ilgili derslerin saatleri ya aynen bırakılmış veya azaltılmıştır. Bu da tabiiyle Sosyal Bilimlerin ikinci derece disiplinler olarak belirmesi gibi bir durum ortaya çıkarmıştır.”²⁴ “Tarihe ayrılan

---

²¹ Özbaran, S., *Tarih ve Öğretimi*, İstanbul, 1992, s.136.

²² Dilek, a.g.k., s.46-48.

²³ Özoğlu, a.g.k., s.14.

²⁴ Özoğlu, S.Ç., *Liselerde Sosyal Bilimler Öğretimi*, Ankara, 1974, s.7.

saatlerin, konular arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi gereklidir.”²⁵ Bu gereklilik, Tarih öğretiminde öğrenci merkezli yöntemlere geçişin kolay yapılabilmesi ve bunların derslerde kolay uygulanabilmesi için önemlidir.

“Kişilerin öncelikle kendi bölgesiyle ilgili tarihi olayları merak etmesi çok doğaldır. Bu nedenle kişinin kendi şehri ile ilgili müzeleri gezmesi, tarihte önemli başarılarla imza atmış olan büyüklerini tanınması ve araştırması gerekir. Bu da yerel tarih çalışmalarıyla mümkün olmaktadır. Yerel tarih çalışmaları öğrencilerin önce yakınındakileri bilmesi ve sonra bunları genele yaymasında kolaylık sağlayacağından Tarih öğretiminin amacı ve kapsamıyla ilgili problemi çözmemizde bize yardımcı olacaktır.”²⁶

Bunun yanında George İggers’in belirttiğine göre, nicel araştırmalar da Tarih öğretiminde etkili olarak kullanılmamaktadır. İggers’in Emmanuel Le Roy Laduire’den naklettiğine göre, “Nicel olmayan tarih bilimsel olma iddiasında bulunamaz.”²⁷. Nicel tarih çalışmaları denildiğinde aklımıza; sayıların, şemaların ve demografik bilgilerin tarih çalışmalarında kullanılması gelmelidir. Bu gelişerek değişen tarihi bakış açısı ve nicel çalışmalarla, tarihin desteklenmesi öğrencilere derslerde yansıtılmalıdır.

“Tarih biliminin son dönemlerde biçimsel açıdan değişiklik göstermesi de yaşanan sıkıntılardan biridir. Mesela, çocukların tarihi, halk belleği tarihleri, yasaklı tarihler, siyahların tarihi, beyazların tarihi, kadınların tarihi, feministlerin tarihi, erkeklerin tarihi, tutucu tarihler, devimci tarihler, mağlupların tarihi, galiplerin tarihi gibi farklı biçimlerde ortaya çıkan bazı anlayışlar giderek popülerite kazanma eğilimindedir. Fakat bu biçimler henüz Tarih öğretimine yansımamıştır.”²⁸

Tarih öğretiminde karşılaşılan önemli problemlerden biri de ders kitaplarındaki nitelik sorunudur. Ders kitaplarındaki aktivite eksikliği ve kitapların öğrencileri problemlerle karşılaştırıp bunlara çözümler üretmek yerine, kitapların öğrenciyi ezbere itmesi de önemli bir eksikliklerdir. Tarih ders kitaplarında bazen yanlış bilgilere de rastlanmaktadır. Bunların düzeltilmesi gerekmektedir.

“Tarih ders kitapları sorunun çözümü için, 21 Nisan 1993 tarihinde resmi olarak bir birlik oluşturan Avrupa’da bulunan ulusal ve bölgesel Tarih öğretmenleri

²⁵ Tekeli, İ., *Yaratıcı ve Çağdaş bir Tarih Eğitimi İçin*, İstanbul, 2001, s.39.

²⁶ Yıldız Ö., “Türkiye’de Tarih Öğretiminin Sorunları ve Çağdaş Çözüm Önerileri”, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 15, Kayseri, 2003, s.182.

²⁷ İggers, G.G., *Yirminci Yüzyılda Tarih Yazımı* (Çev. G.Ç. Güven), İstanbul, 2000, s.44.

²⁸ Keith, J., *Tarihi Yeniden Düşünmek* (Çev. B.S. Şener), Ankara, 1997, s.76.

birlikleri bir toplantılarında konuyu ele almışlardır. Burada, iyi bir ders kitabının sınırları zorlayıcı olması, aktif ve yaratıcı olması, eğitimsel alanda yenilikler içermesi, yaş ve yeteneğe uygun olması, çok yönlü olması, dili geliştirici olması, ders programını tümüyle kapsamaması, teknolojiyi kullanmaya açık olması gerektiği ilkelerinde birleşmişlerdir.”²⁹

Tarih öğretiminde karşılaştığımız sorunlardan bir başkası ve önemlisi de “ezber” konusudur. Bilgi, daha doğrusu bir verinin ezber olup olmaması, onun ne denli günlük yaşamımızda işlevsel bir ağırlığı sahip olup olmadığına bağlıdır. Ezberle karşılaşan öğrencinin dersi sevmesi ve derse ilgi duymasının zorlaştığı gözlemlenmiştir.

Yukarıda sıralanan temel problemler öğrenciyi doğrudan ezber tehlikesiyle karşı karşıya bırakmaktadır. Bunun önde gelen sebeplerinden biri de tarih biliminin günümüzde, eskiden gördüğü saygıyı artık görmüyor olmasıdır. “Günümüzde insanların çoğu tarih denildiğinde, toplum için hiçbir yararı bulunmayan, sık sık zararlı ve korkunç bile olan ölü-kitaplar biliminin söz konusu olduğunu sanmaktadır. Oysa tarih bilimindeki uygun amacın geçmişi anlaşılır kılarak insanların bugünkü durumlarını anlamalarına yardımcı olmak olduğu düşünülmemektedir.”³⁰ Üstelik tarihçiler hep geçmişe bakacak olsa bile, durmadan ileriye görmeye çalışmaktadırlar. “Tarihçilerin geleceği ya yakın bir geçmiştir, ya da, uzak bir geçmişle kıyaslanan daha yakın bir geçmiştir.”³¹

Bu bakımdan tarih öğretiminde konular gelecek ve günümüzle ilişkilendirilmelidir. “Öğrenciler geçmişin derinliklerine götürüldüğü kadar geleceğin sokaklarında da yürütülmelidir. Ezberden ziyade bu geliş ve gidişler, öğrencilerin aktif olduğu derslerde gerçekleştirilmelidir. “Tarih öğretmenleri, geleceğin görülmesini gizleyen sisi azaltmaya” çalışmalıdır.”³² Ezberin tehlikeleri kadar “ezberi benimseyen” anlayışa da dikkat etmek gerekir. Sebepleri bilen ve merak eden insanlar ezber ile yetiştirilmez. Tarih öğretiminde istenilen başlıca amaç, öğrenmeyi öğretmek olmalıdır.

Tarih öğretiminde karşılaştığımız sorunlardan bir diğeri de tarih öğretim yöntemlerinden kaynaklanan sorundur. Tarihi incelerken, incelediğimiz geçmiş

---

²⁹ Yıldız, a.g.m., s.184.

³⁰ Carr, E. H.-Fontana, J., *Tarih Yazımında Nesnellik ve Yalınlık* (Çev. Ö.O. Kaya), Ankara, 1992, ss.23, 31.

³¹ Hobsbawm, E., *Tarih Üzerine* (Çev. O. Akınhay), Ankara, 1999, s.65.

³² Hobsbawm, a.g.k., s.72.

değil, tarihçilerin geçmiş hakkında oluşturdukları şeylerdir. Oysa tarih öğretim yöntemlerini kullanırken tarih derslerinde öğrencilerin tarihçi gibi düşünmesi sağlanmalıdır. “Tarih öğretim yöntemlerinden kaynaklanan sorunlar bugün öğretimin sıkıcı, kuru olduğu, öğrencinin ilgisini çekmediği, öğrenciyi tarihten uzaklaştırdığı biçimindedir.”³³

•*Anlatım yöntemi:* Öğretmenin ya da onun yerinde olan birinin bir konuya ilişkin bilgilerini pasif bir şekilde, oturarak dinleyen öğrencilere iletmesi biçiminde uygulanan geleneksel bir öğretim yöntemidir. Anlatım, en eski öğretim yöntemidir. Kötü ve yanlış kullanımı nedeniyle de en etkisiz yöntem olarak da bilinmektedir.

Bilgi düzeyindeki davranışların kazandırılmasında çok etkili olan bu metot, aynı anda çok sayıda kişiye hitap edilebilmesi dolayısıyla da avantajlıdır. Ancak bu metodun iyi kullanılabilmesi, öğretmenin kişiliğine, bilgisine, ses tonuna, konuşma gücüne (konuşma temposu, melodisi, telaffuzu, süre ayarlama), diyalektik metodu iyi kullanmasına, jest ve mimiklerine bağlıdır.

Modern öğretimde anlatıma pek fazla yer verilmemekle birlikte, öğretmen hemen her konuda bu yöntemden belli bir ölçüde yararlanma gereği duymaktadırlar. Önemli olan, anlatımın yer ve süresinin iyi seçimidir. Anlatımın kısa ve ilginç olmasını sağlama ve herkesin dikkatini çekme öğretmenin görevidir. Öğretmenin konuşmasının, hareketlerinin, görünümünün, anlatımdaki açıklığın ve öğrencilerle iletişim kurabilmesinin bu yöntemde son derece önemli bir yeri vardır.

•*Soru- Cevap Yöntemi:* “Öğretmenin işleyeceği konuyla ilgili olarak önceden saptadığı birtakım soruları, dersin içinde gerektiği yerde ve gerektiği kadar öğrencisine sorarak, yanıtlar alması, aldığı yanıtlarla ilgili olarak da gerekli düzeltmeleri yapması yöntemine soru-cevap yöntemi denilmektedir.”³⁴

Öğretmenin formüle ettiği soruları, öğrencilerin sözel olarak cevaplamalarına dayanan bir yöntemdir. Bu yöntem, anlatma yönteminin sıkıcılığını gidermek ve öğretimi daha etkili bir şekilde gerçekleştirmek isteğine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir.

Öğrencilere düşünme, düşüncelerini serbestçe ifade edebilme, yorumlar yapabilme alışkanlıklarını kazandırma bakımından oldukça önemli olan bu yöntem,

---

³³ Tekeli, a.g.k., s.94.

³⁴ Ergün, M.-Özdaş, A., *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, İstanbul, 1997, s.35.

sınıf içi uygulamalarda yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Soru-cevap yöntemi, her dersin öğretiminde kullanılabilir. Ayrıca diğer yöntemlerle yapılan her öğretim yönteminin mükemmel bir tamamlayıcısı olabilir.

Öğretmen neyi ne zaman soracağını bilmeli, ayrıca öğrencileri belli bir çerçeve içinde tutmalıdır. Yine öğretmen sorularla, öğrencilerin sadece cevabı hatırlamalarını sağlamamalı, aynı zamanda onları düşünmeye sevk etmelidir. Çünkü iyi bir soru sorma tekniği, öğrencilerin düşünmelerine, değerlendirme ve yaratıcılıklarına imkân sağlamalıdır. Öğretmen konuyu ayrıntılı ve planlı bir şekilde taramalı, sorular hazırlamalıdır. Bu işlemin öğrenciler tarafından da yapılması istenmeli ve böylece konuyla ilgili cevaplandırılacak sorular dersten önce hazırlanmış olmalıdır.

“Soru-cevap yöntemi, anlatma yönteminin sıkıcılığını gidermek ve öğretimi daha etkili bir şekilde gerçekleştirmek isteğine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir.”³⁵

•*Problem Çözme Yöntemi*; Her insan hayatı boyunca sürekli olarak çeşitli problemlerle karşı karşıya gelmektedir. Başka bir deyişle insan hayatı çözülmesi gereken değişik biçim ve yapıda problemlerle her an doludur. Öyle ki, problemin biri çözülmeden bir başkası ortaya çıkmakta ya da bir anda birkaç problemle karşı karşıya kalılabilmektedir. Aslında hayat, problemler ve bunların çözümü ile bir anlam kazanmaktadır.

Öğrencileri yaşamları boyunca karşılaşacakları problemlere karşı hazırlıklı kılmak ise eğitimin yadsınamaz bir gerçeğidir. Bu gerçekten yola çıkarak problemi anlayan, nedenlerini sorgulayan, çözüm yolları üreten, problem karşısında yılmayan bireyler yetiştirmek amacıyla bu yöntemin eğitimin her kademesinde uygulanmasına büyük önem verilmektedir. Bu yöntem daha çok tabiat ve fen derslerinde yaygın olarak kullanılmaktadır.

“Problem çözmeye dayalı öğrenme, karmaşık ve gerçek hayat problemlerinin araştırılması ve çözümü etrafında organize edilmiş ve bireylerin hem zihin hem de beceri yönünden aktif katılımlarını gerektiren tecrübeye dayanan öğrenmeyi temsil eder.”³⁶

Problem çözme yöntemi, bilimsel düşünme süreçlerini içinde barındırmaktadır. Amaç, öğrencilerin karşılaşılabilecek olasılıkları geçmişe göre daha yüksek olan

³⁵ Bayram, S., *Sosyal Bilimlerde SPSS İle Veri Analizi*, Bursa, 2004, s.18.

³⁶ Saban, A., *Öğrenme ve Öğretme Süreci*, İstanbul, 2004, s.208.

problemler üzerinde yoğunlaşmaları ve onlara çözümler üretmeleridir. Geleneksel öğretim yöntemlerinden olan bilginin aktarılması yerine, öğrenciye sorun aktararak ondan çözüm üretmesi beklenir.

Problem çözmeye dayalı öğrenme yaşantısının “akış şeması” şöyle açıklanabilir:

- Öğretmenler karmaşık yapılı bir problem grubu tasarlarlar.
- Öğrenciler karmaşık yapılı bir problem grubuna sokulurlar.
- Öğrenciler problem senaryosunda aktif sorumluluk alırlar.
- Öğrenciler problem durumu hakkında ne bilip bilmediklerini belirler ve problemin çözümü için görev dağılımı yaparlar.
- Öğrenciler var olan durumu irdeleyerek gerçek problemi belirlerler ve çözüm için bir araştırma gerçekleştirirler.
- Öğrenciler problem durumu hakkında muhtemel çözümler üretirler ve bunlardan birisi üzerinde hemfikir olurlar.

“Problem çözme yöntemi mantıksal bir yol izlemeyi de gerekli kılar. Araştırma, muhakeme ve değerlendirme yapmak bakımından önemlidir. Problem çözme yöntemi, bilimsel bir süreç olarak tanımlandığında bulma, sorgulama, eleştirel düşünme bakımından ileri düzeyde düşünmeyi anlatır. Problem çözme yöntemi ile ilgili yaptığı araştırmada problem çözme yönteminin, deney grubu lehine öğrenci başarısını arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla problem çözme yönteminin sosyal bilgiler dersinde kullanılması öğrencilerin bilimsel düşünceleri, araştırma yapmaları ve çözüm üretebilmeleri bakımından önemlidir. Üstelik problem çözmeye dayalı öğrenme, planlama ve öğretim değerlendirme süreçlerinin aynı anda gerçekleştirilebilmesi için güçlü bir öğretim stratejisidir.”³⁷

Problem çözme yönteminin yararlarıyla birlikte bazı sınırlılıkları da vardır. Bu yöntem öğrencilerin öğrenme ve öğretme etkinliklerine aktif olarak katılımını sağlar. Öğrencilerin ilgi istek ve düşünme duygularını uyandırır. Öğrencilerde mantık, planlı ve düzenli çalışma, sorumluluk duygularının gelişmesine neden olur. Bunun yanında çok zaman alması, çözüm için gerekli araç-gereç bulunmayışı ve birtakım maddi külfetler yüklemesi açısından da sınırlı bir yöntemdir. Bununla birlikte, günümüzde

---

³⁷ Saban, a.g.k., s.223.

birçok disiplin de bu yöntem başarıyla uygulanmakta ve son derece yararlı sonuçlar alınmaktadır.

•*Gezi- Gözlem Yöntemi*; Öğretimde gözlemin önemli bir yeri vardır. Öğrencilerin doğrudan doğruya bilgi edinmelerinde, bilimsel inceleme ve araştırmayla ilgili birtakım temel beceriler kazanmalarında, soyut olarak öğrendikleriyle somut durumlar arasında ilişkiler kurmalarında gözlemin rolü büyüktür.

“Gezi-Gözlem yöntemi ile belli öğretim amaçlarının karşılanabilmesi için önceden hazırlanmış bir plan çerçevesinde belli olayların ve durumların gerçek dünyada incelenmesine yönelik olarak gerçekleştirilen bütün faaliyetler kastedilmektedir.”³⁸ Günümüzde özellikle tarih, coğrafya, turizm ve daha genel değerlendirirsek sosyal bilimlerde çok defa kullanılan yöntemlerin başında gelir. Eğitsel amaçları gerçekleştirmek için okul tarafından organize edilen geziye ve gözlemlere ilişkin faaliyetlerin tümüdür.

Özellikle eğitimde gerçek öğrenmenin istenilen seviyeye getirilemeyişi hep tartışılır olmuştur. Bu yöntem biraz da bu tartışmalara son vermiştir. Çünkü bu yöntem öğrencilere gerçek dünyayı görme imkânı sağlamaktadır. Öğrenciler, öğretim materyalinin olduğu yere giderek gözlem yapma imkânına sahip olurlar. Gezi-gözlem yöntemini herhangi bir yere gidip bir olayı incelemek gibi çok basite indirgememek gerekir. Burada edinilecek tecrübelerin, bilgilerin öğrenci açısından yararlı ve değerli sonuçları vardır. Ancak bu tecrübelerin yararlı olması için öğretmenin hazırlığı ve ön incelemesi şarttır.

Bu yöntemin de birçok faydaları ve sınırlılıkları vardır. Öncelikle öğrencilerin eşya, olay ve varlıkların doğrudan kendilerinden bilgi edinmelerini, yakın ve uzak çevrelerini daha iyi kavramalarını ve öğrenmelerini sağlar. Bu, özellikle daha çok duyu organının öğrenmeye katılımıyla gerçekleşmektedir.

Öğrencilere bilimsel araştırma ve incelemeyle ilgili temel becerileri kazandırması, iyi bir gözlemci olmaları ve hayati bilgileri edinmeleri yanında yöntemin sınırlılıkları da vardır. Çok vakit alması ve pahalıya mal olması, öğretmene yasal sorumluluklar yüklemesi, gidiş ve dönüşlerdeki güçlükler, organizasyon

---

³⁸ Saban, a.g.k, s.270.

sorunları, iyi bir planlama gerekliliği yüzünden bu metot sınırlılık göstermektedir. Dolayısıyla gezi-gözlem yönteminin uygulanmasından beklenen yararları sağlamak için dikkatli bir planlama yapmak gerekir.

•*İş Yöntemi*;"Bu yöntemde yaparak ve yaşayarak öğrenme yöntemi de denilmektedir. İş yöntemi, genel olarak ele alacağımız bütün öğretim yöntemleri arasında en az tercih edilen yöntemdir. Birçok eğitim kurumunda, öğrencilerin daha çok diğer yöntemlere başvurması, bu yöntemin kullanımını azaltmıştır. Ancak yöntemin tam olarak uygulanışı yararlı sonuçlar sağlamaktadır. Öğrenci kendi düşünce, bilgi ve becerisini kullandığı için daha sağlıklı bir öğrenme gerçekleşir."³⁹

Bu yöntemin kullanımı kısaca dört aşamada gerçekleştirilir:

- Hazırlık aşaması: araç-gereçlerin hazırlanması, amaçların açıklanması.
- Öğrencilerin önünde yaparak göstermek ve açıklamak. Bu aşamada öğretmen öğretilen materyali öğrencilere tanıtacak, öğretecek ve rehberlik edecektir.
- Bizzat öğrencilerin, öğretmen rehberliğinde gösterilen eylemleri yapması.
- Ortaya çıkarılan çalışmaların değerlendirilmesi ve tartışılması ile en uygun sonuca ulaşmak.

•*Rol Oynama*; Rol oynama yöntemi, öğrencilerin kendi duygu ve düşüncelerini başka bir kimliğe bürünerek ifade etmelerini sağlayan bir öğretim tekniğidir. Rol oynama yönteminde ders konusu ile ilgili bir fikir, durum, sorun ya da olay, bir grup öğrenci tarafından yine bir grup öğrenci önünde dramatize edilir. Rol oynama sayesinde öğrenciler, başkalarının kimliğine bürünerek onların nasıl düşündüklerini, nasıl hissettiklerini ve nasıl davrandıklarını anlamaya çalışırlar. "Rol oynama yönteminde esas amaç, öğrencilerin belli durumlara ilişkin olarak kendi duygu ve düşüncelerini anlamalarına yardım etmek ve kendilerini çevreleyen sosyal dünya hakkında bir anlam oluşturmalarını sağlamaktır. Bu nedenle, rol oynama yönteminde, işlenmekte olan ders veya konu ile ilgili bir durum veya olay seçmek önemlidir."⁴⁰

---

³⁹ Büyükkaragöz, S.-Çivi, C., *Genel Öğretim Metotları Öğretimde Planlama Uygulama*, İstanbul, 1999, s.54.

⁴⁰ Saban, a.g.k., ss.261–262.

Rol oynama yöntemi başlıca beş aşamada gerçekleştirilir:

Sınıfta rol oynama ortamını oluşturmak. Bu aşamada, öğrencileri rol oynamaya motive edecek doğal bir sınıf ortamı oluşturulur, öğrencilere rol oynama hakkında bilgi verilir ve sınıfta dramatize edilecek oyun veya problem durumu öğrencilere tanıtılır.

Roller için öğrencileri seçmek. Bu aşamada, ilk önce öğrenciler oynanacak rollerin genel özellikleri hakkında bilgilendirilirler. Diğer bir deyişle, bu aşamada durum ve roller tasvir edilir ve roller için gönüllüler istenir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, rol dağıtımının öncelikle konuyu ya da olayı iyi kavrayan ve kendilerini rolünü canlandıracakları kişiliğe iyice adapte edebilen öğrenciler arasından yapılmasıdır.

—Rol oynama için sahneyi düzenlemek. Roller paylaştırıldıktan sonra provalara ve rollerin canlandırılacağı sahne düzeninin oluşturulmasına geçilir.

—Rollerin oynanması. Bu aşamada, rol alan öğrenciler sınıftaki diğer öğrencilerin önünde rollerini canlandırırlar.

—Rol oynama sürecinin tartışılması. Bu aşamada, oyunun güçlü ve zayıf yönlerine ilişkin olarak sınıfça bir değerlendirilmesi yapılır, canlandırılan oyun ile gerçek hayatın ilişkisi kurulur ve öneriler geliştirilir.

Rol oynama yönteminin yararları şöyle sıralanabilir:

— Rol oynama yöntemi ile öğrenciler, kendi duygu ve hislerini sözlü olarak açıklama imkânı bulurlar.

— Rol oynama yönteminde, öğrencilerin belli bir durumu, olayı veya kişiyi bizzat kendileri canlandırdıklarından yaratıcılıkları gelişir.

— Rol oynama yöntemi, öğrencilerin sosyal iletişim ve etkileşim becerilerinin gelişmesine yardım eder.

—Rol oynama yöntemi, sınıftaki öğrencilerin duygu dünyalarını tanımaya yardım eder.

— Rol oynama yöntemi, öğrencilere başkalarının aynı veya benzer bir durum hakkında neler hissettiklerini keşfetme fırsatı tanır.

—Rol oynama yöntemi, öğrencileri öğrenmeye motive edici ve öğrenirken eğlendirici bir özelliğe sahiptir.

Bu yöntemin sınırlılıkları ise şunlardır:

—Rol oynama yönteminin uygulanması uzun zaman alabilir.

—Rol oynama yönteminde bazı durumlar için bazı karakterlerin canlandırılması zor olabilir.

— Rol oynama sonunda, oyunda görev alan öğrenciler sınıftaki diğer öğrenciler tarafından rollerine ilişkin olarak alay konusu edilebilirler.

•*Tartışma Yöntemi*; “Tartışma, iki veya daha çok kimsenin herhangi bir konuyu karşılıklı konuşarak, birbirini dinleyerek, eleştirerek, gerektiğinde sorular sorarak incelemesine dayanan bir öğretim yöntemidir.”⁴¹ Tartışma, üyelerin yüz yüze bulunduğu bir grupta, bir liderin yönlendiriciliğinde, ortak ilgi duyulan bir konuda, belli bir amaç doğrultusunda yapılan ve sistemli bir etkileşim sürecidir. Tartışma yöntemi ile bir grup öğrencinin belli bir konunun kavranması amacıyla karşılıklı görüşler, fikirler ve eleştiriler üreterek o konuyu kapsamlı ve detaylı olarak irdelemesi kastedilir.

Tartışma yöntemi, öğrencilerin dinleme, sorgulama, fikir alışverişinde bulunma ve bir konuyu derinlemesine irdeleme gibi çeşitli becerilerinin gelişmesine fırsat tanır. Tartışma yönteminin temel amacı, öğrencileri belli bir konu ile ilgili olarak düşünmeye sevk etmek ve çeşitli fikirler üretmeleri için onları cesaretlendirmektir.

Tartışma yöntemi, ayrıca, öğrencilerin belli bir konu hakkındaki ön bilgilerini anlamak, harekete geçirmek ve başka bir konu ile ilişkilendirmek için de kullanılabilir.

Tartışma yöntemi, sınıfta farklı şekillerde veya modellerde uygulanabilir. Bunlar arasında büyük grup tartışması, münazara, panel ve forum sayılabilir. Büyük grup tartışmasında, öğretmen dersin konusu ile ilgili bir tartışmayı bütün sınıfa açar ve öğrencilere çeşitli sorular yönelterek onların konu ile ilgili görüşlerini bildirmelerini ister. Bu modelde, tartışmanın yürütücüsü öğretmendir. Tartışmanın sonunda, öğretmen konu ile ilgili kendi görüşlerini de katarak, bir değerlendirme yapar ve açık olmayan noktalarda yorumlar getirir.

---

⁴¹ Ergün-Özdaş, a.g.k., s.35.

Bu yöntemin sınırlılıkları şöyle sınırlanabilir:

– Tartışma yöntemi, gerekli bilgi ve olgunluğa sahip olmayan öğrencilerle uygulandığında, istenen verimi ve yararı sağlamaz.

– Tartışma yönteminin kalabalık sınıflarda uygulanması oldukça zordur ve uzun zaman gerektirebilir.

– Tartışma, bazen amacından uzaklaşabilir ve öğrenciler arasında kişisel münakaşalara dönüşebilir.

•*Gösteri Yöntemi*; “Gösterip yaptırma, bir işlemin uygulanmasını, araç-gereçlerin çalıştırılmasını, önce gösterip açıklayarak, sonra da öğrenciye alıştırma ve uygulama yaptırarak kazandırmanın amaçlandığı ortamlarda kullanılan bir öğretim yöntemidir. Bu yöntemde, fiziksel ya da zihinsel beceriler önemlidir. Önce en olgun biçimiyle usta ya da öğretmen tarafından gösterilir. Gerekli açıklamalar yapılır; daha sonra öğrencilerin aynı becerileri tekrarlaması ve uygulaması istenir. Yanlışlar anında düzeltilir; çünkü yanlış kazanılmış becerinin sonradan düzeltilmesi çok zor ve zaman alıcıdır.”⁴²

Gösteri öğretmenin sınıfta, atölyede ya da laboratuarda herhangi bir konuyu öğrencilerin önünde bir takım araç ve gereçler kullanarak açıklaması demektir. Bir başka deyişle öğretmenin bir konuyu öğrencilere bir takım araçları göstererek ya da kullanarak anlatmaya çalışması gösteri yönteminin uygulanması demektir.

Gösteri yöntemi etkili bir şekilde kullanılırsa gerçekten iyi sonuçlar almamıza yol açar. Ancak bu yöntemin etkili bir şekilde kullanılması için bazı noktalara dikkat edilmesi gerekir. Öncelikle ayrıntılı bir planlama şarttır. Gösteride kullanılacak araç ve gereçler dersten önce mutlaka hazır hale getirilmelidir.

“Bu yöntem uygulama düzeyinde davranış kazandırmaya yönelik bir yöntemdir. İş ve teknik dersleri ve beceri kazandırmaya yönelik mesleki eğitimde daha çok uygulanabilen bir yöntem olup, öğrenciler bu yöntem ile yaparak yaşayarak öğrenirler.”⁴³

---

⁴² Demirkaynak, N., *Ortaöğretim Kimya Eğitiminde Asit-Baz Konusunun Öğretiminde Deneysel Yöntemlerin Başarıya Etkisinin Karşılaştırılması*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniv. Fen Bilimleri Enst., İstanbul, 2003, s.27.

⁴³ Bayram, a.g.k., s.41.

Gösteri bütün öğrencilerin görebileceği yerde yapılmalıdır. Bütün öğrencilerin izlemesine dikkat edilmelidir. Gösterinin amacı kısaca anlatılmalı, konuya ilişkin bilgiler anlaşılır bir şekilde verilmelidir. Gösteri sırasında öğrencilerin not almaları, şema ve çizimler yapmaları istenmelidir. Bütün bu sayılanlar öğretmen tarafından sırayla amaca uygun olarak yapılmazsa, gösteri yönteminin öğrenmeyi kolaylaştırması mümkün değildir.

Ancak her metotta olduğu gibi gösteri metodunun da faydaları ve sınırlılıkları vardır. Yararları; iyi hazırlanmış bir gösteri öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini çekerek öğrenmeyi kolaylaştırır, öğrencilerin gösteri sırasında görev almaları onları etkinliğe teşvik eder ve birçok duyuya hitap ettiği için diğer yöntemlerden daha etkilidir, şeklinde özetlenebilir.

Gösteri yönteminin sayılan bu faydalarının yanı sıra bazı sınırlılıkları da vardır. Bunlar; gösterinin hazırlanmasının uzun zaman alması, yeteri derecede bilgi ve beceriye sahip olmanın verdiği güçlükler, gösteri sırasında fazla zaman harcanması şeklindedir.

- *Örnek Olay İncelemesi*; “Örnek olay incelemesi, öğrencilerin gerçek hayatta karşılaşılan sorunlu bir olayı sınıf ortamında çözmeleri esasına dayanır. Dolayısıyla, örnek olay incelemesi yönteminde öğrencilerin sorunlu bir olaya aktif olarak katılmaları ve sorunlu olayın nedenleri hakkında fikirler ve çözüm önerileri üretmeleri istenir. Söz konusu olan sorunlu olay, gerçek ya da hayali olabilir ama genellikle de yazılıdır. Örnek olayı içeren bir rapor üzerinde çalışan öğrenciler, ilk önce olayın mahiyetini öğrenirler, daha sonra var olan verileri analiz ederek değerlendirirler ve en sonunda da bir çözüme ulaşırlar.”⁴⁴

Bir örnek olayı kaleme alma süreci başlıca dört aşamada gerçekleştirilir:

- *Özgür yazım evresi*. Bu evrede, öğrenciler, kendi deneyimleri ile ilgili olarak yazacakları bir konu hakkında bir grup içerisinde beyin jimnastiği yaparak çeşitli fikirleri not alırlar ve bir taslak oluşturmaya çalışırlar.

- *Örnek olayı kaleme alma evresi*. Bu evrede, gruptaki öğrenciler, sessiz bir şekilde ilk evrede tespit ettikleri gerçek-hayat yaşantısı ile ilgili olarak yaklaşık bir sayfalık bir hikâyeyi yazıya dökerler.

---

⁴⁴ Saban, a.g.k., s.264.

• *Örnek olayı paylaşma evresi.* Bu evrede, gruptaki öğrenciler, kendi hikâyelerini anlatırlar, diğer hikâyeleri dinlerler ve grupta paylaşılan bütün hikâyeleri tartışırlar. Grup üyeleri, hikâyelerde geçen sorunlu olaylar hakkında şu soruları yöneltebilirler:

- Hikâyenin ana teması nedir?
- Hikâyede işlenen sorunlu olay nasıl gelişmektedir?
- Hikâyedeki sorunlu olayın çözüme kavuşturulabilmesi için alternatifler nelerdir?

• *Grupla çalışma sürecinin değerlendirilmesi ve sonuç evresi.* Bu evrede, grup içerisinde hikâye yazma, diğer hikâyeleri dinleme ve kendi hikâyelerini diğerleri ile paylaşma aktiviteleri değerlendirilir ve öneriler geliştirilir. Ayrıca, grup üyeleri varılan sonuçlar hakkında birbirlerine geribildirim sağlarlar.

Bu yöntemin yararları:

Örnek olay incelemesi, öğrencilerin anlama, kavrama, analiz etme, sentezleme, değerlendirme ve yorumlama gibi birçok yeteneklerini geliştirmelerine fırsat tanır.

Sınırlılıkları ise, örnek olay olarak sınıfa getirilmesi düşünülen sorun hakkında bir örnek olay yazması veya bulması bazen güç olabilir. Örnek olayın çözümü uzun zaman alabilir. Örnek olay incelemesi yönteminin kalabalık sınıflarda uygulanması zordur.

II. BÖLÜM

TARİH DERSİ VE BİLGİ-EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ

Bilgi-Eğitim Teknolojileri yeni ve gelişmesini sürdüren bir disiplindir. Bu alanın uzmanları çeşitli tanımlamalarla meseleyi izaha ve bilimsel bir temele oturtma gayretindedirler. Bu izahatlardan birine göre, eğitim teknolojisi, “davranış bilimlerinin iletişim ve öğrenmeyle ilgili verilerine dayalı olarak, eğitimle ilgili ulaşılabilir insan gücü ve insan gücü dışı kaynakları, uygun yöntem ve tekniklerle akıllıca ve ustaca kullanıp, sonuçları değerlendirerek, bireyleri, eğitimin özel amaçlarına ulaştırma yollarını inceleyen bilim dalıdır”.⁴⁵

Bir diğeri ise, eğitimin uzun vadeli ve pahalı bir yatırım olduğunu ortaya koyarak, “Ürünü bir kuşak sonra verir. Bu bakımdan eğitim ve öğretim amaçlı, planlı, programlı, yöntemli ve kontrollü yapılmalıdır. Böyle yapılmazsa zaman, enerji ve ekonomik kayıp büyük olur. Yerine konması da kolay kolay mümkün olmaz. Bireylere, her derecede ki okulların amaçları ve milli eğitimin amaçları tam olarak kazandırılmadığı zaman; toplumda eğitim eksikliği, kültür eksikliği, kültür boşluğu, kültürel geri kalma meydana gelir” demiştir.⁴⁶

İçinde yaşadığımız dönem bilginin güçle özdeş görüldüğü, daha güçlü olmanın ise daha büyük bir bilgi birikimine sahip olmak ve sahip olunan bilgi düzeyini de aşmaktan geçtiği bir çağdır. Bilginin üretilmesinde ve iletilmesinde büyük rolü olan gelişmeler sonucunda, özellikle elektronik ve diğer teknik konularda son yıllardaki buluşlarla, tüm dünya ülkeleri hızlı bir bilgisayarlaşma sürecine girmişlerdir.

“Bilgisayarlar; bireylerde iletişim, dil ve soyutlama yeteneği geliştirmede, özgüven arttırmada, dikkati belli bir konuda yoğunlaştırmada, sorunu tanımlama ve çözümede, örnekleri inceleme ve yararlanma alışkanlığı kazandırmada en etkili araç durumundadır.”⁴⁷

“Bilgi toplumunun tarihsel geçmişini ya da temel çıkış noktasını yakın zamanlarda görenler de vardır. Bu açıdan bakıldığında bilgi toplumu, 1950 ve 1960’lı yıllarda özellikle ABD, Japonya ve Batı Avrupa ülkeleri gibi gelişmiş

⁴⁵ Çilenti, K., *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*, Ankara, 1984, s.29.

⁴⁶ Kemertaş, İ., *Uygulamalı Genel Öğretim Yöntemleri*, İstanbul, 2001, s.10.

⁴⁷ Keser, H., “Türk Okul Sisteminde Bilgisayarların Kullanılması”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, C.22, S.1, Ankara, 1989, s.56.

ülkelerde bilgi teknolojilerinin giderek artan bir şekilde kullanımıyla ortaya çıkmış bir aşamadır. Dolayısıyla gelişmiş ülkelerde şekillenen bu aşamanın en temel özelliği, bilginin ve bilgi teknolojilerinin tarım, sanayi ve hizmetler gibi temel sektörlerin yanı sıra eğitim, sağlık, iletişim gibi alanlarda da kullanılabilir olmasıdır. Zira bilgi toplumundaki gelişmeler bir yandan kısa sürede üretimin ve verimliliğin artmasına yol açarken diğer yandan da yeni teknolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel gelişmeleri de teşvik etmiştir.”⁴⁸

Eğitim teknolojisi ile ilgili kaynaklara bakıldığında zaman bu kavramın çok eski olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim bilim adamları da eğitim teknolojisinin tarihsel gelişimini temelde aynı fakat içerikte farklı bir biçimde açıklamaya gitmişlerdir. Çünkü bu kavram, vücut bilgisini (yani zihinsel öğrenme faaliyetlerini), çeşitli kültürleri bulmakta işe yarayan resimleri, yazılı materyalleri ve bilginin yeniden tasarımını içermektedir.

“Eğitim teknolojilerinde köklü değişimler 1970’li yıllarda da devam etmiştir. Bunlardan biri, eğitim teknolojisinde etkin olarak kullanılmaya başlanılan öğretim tasarımıdır.”⁴⁹

“Eğitim teknolojisi; genelde eğitime, özelde öğrenme durumuna egemen olabilmek için ilgili bilgi ve becerilerin işe koşulmasıyla öğrenme ya da eğitim süreçlerinin işlevsel olarak yapılandırılmasıdır. Diğer bir deyişle, öğrenme-öğretme süreçlerinin tasarlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi işidir.”⁵⁰ “Zaten bilim ve teknolojinin hızla gelişip ilerlediği içinde bulunduğumuz süreç pek çok bilim adamı tarafından “bilgi çağı” olarak adlandırılmaktadır.”⁵¹

“Oldukça hızlı gelişmekte olan bilgisayar teknolojisinin bir sonucu olarak, bilgisayar programları ve internet, eğitim-öğretim çalışmalarında her geçen gün daha fazla kullanılmaktadır. Zira günümüzde artık eğitime bilimsel ve teknolojik bir nitelik kazandırmak bir zorunluluk haline gelmiştir. Dolayısıyla eğitim ve teknolojinin birbirlerini ne yönde etkilediğini, aralarında ne gibi ilişkiler bulunduğunu incelemek, eğitim teknolojisinin kavram ve kapsamını iyi anlamak bakımından yararlıdır.”⁵²

---

⁴⁸ Aktan, C.-Tunç, M., “Bilgi Toplumu ve Türkiye”, *Yeni Türkiye Dergisi*, S.20, C.1, Ankara, 1998, ss.118-134.

⁴⁹ İşman, A., *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara, 2005, ss.42, 51.

⁵⁰ Alkan, C., *Eğitim Teknolojisi*, Ankara, 1998, s.14.

⁵¹ Halis, İ., *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara, 2002, s.2.

⁵² Alkan, a.g.k., s.11.

Klasik eğitim-öğretim faaliyetleri içerisinde uzun zaman geçirmiş eğitimci ve öğrenciler için teknoloji ağırlıklı yöntemler başlangıçta çok rağbet görmemiş; ancak her iki grubun da kullanımı çok basit olan bu programlara alışmaları ve yapılan araştırmalar sonucunda bilgisayar destekli eğitimin daha pozitif sonuçlar verdiğinin görülmesi, bu negatif düşünceleri ortadan kaldırmıştır. İnternet üzerinden eğitim yapan bir sitenin erişim istatistiklerine bakıldığında öğrencilerin, bilgi yüklü uzun metinler içeren sayfalardan daha çok etkileşimli, hareketli görüntüler, sesler içeren sayfalarda zaman harcadıkları gözlenmiştir.

Tanımlardan yola çıkıldığında, eğitim teknolojisi program geliştirmenin en can alıcı ögesi olan eğitim durumları ile ilgili olmakla beraber, kapsamı sadece bu kısım ile sınırlı değildir. Çünkü programı oluşturan kısımların tümü birbirleriyle organik olarak ilişkili olup, hep birlikte bir bütün oluşturmaktadırlar. Bu kısımların bir tanesinin normal işlevini yerine getirebilmesi diğer kısımlarla olan ilişkilerine bağlı bulunmaktadır.

“Eğitim teknolojisi, esas olarak belirli bir içeriği uygun süreçler yoluyla uygulamaya koymak ve uygulama sonuçlarını değerlendirme etkinliğidir. Bu nedenle de eğitim teknolojisi programın bütünüyle ilgilidir. Kavram program bütününe kapsamaktadır.”⁵³

1. BİLGİ-EĞİTİM TEKNOLOJİLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Eğitim teknolojisi insanoğlu ile birlikte gelişmiştir denilebilir. İnsanlar, çevresindeki diğer insanlara bildiği herhangi bir şeyi öğretmek zorunluluğuyla yüzleştiği anda, öğreteceği şeyi hangi araç, yöntem ve tekniklerle nasıl öğreteceği, yani gerekli çevre ayarlamasını nasıl yapacağı sorunuyla karşılaşmışlardır. Bu nedenle eğitim teknolojisinin insanın kendisine ilk defa “Bunu nasıl öğretirim?” diye sorduğunda ortaya çıktığı söylenebilir.

“Eğitim teknolojisi terimi eğitim literatürüne ilk defa 1960’lı yıllarda Amerika Birleşik Devletleri’nde girmiş ve kısa zamanda batı ülkeleri başta olmak üzere diğer ülkelere yayılmış ve ülkemizde de eğitim alanında sık sık kullanılan bir terim olmuştur.”⁵⁴

⁵³ Demirel, Ö.-Seferoğlu S., *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara, 2004, s.11.

⁵⁴ Çilenti, *a.g.k.*, ss.26–27.

“Tabî ki ilk insanların kullandığı teknolojiler hem fizikî donanım hem de kuram açısından günümüze göre çok basitti. Ancak insanoğlunun hayatında etkili bir yer tutmaktaydı. İnsanlar okul dışında, tarım, av, yapı işleri gibi konularda kullanılan araçlarla ilgili becerileri diğer insanlara öğretmişlerdir. Bu öğretimde araçların kendisini ve gösteri yöntemini kullanmışlardır. Mağaralarda bulunan kalıntılar ilk insanların eğitim ve öğretim amaçları için model ve resimleri kullandığını göstermektedir.”⁵⁵

“Bir düşünceyi daha etkili aktarabilme çabası, yalnızca eğitimle uğraşan kişilerin değil, herkesin düşüncesinde yer almıştır. İlk insanların mağara duvarlarına şekiller çizmeleri, beden dilini sembolik bir iletişim aracı olarak kullanmaları, yazıyı bulmaları ve yazının bulunmasından sonra tabletleri kullanarak bilgi birikimlerini kalıcı hale getirmeleri ve genç kuşakları tören yönü ağır basan toplantılarda eğitmeleri bunun tipik örnekleridir.”⁵⁶

“Eğitim teknolojisinin gelişimi ile ilgili olarak değişik gruplandırmalar yapılmıştır. Bunlardan birine göre eğitim teknolojisindeki gelişmeler beş dönemde incelenebilir.”⁵⁷

— Sözlü-Yazılı Dönem: Yazı öncesi, Yazı, Matbaa

— Görüntülü-Sesli Araçlar Dönemi: Görsel işitsel araçlar, T.V, Bilgisayar, Programlı öğretim

— İki Dönem: Ferdî öğretim, Toplu öğretim

— Otomasyon Dönemi: Ferdî ve toplu öğretimin bütünleşmesi

— Siberasyon Dönemi: Geleneksel okul ve öğretmenlik yapısının tamamen değişmesi.

“Bir diğerinde de şöyle bir sınıflandırma yapılmıştır. ASHBY, eğitim teknolojisinin tarihî gelişimini “devrimler” adı altında beş bölümde incelemiştir.”⁵⁸

— Öğrenciyi aileden organize okul ortamına geçirme

— Yazı dilini temel eğitim ortamı olarak kullanma.

— Matbaanın icat edilmesi

— Elektronik alanındaki gelişme.

— Devam eden süreçtir. Bu süreç;

⁵⁵ Rıza, E.T., *Eğitim Teknolojisi Uygulamaları-I*, İzmir, 1997, s.25.

⁵⁶ Şimşek, A., *Eğitim İletişimi*, Eskişehir, 2000, s.1.

⁵⁷ Alkan, C., a.g.k., s.32.

⁵⁸ Alkan, C., vd., *Eğitim Teknolojisine Giriş*, Disiplin-Süreç-Ürün, Ankara, 1995, s.15.

- İletişim teknolojisindeki gelişmeler
- Bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler
- Eğitimin bilimsel esaslarındaki yenilik sonucu performans teknolojisi alanındaki gelişmeler olmak üzere üç aşamalıdır.

Eğitim teknolojisi açısından önemli bilim adamlarından birisi de Abelard'tır. Abelard kendisine ait bir öğretim yönetimi geliştirmiştir. Buna göre;

- Bilgiler okunmalı
- Buluş yoluyla bulunmalı ve doğrulanmalı
- Her basamak anlamlı öğrenmeleri oluşturmaları
- Öğrenmeler son olarak kontrol edilip kayıt edilmeli
- Her bir basamak yazıya dönüştürülmelidir.

Bunun sonucunda doğruya ulaşılır. Bu düşünceler kendisinden sonraki birçok bilim adamını etkilemiştir.

“Eğitim teknolojisi açısından önemli olan ve kendisine ait bir öğretim yöntemi geliştiren bilim adamlarından biri de Comenius'tur. Ortaya koyduğu öğretim yönetimine göre;”⁵⁹

- Öğretim yönetimi istekleri takip etmelidir.
- Öğretim doğuştan başlamalı ve her yaşa, ilgiye, kapasiteye göre düzenlenmelidir.
- Bilgiler gerçek yaşantılarda uygulanmalıdır.
- Öğretim faaliyetleri kolaydan zora doğru düzenlenmelidir.
- Kullanılacak olan araç-gereçler konularla ilgili olmalıdır.
- Ardışıklık çok önemlidir.
- Genel prensipler açıklanmalı ve bunlarla ilgili mutlaka örnekler verilmelidir.

Ülkemizde de 19. yüzyıla ait öğretmen okulu ve ilkökul yönetmeliklerinde, okullarda kullanılacak araç-gereçler bildirilmekte, okullarda kütüphanelerin ve fizik-kimya dersleriyle ilgili araçların birer numunesinin bulunması gerektiği vurgulanmaktadır.

---

⁵⁹ İşman, A., *Eğitim Teknolojisi* (Yüksek Lisans Ders Notu), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 1998, s.12.

“Yenilenen okul programlarında da araç–gereçlere daha fazla yer ve önem verildiği görülmektedir. Cumhuriyetten sonra ders araçları alanında büyük adımlar atılmıştır. 1951 yılında “Öğretici Filmler Merkezi” adıyla açılmış olan, sonra 1963 yılında “İl Eğitim Araçları Merkezi”ne dönüştürülen araç merkezleri bütün illerde kurulmaya başlamıştır.”⁶⁰

2. KLASİK EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ

Klasik öğretim esnasında öğretilmesi gereken ile öğrencinin bildiği miktar arasında büyük bir boşluk vardır. Genellikle öğretmenler dersi öğretirken konu ile ilgili olarak öğrencilerin hiçbir şey bilmediğini düşünür.

•*Geleneksel davranışçı (behaviorist) anlayış* içinde olan öğretmen, öğrenciyi tümüyle boş bir sayfa gibi düşünür ve ona öğreteceği konuyu kuralları ile aktarmaya çalışır. Öğretmen-merkezli bu öğretim sürecinde, öğretmenler konuyu anlatırken öğrencinin anlamasına yardımcı olabilecek veya öğrencinin bildiği eski konularla yeni konuyu bağdaştırabilecek bir gayret sergileme içerisine genellikle girmezler.

•*Bilişsel (cognitive) yeni öğretim anlayışında* ise, öğretmen öğrencinin öğrenme uygulamasında kullanabileceği öğretim metotlarını ve bilişsel stratejileri kullanır. “Öğrenci-merkezli yeni yaklaşım, genellikle bilişsel stratejilerle öğrencinin iç dünyasına ve düşünce paraleline ulaşmaya çalışır.”⁶¹

“Esasen yazının bulunması ve toprağa yerleşme olayı eğitimin örgütlenmesi ve kurumsallaşması açısından bir başlangıç noktası olmuştur.”⁶² “Dolayısıyla eğitim, toplumdaki kültürleme sürecinin bir parçasıdır. Toplumda bireylerin doğumundan ölümüne kadar kendi kültürünün istek ve beklentilerine uyacak biçimde etkilenmesi ve değiştirilmesine “kültürleme” denir. Kültürlemenin amaçlı olarak yapılan kısmı eğitimidir. Eğitime kasıtlı kültürleme süreci de denilmektedir.”⁶³

“Hem öğrenme ortamının tanımı hem de öğretim tasarımı dikkate alındığında fiziksel çevrenin bu tasarımların yapısını önemli ölçüde etkilediği görülmektedir. Hazırlanacak bu fiziksel ortamda birey, görsel materyallerle, elektronik araçlarla,

⁶⁰ Çilenti, a.g.k., ss.127–128.

⁶¹ Bayram, N., *Bilgisayar Destekli Öğretim Teknolojileri*, İstanbul, 1999, s.83.

⁶² Tezcan, M., *Eğitim Sosyolojisi*, Ankara 1997, s.6.

⁶³ Fidan, N., *Eğitime Giriş*, Ankara, 1991, s.23.

sınıf arkadaşları ile ya da öğretmen ile etkileşime girerek kendi bilgisini yapılandırmalıdır.”⁶⁴

“Klasik eğitim teknolojileri, öğretmenler ve eğitim uzmanları tarafından rahatlıkla bulunabilir ya da kendileri tarafından kolaylıkla yapılabilir niteliktedir. Bu tür eğitim teknolojileri, çok basit bir yapıda olmalarına rağmen öğretmenler tarafından eğitim-öğretim ortamlarında etkili olarak kullanıldığı zaman kalıcı öğrenmeler oluşturabilir.”⁶⁵

Klasik eğitim teknolojileri, öğretmenler ve eğitim uzmanları tarafından herhangi bir ünitenin ya da konuların öğretilmesinde etkili olarak kullanılabilir. Bunun sonucunda, öğretmenler etkili öğrenme ve öğretme faaliyetleri uygular ve öğrencilerde kalıcı izli öğrenmeleri gerçekleştirir. Kalıcı öğrenmelerin etkili olarak gerçekleşmesi, öğretmenlerin yeteneklerine ve öğrencilerin genel özelliklerine bağlıdır. Bunun için eğitimcilerin ilk yapması gereken faaliyet, klasik eğitim teknolojilerinin temel özelliklerini öğrenmektir. Klasik eğitim teknolojilerinin bu türlerinde, mekanik ve elektronik donanımlar bulunmamaktadır.

Öğretmenler ve eğitim uzmanları bu tür eğitim teknolojilerini gerekli malzemeleri temin ederek kendileri de yapabilirler. Bu tür klasik eğitim teknolojileri; kara, beyaz, manyetik, kumaş kaplı, kum tahtaları ile bülten panoları, döner levhalar ve diğerlerinden müteşekkildir.

—*Karatahta*, geçmiş yüzyıllardan günümüze kadar etkisini kaybetmeyen ve işlevini hala etkili olarak sürdürebilen tek eğitim teknolojisi olan karatahtalar, genel olarak koyu bir renk ile boyanmış, metal, formika ya da tahta mamulü olurlar. Bunların üzerine beyaz ya da renkli tebeşirler ile yazı yazılır.

Günümüzden üç-dört yüzyıl öncesi, eğitimciler ve öğretmenler, karatahtaları eğitim-öğretim ortamlarında bilgi öğretimi için kullanıyorlardı. Eğitim sistemi içinde karatahtaların kullanım alışkanlığı hala devam etmektedir. Bunun temel sebebi, hammaddesinin ucuz olması ve kolay bulunabilmesidir. Dolayısıyla Türk Eğitim Sistemi'nde de eğitim-öğretim faaliyetlerinde hala yaygın olarak kullanılmaktadırlar.

—*Beyaz tahtalar*, karatahtaların biraz değişmiş biçimidir. Bunlar, genel olarak beyaz ya da açık bir renk ile boyanmış olan metal, tahta ya da formikadan

⁶⁴ <http://ilkogretim-online.org.tr> (14.11.2007)

⁶⁵ İşman, a.g.k., s.91.

imal edilirler. Beyaz tahtaların üzerine siyah ya da renkli keçe uçlu kalemler ile yazı yazılır. Günümüzde beyaz tahtaların kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Zira beyaz tahtalar, psikolojik olarak öğrencileri rahatlatmakta ve öğrenmeye karşı güdülenmelerini arttırmaktadır.

—*Manyetik tahtalar*, günümüz dünya eğitim sisteminde kısmen kullanılmaktadır. Ancak bunların Türk Eğitim Sistemi'nde kullanımı pek yaygın değildir. Zira manyetik özelliği bulunan yüzeyleri nedeniyle bu tür tahtaların üzerine tebeşir ya da keçeli uçlu kalemlerle yazı yazılamaz. Bunun yanında, çelik ya da demir olan dolaplar da manyetik tahta olarak kullanılabilir. Manyetik tahtaların çeşitli renkleri bulunmaktadır. Beyaz renkli olan manyetik tahtalar beyaz tahta olarak kullanılabilir. Bu tahtada bulunan manyetik alanlar sayesinde, materyaller tahtaya yapıştırılır Manyetik tahtaya asılacak olan her materyalin arkasına mıknatıs yerleştirilir.

—*Kumaş kaplı tahtalar*, Türk Eğitim Sistemi'nde yaygın olarak kullanılmamaktadır. Hâlbuki kumaş kaplı tahtalar ile etkili eğitim-öğretim faaliyetleri yapılabilir. Kumaş kaplı tahtalar, tahta, formika ya da metal yüzeylerin üzerine kumaş geçirilerek hazırlanırlar. Ancak bu tür tahtaların üzerine tebeşirle ya da keçeli uçlu kalemlerle yazı yazılamaz. Bunun yanında, eski bir battaniye ya da halı bu iş için kullanılabilir. Bu tahtada bulunan kumaşlar sayesinde, materyaller tahtaya raptiye ya da çit çit fermuarlar ile yapıştırılır. Bu tahtaya asılacak olan her materyalin arkasına zımpara yerleştirilir ya da materyalin asılmasında iğneler kullanılır.

—*Döner Levhalar ve diğerleri*, eğitim-öğretim faaliyetlerinde çeşitli materyallerin (resim, akış şeması, grafikler vb.) sergilendiği ve her ders için kullanılabilen etkili bir eğitim teknolojisidir. Bu tür levhalar, büyük bir not defteri gibidir. Daha önceden hazırlanan birden fazla karton uç yapıştırılarak sarılır. Daha sonra sarılan kartonlar yavaş yavaş çevrilerek konu anlatılır. Bu levhaların etkili kullanımı sayesinde, öğrenilmesi zor olan kavramlar rahatlıkla öğretilir, çünkü görsellik ön plandadır. Bu levhalar, öğretmenler tarafından yapılabilir, aynı zamanda çeşitli firmalardan ya da Milli Eğitim Bakanlığı'ndan temin edilebilir.

Döner levhaların yanında farklı levhalar da bulunmaktadır. Bunlar; *Sınıflama levhaları* (birbiri ile ilişkili olan sistemleri öğretmek için kullanılır), *Ağaç levhalar* (daha çok soy kütüğü ya da sistemin yapısını öğretmede kullanılır), *Akış şemaları*

(belli bir konunun akış yapısını göstermede kullanılır. Örneğin, ilçe yönetim sisteminin öğretilmesi), *Zaman ve dizi levhaları*dır (belli bir zaman diliminin öğretilmesinde kullanılır). Bu levhalar, farklı eğitim-öğretim ortamlarında kullanılabilir. Fakat Türk Eğitim Sistemi'nde, bu levha çeşitleri ve döner levhalar yaygın olarak kullanılmamaktadır.

Kum tahtası, üzerinde çeşitli harflerin, şekillerin ve modellerin çizilebileceği kum kaplı bir teknolojidir. Bunların yapılabilmesi için tahta, kontrplak ve kum gerekmektedir. Öğretmen bu malzemeleri kullanarak iç derinliği fazla olan bir masa yapar ve kumu üzerine yerleştirir. Masanın boyutu öğrencilerin yetişebileceği yükseklikte olmalıdır. Öğretmenler, kum tahtalarını her türlü eğitim-öğretim faaliyetlerinde etkili olarak kullanabilir. Kum tahtası sayesinde, öğrenilmesi zor olan kavramlar rahatlıkla kazandırılabilir.

Bülten panolar, bunların yüzeyi genel olarak kumaş, karton, manyetik yada diğer bataabilen köpük türü maddeler ile kaplıdır. Bu tür panolar öğretim materyallerinin sergilenmesi ve herhangi bir bilgiyi duyurmak için ilan panosu olarak kullanılır ya da üzerine bataabilen nesnelere değişik öğretim materyalleri asılabilir ve eğitim öğretim faaliyetleri yapılabilir. Bülten panolarının etkili kullanımı sayesinde bazen öğrenilmesi çok zor olan kavramlar rahatlıkla öğrencilere öğretilir. Zira bu panolarda her zaman görsellik ön plandadır. Bu yüzden, bülten panoları, okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimde eğitimciler tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır.

3. MODERN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ

XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren dünyada bilim ve teknoloji alanında hızlı bir gelişme süreci yaşanmaktadır. Sürecin oldukça hareketli ve hızlı değişimlerle devam etmesi eğitimcileri de yeni gelişmelere uyum sağlamak adına sürekli araştırma ve incelemeler yapmak durumunda bırakmaktadır. Hatta eğitimin yeri ve eğitimde modern teknolojilerin kullanılması konuları eğitimciler için başlı başına bir inceleme konusudur.

“Günümüzde olagelen büyük değişikliklerde sosyal, siyasal, ekonomik, bilimsel ve hatta demografik karakterli çeşitli faktörler rol oynamakta, bunlar eğitimi değişik yönlerden etkilemektedirler. Eğitimciler daha çok öğrenciye, daha az

zamanda, daha fazla bilgi öğrenme olanağı sağlamak zorunda kalmaktadırlar. Bu nedenle, öğrenimin daha verimli olmasını sağlayacak yeni eğitsel teknik ve yöntemlerin geliştirilmesi gerekmektedir.”⁶⁶

“Eğitim Teknolojisi” adı altında bir bilim dalının ortaya çıkışı bu durumun bir sonucudur. Burada önemli olan bu bilim dalının kabulleri çerçevesinde yapılacak olan inceleme ve araştırmalarla ulaşılabilecek teorik bilgilerin, uygulamada karşılaşılabilecek sorunlara somut çözümler getirebilmesidir.”⁶⁷ “Zira teknoloji ile desteklenmiş olsun ya da olmasın, her türlü öğretim ortamı için ele alınması gereken en önemli noktalar öğretim içeriğinin etkinliği, yeterliliği ve zenginliğidir.”⁶⁸

Eğitimde kullanılan araçlar Cevat Alkan tarafından şöyle sınıflandırılmıştır:

- “Televizyona dayalı teknolojiler (açık devre TV yayınları, kablolu TV yayını, uydu televizyonu, video disk ve videokaset),
- İşitsel teknolojiler (radyo, ses kaseti, telefon),
- Tümlşik teknolojiler (televizyonla öğretim, bilgisayarla öğretim),
- Bilgisayara Dayalı Teknolojiler (bilgisayar destekli öğretim, bilgisayar konferansı)”.⁶⁹

Günümüzde, modern eğitim teknolojilerinin temel özellikleri ve kapasiteleri hızla gelişme göstermektedir. Mesela, internet teknolojisi beş yıl öncesine göre çok gelişmiştir. İnternet ile istediğiniz Word ya da video dosyasını arkadaşınıza rahatlıkla sanal ileti ile gönderebilirsiniz. Bunun yanında, internet ile görüntülü telefon görüşmeleri rahatlıkla yapabilirsiniz.

Bu teknolojik gelişmeler, öğretmeni, öğrenciyi ve eğitim-öğretim faaliyetlerinin temel yapısını etkilemektedir. Öğretmen, farklı şehirlerde yaşayan konu alanı uzmanı kişileri kendi sınıfına çok kolay bir biçimde davet edebilmektedir. Bunun yanında, öğretmen konuları daha canlı bir biçimde öğrencilerine kazandırabilmektedir. “Modern eğitim teknolojilerinin kullanımı sonucunda, öğretmenler eğitim-öğretim faaliyetlerini çok daha canlı ve dinamik bir

---

⁶⁶ Alkan, a.g.k., s.5.

⁶⁷ Tüfekçi, H. A., *Bilgisayar Destekli Öğretimde Ders Yazılımlarının Değerlendirilmesi*, Ankara, 1997, s.3.

⁶⁸ <http://www.tojet.net/articles/429.doc> (10.01.2008)

⁶⁹ Alkan, a.g.k., s.169.

yapıya dönüştürebilmektedir. Bu dönüşüm sayesinde, öğrenciler öğrenmeye karşı etkili bir biçimde güdülenmektedir.”⁷⁰

“Öğretim ortamlarının tasarımında öğrenciyi merkeze alan sınıflar düşünülmelidir. Yapılan bir araştırmada, öğretmenlerin her türlü araç-gereç desteği ile donattıkları sınıflar bile öğretmen merkezli sınıflara dönüşmüştür. Bu araştırmada elde edilen tasarımlarda, öğretmen adayları derslerinde elektronik ve görsel materyaller kullanarak, sınıf düzenini değiştirerek, öğrenci sayısını azaltarak geleneksel sınıf ortamından farklı ortamlar oluşturmaya çalışmışlar fakat bu değişimleri öğrenci merkezli uygulamalar için değil öğretmen merkezli uygulamalar için tasarlamışlardır.”⁷¹

“Netice itibariyle öğretime sürecinde araç ve gereçler öğretimi desteklemek amacıyla kullanılır ve bunlar iyi tasarlanmış ise öğretim sürecini zenginleştirici; öğrenmeyi artırıcı etki yaparlar.”⁷²

Modern eğitim teknolojilerinin genel özellikleri şöyledir:

—*Elektrik ile çalışırlar.* Bu tür eğitim teknolojileri elektrik enerjilerini aküden, pilden ya da elektrik hatlarından alırlar Öğretmenler, elektriğin olmadığı ortamlarda bu tür teknolojileri kullanamazlar.

—*Elektronik ya da motor sistemleri vardır.* Bu tür eğitim teknolojilerinin elektronik ya da motor sistemleri vardır. Bu sistemler sayesinde eğitim ve öğretim amaçlı gösteriler yapılabilir.

—*Sadece kulağa hitap ederler.* Bu tür teknolojilerden bazıları kulağa hitap eder, sesler ve farklı ses tonları çıkarabilir.

—*Sadece göze hitap ederler.* Bu tür teknolojilerin bazıları sadece göze hitap ederler ve görsel yapıları ön plana çıkar.

—*Hem göze hem de kulağa hitap ederler.* Bazı modern eğitim teknolojileri hem göze hem de kulağa hitap edebilir.

—*Ucuz olabilirler.* Bu tür eğitim teknolojilerinden bazıları çok iyi araştırıldıktan sonra piyasadan çok ucuza alınabilir.

—*Her zaman bulunabilirler.* Modern eğitim teknolojilerinin büyük bir çoğunluğu çok rahatlıkla piyasadan istenildiği zaman bulunabilir.

---

⁷⁰ İşman, a.g.k., s.149.

⁷¹ Güven-Karataş, a.g.m., ss.25-34.

⁷² Yalın, H., *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara, 2001, s 82.

—*Kolay taşınabilirler.* Bu tür eğitim teknolojileri öğretmenler ya da eğitim uzmanları tarafından bir öğretim ortamından başka bir öğretim ortamlarına rahatlıkla taşınabilir.

—*Birden çok hedef ve davranışı gerçekleştirmede kullanılabilirler.* Öğretmenler, bu tür teknolojileri kullanarak birden fazla ders ya da konu ile ilgili hedef ve davranışları gerçekleştirirler.

—*Diğer eğitim teknolojileri ile kubaşık çalışmalar yaparak öğrenme ortamları oluşturulabilir.* Modern eğitim teknoloji ürünleri birlikte ya da klasik eğitim teknolojileri ile aynı zamanda rahatlıkla kullanılabilir.

—*Kolay kullanılırlar.* Öğretmenler, modern eğitim teknolojilerinin çalışma prensiplerini öğrendikten sonra bunları kolayca kullanabilirler. Öğretmenlerin ya da eğitim uzmanlarının modern eğitim teknolojilerini kullanmak için çok uzun süren eğitim seminerlerine gitmelerine gerek yoktur.

—*Büyük ya da küçük gruplarda etkili olarak kullanılabilirler.* Modern eğitim teknolojileri büyük ya da az sayıda bulunan öğrenci gruplarına eğitim-öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmede kullanılabilirler.

—*Zenginleşmeyi sağlarlar.* Modern eğitim teknolojileri eğitim-öğretim ortamlarını zenginleştirir.

“Modern eğitim teknolojilerinde mekanik donanımlar bulunmaktadır. Bu mekanik donanımlar genel olarak elektronik-elektrik sistemleri ile çalışır. Bu tür eğitim teknolojileri, teknoloji piyasasından uygun bir fiyat ile okullara alınabilir. Okul yöneticileri, okul-aile birlikleri ile konuşarak modern eğitim teknolojilerine sahip olabilir. Öğretmenler de modern eğitim teknolojilerini illerde bulunan eğitim teknolojileri merkezlerinden kullanmak üzere ödünç alabilir.”⁷³

3.1 Görsel Eğitim Teknolojileri

“Bilgisayarların öğrenme-öğretme ve okul yönetimi ile ilgili bütün faaliyetlerde kullanılması, “bilgisayar destekli eğitim” olarak tanımlanmaktadır.”⁷⁴ Hakikaten eğitim araçları eğitim ve öğretim etkinliklerinin daha verimli olmasını

---

⁷³ İşman, a.g.k., s.150.

⁷⁴ Demirel-Seferoğlu, a.g.k., s.116.

sağlamak için öğretmen ve yetiştiricilere en büyük yardımcıdır. Ancak araçların en mükemmelinin bile öğretmenin yerini tutamayacağını unutmamak gerekir.

“Öte yandan araçlar ne kadar mükemmel olurlarsa olsunlar, uygun olarak kullanılmadıkları zaman yararlı olmazlar.”⁷⁵ “Bu bakımdan öğrenme öğretme etkinliklerini etkenleştirmek eğitim yaşantılarını gerçekçi bir temele oturtmak, eğitim ortamını gerçek yaşantılar sağlayacak bir atmosfer durumuna getirmek, eğitimcilerin çaba gösterdikleri önemli bir konudur. Mesela, bilgi teknolojilerindeki hızlı ilerlemelerin sonucu olarak, bilgisayar destekli eğitimle ilgili donanım da nitelik ve kapasite olarak sürekli gelişmektedir. Hatta bugün gelişmiş ve yeterli sayılan bir donanım elemanı birkaç yıl içinde kendini yenilemezse yetersiz ve demode duruma düşmektedir. Dolayısıyla bu durum, yazılımdan başlayarak öğretmen eğitimine kadar birçok konuyu da doğrudan ilgilendirmektedir. Bu sebeplerle bilgisayar destekli eğitim ile ilgili donanım seçerken, standart ve spesifikasyonları başlangıçta çok dikkatli olarak belirlemek gerektiği ve seçilecek donanımın, hiç değilse temel elemanlarının, uzun bir süre hizmet verebilmesi ve kolayca genişletilebilecek ve güncellenebilecek bir yapıda olması gerekmektedir.”⁷⁶

Eğitim ortamlarının tasarlanması, öğretim araçları ile sınıfın donatılması, kalıcı öğrenmelerin sağlanması, öğrenme ve hatırlama düzeylerinin yüksek olması açısından önemlidir. Sıraların yerleşim düzenleri, sayıları, tepegöz, bilgisayar, projeksiyon makinesi, televizyon, VCD, DVD, panolar, yazı tahtası, döner levhalar, sınıfın aydınlatma, ısıtma düzeni öğretme ve öğrenme etkinlikleri açısından büyük öneme sahiptir. “Bu durum, öğretim, öğrenmelerin gerçekleşmesi için bilginin ve ortamın düzenlenmesi olarak kabul edilebilir. Ortam denilince yalnızca öğretimin yapıldığı yer değil, aynı zamanda bilginin aktarımında ve öğrenci çalışmalarına rehberlik edilmesinde kullanılacak yöntemler, araç gereçler ve materyaller de anlaşılmalıdır. Bireye kazandırılacak bilgi ile ortam arasındaki ilişki öğretim hedeflerine göre değişebilmektedir.”⁷⁷

Görüldüğü üzere eğitimde görsel ve işitsel araçlar kullanmak, öğrenmenin kalıcı izli olmasını sağlama açısından çok önemlidir. Nitekim bir öğrenme etkinliği ne kadar çok duyu organına hitap ederse öğrenme olayı da o kadar iyi ve kalıcı izli

⁷⁵ Demirel-Seferoğlu, a.g.k., s.70.

⁷⁶ Genel, T., *Ortaöğretimde İkinci Dereceden Fonksiyonların Grafiği Konusunun Öğretiminde Bilgisayar Desteğinin Rolü*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1998, s.10.

⁷⁷ Demirel-Seferoğlu, a.g.k., ss.213–214.

olmaktadır. Bakış açısının doğruluğu bazı deneylerle de doğrulanmıştır. Mesela, Texas Üniversitesi'nde Philips tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre, zaman faktörü sabit tutulduğunda hatırlama şu yüzdelerde tespit edilmiştir.

Buna göre insanlar;

- Okuduklarının % 10'unu
- İşittiklerinin % 20'sini
- Gördüklerinin % 30'unu
- Görüp işittiklerinin % 50'sini
- Söylediklerinin % 70'ini
- Yapıp söylediklerinin % 90'ını hatırlamaktadırlar.

Bir başka sınıflamada da araçlar farklı bir bakış açısıyla gruplandırılmışlardır.

— *Yansıtma Özelliği Olan Görsel Araçlar*; Bunlar arasında en bilinenleri tepegöz, slaytlar ve slayt projektörü, film şeridi ve film projektörü, opak projektörü, video projektörü, data show (LCD Plate=sıvı kristal ekran) ve konferans projektörüdür. Bunlar dışında bir de Optik disk teknolojisi vardır.

Optik disk, lazer ışınlarıyla okunabilen ve çok küçük bir alana 200.000 sayfa metin kayıt edebilen bir sistemdir. Halen mevcut bilgisayarlara bağlanabilir. Bir mikrobilgisayar veya kablolu TV ile birleştirilince etkileşimli görsel eğitim sistemine dönüşmektedir. Diskin bir yüzünde elli binden fazla resim sürekli olarak saklanabilir. Silinebilen türleri de yakında piyasaya çıkacaktır. Yakında 10 milyon kelime, 4 saatlik ses, 3000 fotoğraf, grafik, oyun ve kısa videolardan oluşan 20 ciltlik bir ansiklopedi bir tek video disk üzerine sığdırılarak piyasaya sürülecektir.

“Halen Philips, Sony ve diğer bazı firmalar video diskleri piyasaya sürmüşlerdir. İngiltere'de bu teknoloji okullara girmiştir. Mesela, hazırlanan bir disk in bir yüzüne 130.000 harita, İngiltere'nin uydu ve havadan görünümüleri sığdırılmıştır. Böylece eğitimde ihtiyaç duyulan bilgiler için büyük bir depo geliştirilmiş ve kullanılmaktadır.”⁷⁸

— *Yansıtma Özelliği Olmayan Görsel Araçlar ve Alan Gezileri*: Bunlar, gerçek nesnelere (paralar, çalışma aletleri, bitkiler, hayvanlar vb.), modeller (gerçek bir nesnenin üç boyulu olarak gösterilmesine olanak veren şeyler vb.), alan gezileri, hareketsiz resimler (fotoğraflar, posta kartları, haritalar flaş kartları (şimşek kartlar),

⁷⁸ Borat, O., *Bilgisayar Destekli Eğitim Ve Uygulamaları*, İstanbul,1998, s.12.

resimler, grafiklerdir (çizimler, karikatürler, grafikler, tablolar, şekiller, posterler vb.).

— *Basılı Materyaller*: Kitaplar (resimli kitaplar, ders kitabı, başvuru kitapları, çalışma / alıştırma kitapları), ders notları, dergiler.

— *Gösteri Yerleri*: Kara tahtalar, çok amaçlı tahtalar (beyaz tahta), kopya tahtası (elektronik beyaz tahta), askı/kanca tahtası, bülten tahtaları, kumaş tahtalar, manyetik tahtalar, dosya tahtalar, sınıf dışı sergiler, sınıf içi sergiler, kuklalar, tiyatro (temsil), eğitsel geziler.

— *İşitsel Araçlar*: Radyo, kasetçalar (teyp ve ses bantları), kompakt disk (tekerçalar), pikap (ve plaklar).

— *Hareketli Araçlar (Görüntüler)*: Televizyon, video makinesi (oyuncısı ve/veya kaydedicisi), film, video disk, videokaset (VHS, Beta, 8 mm vb.)

— *Bilgisayarlar*: Video (bilgisayar) projektörü, etkileşimli (interaktif) video, çoklu ortam (multimedia).

— *İletişim (telekomünikasyon)*: Radyo yayını, telekonferans (video telekonferans, audio telekonferans, grafik telekonferans), bilgisayar telekonferansı, teletext ve video tekst, televizyon (normal TV yayını, kablolu TV yayını, uydulu TV yayını, kapalı devre TV yayını).

“Bu şekilde aracı tanıyan ve bilen bir öğretmenden sınıf içinde ondan nasıl yararlanacağı ve kullanacağı istenebilir.”⁷⁹

Projektörler: Fotoğraf, resim kitap sayfası gibi şeffaf olmayan materyalleri ekrana yansıtmaya yarayan araçtır.

Bunlar:

- Slâyt projektörleri ve slayt
- Videotex hizmetleri
- Opak projektör
- Data projeksiyon
- Elmo
- Tepegözyansıları ve asetatlar
- Film şeritleri
- Diğer teknolojiler

Olarak sınıflandırılır.

---

⁷⁹ Demirel-Seferoğlu, a.g.k., s.74.

•*Slâyt Projektörleri ve Slayt:* İçinde bulunduğumuz XXI. yüzyıl içinde, slayt projektörleri ve slayt teknolojileri eskiye nazaran görüntü ve kalite bakımından daha çok gelişmiştir. Geliştirilen teknolojiler sayesinde görüntüler ve gösteri performansı daha kaliteli bir yapıya dönüşmüştür. Slâyt projektörler ve slaytlar genel olarak göze hitap eden bir iletişim aracıdır. Gösterim yapılırken yanında zaman zaman ses verilmesi için ses eş zamanlı (synchronation) cihazı kullanılır.

Slayt projeksiyonları kullanılırken çok dikkatli davranılması gerekmektedir. Çünkü çok çabuk teknolojik sorunlar ortaya çıkabilir. Slayt projeksiyonlarında, ana araç, lens, slayt taşıyıcısı, resim slaytları ve uzaktan kumanda olmak üzere beş kısım bulunmaktadır. Ana araç sistemi üzerine slayt taşıyıcısı kurulur. Gösterim, slayt taşıyıcıların içine konulan resimlerin yansıtılmasıyla gerçekleştirilir.

Slayt projektörleri, slaytlar ve filmleri piyasada çok rahatlıkla bulunabilir. Bunun yanında slayt filmleri, her türlü 35 milimetrelik fotoğraf makinelerinde rahatlıkla kullanılabilir. Bu tür fotoğraf makinelerinin fiyatı ucuzdur ve kullanımı çok kolaydır.

“Slayt projeksiyonları ve slaytlar, insanları görsel olarak etkilediğinden eğitim-öğretim ortamlarında rahatlıkla kullanılabilir. Gelişmiş ülkelerin eğitim sistemlerinde slayt projeksiyonları ve slaytlar eğitim-öğretim faaliyetlerinde çok yaygın bir biçimde kullanılmaktadır. Maalesef bu tür teknolojiler Türk Eğitim Sistemi’nde yaygın olarak kullanılmamaktadır. Bunun yanında, Milli Eğitim Bakanlığı ve diğer bakanlıklar çeşitli konularda slaytlar hazırlamaktadır. Özellikle Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü müfredat programına uygun slayt paketleri hazırlamaktadır. Bu slayt paketleri Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı her ilde bulunan teknoloji merkezlerinde bulunmaktadır.”⁸⁰

•*Videotex Hizmetleri:* “Videotex, elektronik metin veya görüntü mesajına verilen isimdir. Tek ve çift yönlü olmak üzere iki türdür. Tek yönlü olanına “telefax” veya “videotex yayını”, çift yönlü olanına da “videotex görüntü veri” ve “etkileşimli videotex” adları verilir. Etkileşimli videotex için en çok kullanılan ortam telefonlu sistemdir. Etkileşimli videotex sınırsız veri tabanını kullanıma sunduğu gibi, on-line bankacılık ve alışveriş, elektronik posta ve bilgisayar destekli eğitimi

---

⁸⁰ İşman, a.g.k., s.186.

mümkün kılmaktadır. Renkli grafik özelliklerinden ve eğitimi alışılmış ortamın dışına taşımasından ötürü eğitim üzerinde büyük etkisi olacaktır.”⁸¹

• *Opak projektör:* Opak projektörü, saydam olmayan her türlü görsel ve yazılı materyallerin yansıtıldığı bir eğitim-öğretim aracıdır. Bu projektörde çok kuvvetli bir ışık yansıtılması (yaklaşık olarak 1000 watt) ile gösteri faaliyetleri yapılır. Bu araç geliştirilen ilk görsel yansıma aracıdır. Bu aracın kullanıldığı alanlar çok karanlık olmalıdır aksi takdirde etkili olarak kullanılmazlar. Bundan on ya da on beş yıl önce çok sık kullanılmasına rağmen günümüzde de seyrek olarak kullanılmaktadır. Opak projeksiyonu ile kitap, dergi, resim ve grafikler aynen, hiçbir aracı olmadan perdeye veya duvara yansıtılır. Diğer bir ifade ile opak projeksiyonu ile yazılı ve görsel öğretim materyalleri hiçbir işleme tabi tutulmadan dinleyicilere aynen gösterilebilir.

Opak projeksiyonlarında, görsel faktörler etkili bir biçimde kullanılabilir. Bu projeksiyonlar ile her türlü renkli ve siyah beyaz olan yazılı ve görsel materyaller geniş kitlelere rahatlıkla gösterilebilir.

“Opak projektörler, Amerika ve Avrupa gibi gelişmiş ülkelerin eğitim sistemlerinde hala yaygın bir biçimde öğretmenler tarafından kullanılmaktadır. Bununla beraber ülkemiz eğitim kurumlarında yaygın olarak kullanılmamaktadır. Bunun için Milli Eğitim Bakanlığı il merkezlerinde kurduğu teknoloji merkezlerini ilçelere de kurarak bütün teknolojileri burada toplayabilir. Ya da okul-aile birlikleri her okula opak projektörleri satın alabilir.”⁸²

• *Data projektörü,* bilgisayar aracılığıyla her türlü ses, video, görsel ve yazılı materyallerin yansıtıldığı bir eğitim-öğretim aracıdır. Diğer bir ifade ile multimedya ürünlerinin sunulduğu etkili bir araçtır. Data projeksiyonları günümüzde çok gelişmiştir. Bu projeksiyonların renk ve ses kaliteleri her geçen gün artmaktadır. Bu araçların boyutları da gün geçtikçe küçülmektedir. Bundan on ya da on beş yıl önce ortalıklarda bulunmayan bu projeksiyonlar günümüzde hemen hemen her yerde (kahvehaneler, tiyatrolar, sinemalar, barlar, statlar, şirketler ve okullar) çok sık olarak kullanılmaktadır.

---

⁸¹ Borat, a.g.k., s.13.

⁸² İşman, a.g.k., s.201.

Data projeksiyonunun iç, dış ve çalışma yapısı genel olarak şöyle açıklanmaktadır: Data projeksiyonunun dış yapısı genel olarak elle taşınabilir bir büyüklükte ve plastik ya da metal kaplıdır. Bu projektörün genel olarak ön kısmında netlik ayarları ve başlatma düğmesi, arka kısmında ise elektrik düğmesi bulunmaktadır. Data projeksiyonunun iç yapısı, bilgileri transfer eden elektronik sistem, lamba, mercek ve soğumayı sağlamak için vantilatör vardır.

Data projeksiyonları, bilgisayarlar aracılığıyla ses, video, yazılı ve görsel materyalleri etkili bir biçimde sunabilir. Bu özelliğinden dolayı, data projektörleri gelişmiş ülkelerin eğitim sistemlerinde yaygın olarak eğitim-öğretim ortamlarında öğrencileri güdülemek için kullanılmaktadır. Türk Eğitim Sistemi’imizde ise çeşitli sorunlardan (maddi ve bilgi yetersizliği gibi) dolayı etkili ve yaygın olarak kullanılmamaktadır. Bu sorunu ancak Milli Eğitim Bakanlığı ve okul-aile birlikleri çözebilir.

Milli Eğitim Bakanlığı satın aldığı data projektörleri mümkün olduğu kadar okullara ya da teknoloji merkezlerine eşit olarak dağıtılmalıdır. Ya da, okul müdürleri okul-aile birlikleri işbirliği yaparak her okula data projektörleri satın alabilir. Öğretmenler data projektörünü okuldan ya da teknoloji merkezlerine gidip ödünç alıp kullanır ve işi bittiği zaman geriye teslim edebilir. Diğer bir önemli husus ise data projektörlerin eğitim-öğretim ilkelere uygun olarak kullanılmasıdır.

“Data projeksiyonu eğitim ilkelere göre kullanıldığı zaman eğitim-öğretim faaliyetlerine çeşitli katkılar getirmektedir.”⁸³

- *Elmo projeksiyon:* Elmo projeksiyonu ile kitapta, dergide, bir kağıtla bulunan yazı, resim ve grafikler hiçbir aracı olmadan duvara ya da beyaz bir perdeye yansıtılarak geniş gruplara gösterilir. Elmo projeksiyonu yazı tahtası olarak kullanılamaz.

Elmo projeksiyonunda, netlik ayar düğmesi, başlatma düğmesi, kablo, yansıtıcı ayna, soğutmayı sağlayan vantilatör, çukur ayna, lamba, ısıyı emen cam fresnel mercek ve yansıtmayı yapan cam bulunmaktadır.

Öğretmenler elmo projeksiyonunu faaliyete geçtiğinde göz önünde bulundurulması gereken özellikler bulunmaktadır.

---

⁸³ İşman, a.g.k., s.205.

Elmo projeksiyonları, insanların görsel yapılarına etki ederler. Her türlü renkli ve siyah beyaz olan yazılı materyaller elmo projeksiyonu ile gösterilebilir. Gelişmiş ülkelerin eğitim sistemlerinde elmo projeksiyonları eğitim faaliyetlerinde çok yaygın bir biçimde kullanılmaktadır. Maalesef elmo projeksiyonu Türk Eğitim Sistemi'nde yaygın olarak kullanılmamaktadır.

“Elmo projeksiyonları alınıp Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ve her ilde bulunan teknoloji merkezlerinde bulundurulabilir. Öğretmenler bu teknoloji merkezlerine gidip elmo projeksiyonlarını ödünç alıp kullanabilirler. Ya da, okul-aile işbirliğinde okullara elmo projeksiyonları alınabilir. Bunun sayesinde öğretmenler sınıflarında elmo projeksiyonları kullanabilirler.”⁸⁴

• “*Tepegöz Yansılar ve Asetatlar*: Tepegöz; tepegöz saydamı olarak bilinen şeffaf levhaları (asetat, saydam da denir) ekrana yansıtmaya yarar. Yansılar, bir sunucu tarafından bir ekrana yansıtmak amacıyla bir tepegözde kullanılan geniş boyutlu slaytlar denebilir. Yansılar aracılığıyla kavramlar, süreçler, rakamsal gerçekler, istatistikler ve planları görsel olarak sunulur ve özetlenir. Sunular küçük gruplara yapılabileceği gibi, ortalama büyüklükteki sınıflara veya geniş gruplara da yapılabilir. Bazı kullanımlarda tahtaya yazma işini ortadan kaldırma işlevini görürler. Sunularda hazır yansılar (satın alınıp) kullanılabilirdiği gibi, çalışma yapraklarından, sözcük işlemci, sunu ve grafik programlarından alınan bilgisayar çıktıları da doğrudan tepegözler aracılığıyla yansıtılabilir. Bu yolla sunu yaparken zamanı etkili bir şekilde kullanabilmek mümkün olabilmektedir.”⁸⁵

Tepegöz projektörler ve asetatlar genel olarak göze hitap eden bir iletişim aracıdır. Tepegöz projeksiyonları ve saydamlar, insanları görsel olarak etkilediğinden eğitim-öğretim ortamlarında rahatlıkla kullanılabilir. Tepegöz projektörleri asetatlar ile çalışır. Eğitim-öğretim faaliyetlerinde tepegöz projektörlerinden daha iyi verim elde edebilmek için asetatların etkili bir biçimde hazırlanması gerekir.

“Gelişmiş ülkelerin eğitim sistemlerinde tepegöz projeksiyonları ve saydamlar eğitim-öğretim faaliyetlerinde çok yaygın bir biçimde kullanılmaktadır. Maalesef tepegöz, Türk Eğitim Sistemi'nde yaygın olarak kullanılmamaktadır.

---

⁸⁴ İşman, a.g.k, s.198.

⁸⁵ Demirel-Seferoğlu, a.g.k., s.43.

Bunun yanında, Milli Eğitim Bakanlığı ve diğer bakanlıklar çeşitli konularda saydamlar seti hazırlamaktadır. Özellikle Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü müfredat programına uygun saydam paketleri hazırlamaktadır. Bu saydam paketleri Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ve her ilde bulunan teknoloji merkezlerinde bulunmaktadır.”⁸⁶

Tepegöz ve asetatların sunumunda her zaman eğitim-öğretim unsurları göz önünde bulundurulmalıdır. Öğretmenlerimiz, saydamları sınıf ortamlarında eğitim-öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmek için rahatlıkla kullanabilir çünkü tepegöz projeksiyonları ve saydamlar eğitim-öğretim faaliyetlerine getirdiği katkılar bulunmaktadır. Bununun beraber, eğer öğretmen eğitim-öğretim unsurlarını ihmal ederse hazırlanan saydamların kalıcı öğrenmeye hiçbir katkısı olmaz.

• *Film Şeritleri:* Film şeritleri ve projektörü, makaralara sarılı olan filmleri perdeye yansıtmaya yarayan bir araçtır. Film şeritleri genel olarak 8, 16 ve 35 mm dir. Yansıtılan filmler içinde ses, video, görsel ve yazılı materyaller bulunabilir. Film şeritleri ve projektörü ile çeşitli belgesel, reklâm ya da eğitim içerikli filmler sunulabilir. Film şeritleri ve projektörü teknolojileri günümüzde çok gelişmiştir. Bu projeksiyonların renk ve ses kaliteleri her geçen gün artmaktadır. Bu araçların boyutları da gün geçtikçe küçülmektedir. Bundan on ya da on beş yıl önce boyutları çok büyük olan film şeritleri günümüzde çok küçülmüş ve elle taşınabilir duruma gelmiştir.

Film şeritleri ve projektörü iç, dış ve çalışma yapısı genel olarak şöyle açıklanmaktadır: Film şeritleri ve projektörünün dış yapısı genel olarak plastik ya da metal kaplıdır. Bu projektörün genel olarak üst kısmında netlik ayarlan ve başlatma düğmesi, arka kısmında ise elektrik düğmesi bulunmaktadır. Film şeritleri ve projektörünün iç yapısında, filmleri yansıtan elektronik sistem, lamba, mercek ve soğumayı sağlamak için vantilatör vardır. Film şeritleri ve projektörü, lambadan ve mercekten yansıyan ışıkla filmleri aynen yansıtmaktadır.

“Milli Eğitim Bakanlığı aldığı film şeritleri ve projektörleri mümkün olduğu kadar okullara ya da teknoloji merkezlerine koymalıdır. Ya da okul-aile birlikleri her okula film şeridi ve projektörleri satın alabilir. Öğretmenler film şeritleri ve

---

⁸⁶ İşman, a.g.k., s.195.

projektörü okuldan ya da teknoloji merkezlerine gidip ödünç alıp kullanır ve işi bittiği zaman geriye teslim edebilir.”⁸⁷

Diğer Teknolojiler:

- *Film makinesi ve Hareketli Filmler:* Hareketli ve sesli filmleri yansıtan makinelerdir.

- *Kapalı Devre Televizyon:* Kablo ya da mikrodalga bağlantısı yoluyla bir video veya bir stüdyodan doğrudan doğruya sınıftaki izleyiciye gönderilen yayındır. En büyük avantajı aynı anda birçok sınıfa yayın yapılabilmesidir.

- *Video:* Ses ve görüntüyü manyetik bir bant üzerine kayıt etmeye ve bu görüntüleri yayınlamaya yarayan cihazlardır. Video ile yapılan eğitim hem göze hem de kulağa hitap eder. Gerçek hayatın sınıfta en iyi şekilde sergilenmesini sağlar. 3-5 dakika süren bir programa bir saatlik ders sığdırılabilir.

- *Etkileşimli Video:* Video ve Bilgisayarın bir araya getirilmesi ile oluşturulmuştur. Özellikle öğrencilerin kendi başlarına yabancı dil öğrenmelerini öğretmen olmadan yanlışlarının kontrol edilip düzeltilmesi ve öğrencinin sistemle iletişim kurabilmesini sağlar.

3.2 Bilgisayar Destekli Eğitim

Günümüzde giderek önemini artan ve yaygınlaşan bilgisayar destekli eğitim konusunda yapılmış çeşitli tanımlamalar vardır. Dikkat edildiğinde bunların birbirlerini tamamlar nitelikte açıklamalar oldukları görülmektedir. Bunlara örnekler vermek gerekirse;

—“Eğitimin çeşitli aşamalarında ve öğretim sürecinde bilgisayarın seçenek olarak değil, sistemi tamamlayıcı, güçlendirici bir öğe olarak ve yardımcı öğretim aracı olarak kullanılmasına bilgisayar destekli eğitim denir.”⁸⁸

—“Bilgisayar destekli eğitim denildiğinde eğitim-öğretim etkinlikleri sırasında eğitimi zenginleştirmek ve kalitesini yükseltmek için öğretmene yardımcı bir araç olarak bilgisayardan yararlanılması anlaşılmaktadır.”⁸⁹

---

⁸⁷ İşman, a.g.k., s.210.

⁸⁸ Alkan, a.g.k., s.50.

—“Bilgisayara dayalı eğitim: Eğitimde belli bir konunun öğretiminde diğer öğretim donanımlarından bağımsız, başlı başına yeterli tek bir öğretici kaynak olarak bilgisayarın kullanılmasıdır.”⁹⁰

—“Bilgisayar destekli eğitim, bilgisayarın eğitim-öğretim sürecinin çeşitli aşamalarında her türlü kullanımını içeren disiplinler arası (interdisipliner) yeni bir alandır.”⁹¹

—“Bilgisayar, bireylerle hızla etkileşime girmeyi, çeşitli biçimlerdeki çok sayıda bilgiyi saklayıp, işlemeyi ve geniş bir dizi görsel-işitsel girdiyi göstermek için diğer medya araçlarıyla birlikte kullanılmayı sağlayabilmektedir.”⁹²

—“Bilgisayar destekli eğitim, ülkemiz için gerekli olan bilgi teknolojileri çağını yakalayacak ve geçecek insan gücünün yetiştirilmesini amaçlamaktadır. Eğitim kalitesini Bilgisayar Destekli Eğitim sayesinde artırmak, ülkemizi bilim ve teknoloji alanında OECD ülkelerinin seviyesine yaklaştırmak ve hatta yakalayıp geçmek ve bu sayede hızla gelişen teknolojiyi ülkemizin de yakalamasını sağlamaktır.”⁹³

—“Enformasyon ve bilgi çağı olarak adlandırılan günümüzde teknolojideki gelişme ve ilerlemeler tüm sektörlerde olduğu gibi eğitimi de etkilemiş ve eğitim ortamları olan okul ve sınıflarda gelişmiş teknoloji ürünü olan bilgisayarlar öğretmen ve öğrencilere heyecan verici eğitim araçları olarak yerlerini almışlardır.”⁹⁴

—“Bilgisayarın öğrenme-öğretme sürecinde kullanılmaya başlanmasıyla birlikte yeni bir deyim ile tanıştık; “Bilgisayar Destekli Öğretim” Öğrencinin karşılıklı etkileşim yoluyla eksiklerini ve performansını tanımasını, dönütler alarak kendi öğrenmesini kontrol altına almasını; grafik, ses, animasyon ve şekiller yardımıyla derse karşı daha ilgili olmasını sağlamak amacıyla eğitim-öğretim sürecinde, bilgisayardan yararlanma yöntemidir.”⁹⁵

—“Bilgisayar destekli eğitim, eğitim öğretim sürecinde bilgisayarın öğretmen ve öğrencilere yardımcı bir araç olarak kullanılmasıdır. Bu süreçte mümkün olduğunca öğrencinin daha çok duyu organına hitap edilir ve öğrenci başarısını

---

⁸⁹ Yanpar, T.-Yıldırım, S., *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara, 1999, ss.62–64.

⁹⁰ Uşun, S., *Dünya’da ve Türkiye’de Bilgisayar Destekli Öğretim*, Ankara, 2000, s.49.

⁹¹ Koşar, E., vd., *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara, 2003, s.131.

⁹² <http://www.tojet.net/articles/118.doc>(10.01.2008)

⁹³ Demirel-Seferoğlu, a.g.k., s.117.

⁹⁴ Aytaç, T., *Eğitimde Bilişim Teknolojileri*, Ankara, 2006, ss.6-7.

⁹⁵ Baki, A., *Öğrenen ve Öğretenler için Bilgisayar Destekli Matematik*, İstanbul, 2002, s.11.

yükseltmek amaçlanır. Bu yöntemde bilgisayar bir öğretim aracı ve öğrenmenin meydana geldiği bir ortam olarak kullanılır.”⁹⁶

—“Geleneksel eğitim ortamlarından farklı olarak bilgisayar destekli eğitimin yapıldığı sınıf ortamında öğretmenin rol ve tutumlarında da bir takım farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Geleneksel sınıf ortamında doğrudan bilgiyi aktaran rolünde olan öğretmen bilgisayar destekli eğitimin yapıldığı sınıf ortamında bilgiye yönlendiren rolü üstlenmektedir. Aktif bir sınıf yönetimini gerçekleştirebilmesi için öğretmen, sabırlı ve esnek tavırlar takınmalı, bilgisayar kullanımı sırasında ortaya çıkabilecek muhtemel problemlere karşı önceden hazırlıklı olmalıdır.”⁹⁷

Açıklama ve tanımlardan da anlaşıldığı üzere öğretim materyalleri etkili ve amacına uygun olarak kullanıldığında öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olmaktadır. Çoklu öğrenme ortamı sağlayan ve dikkati çeken yeni teknoloji ve uygulamalar, soyut olan kavram ve konuları somutlaştırıp içeriği basitleştirmekte ve öğrencinin anlamasını kolaylaştırmaktadırlar. Böylelikle öğrencilerin güvenli gözlem yapması mümkün olurken, kullanılan araç-gereçler sebebiyle zaman tasarrufu da mümkün olmakta, hatırlama da kolaylaşmaktadır.

3.2.1 Eğitimde Bilişim Sistemi ve Bilgisayarın Eğitimdeki Rolü

“Bilgisayar Destekli Öğretim denilince ilk akla gelen, bilgisayarın öğretmenler tarafından ders işlenirken kullanılan tahta, tebeşir, kalem, cetvel, tepegöz benzeri bir araç olduğudur. Böyle bir yaklaşımda dikkati çeken husus, bilgisayarın teknolojik özelliğinden ziyade hazır bilgi olarak görülmesidir. Oysa öğrencinin karşılıklı etkileşim yoluyla eksiklerini ve performansını tanımasını, dönütler alarak kendi öğrenmesini kontrol altına almasını; grafik, ses, animasyon ve şekiller yardımıyla derse karşı daha ilgili olmasını sağlamak amacıyla eğitim ve öğretim sürecinde, bilgisayardan yararlanma yöntemine Bilgisayar Destekli Öğretim, kısaca BDÖ denir.”⁹⁸

Yeni eğitim ortamlarından gereği gibi yararlanabilmenin ve etken bir teknoloji geliştirmenin basta gelen yollarından biri bunların sağladığı olanaklar ve yararların ne olduğudur. Öğretim teknolojisinin sağladığı yararlarından biri öğrenciye

---

⁹⁶ Aytaç, a.g.e., s.37.

⁹⁷ Halis, a.g.k., s.121.

⁹⁸ Baki, a.g.k., s.11.

serbest öğrenme ortamı sağlamasıdır. Öğretim teknolojisi aracılığı ile birey birincil kaynaktan bilgi elde eder. Geliştirilmiş eğitim sistemleri, bilgisayar, paket eğitim programları, CD'ler, yüksek kalitede öğrenme fırsatlarının eşit şekilde ülke geneline yayılmasına yardımcı olur; aynı zamanda araç gereçler öğretim ortamında içeriğin zenginleşmesine katkıda bulunur. “Bireyin öğretim sürecinde bireysel hızı ile öğrenmesine, kendi eğitsel tecrübelerini oluşturmaya imkân tanır.”⁹⁹

“Bilgisayarlı eğitim, bilimsel araştırmaların, bilgi üretkenliğin, bireyler arası kültürel etkileşimin ve açılımların, ticaretin ve eğitimin merkezini oluşturmaktadır. Bu yeni eğitim merkezinde bütün roller değişime uğramıştır.”¹⁰⁰

3.2.2 Bilgisayarlı Destekli Eğitimin Avantajları:

- Bilgisayarlar, öğrencileri aktif bir şekilde öğrenme sürecine girmelerini sağlarlar. Aslında bütün öğrenmelerin aktif olduğu düşünülebilir. Zira öğrenci, hangi yöntemle olursa olsun (düz anlatım, kitap okuma veya bilgisayar destekli öğretim vb.) öğrenmek için bir düşünme sürecinden geçmek zorundadır.

- “Öğrencilerin konuyu kendi hızlarına göre öğrenmelerini sağlar.
- Öğrencilerin derse etkin katılımlarını sağlar.
- Öğretimsel etkinliklerin niteliğini ve niceliğini artırır.”¹⁰¹

- Bilgisayarlar (renkli grafikler, sesler, hareketli resimler, canlandırmalar, video gösterileri ve kullanıcıya geri bildirimler vb. sayesinde) öğretime çeşitlilik, canlılık ve kaliteyi getirir.

- Bilgisayarlar, hızlı ve yavaş öğrencilerin kendi hızları doğrultusunda konuları öğrenmelerine olanak sağlar. Hızlı öğrenen bir öğrenci hızı kesilmeden programı baştan sona gözden geçirebilir. Yavaş öğrenen bir öğrenci ise, anlayamadığı bölümleri yeniden gözden geçirebilir ve konuyu iyice öğrenene kadar bilgisayarın başında kalabilir.

- Bilgisayarların sabırları sonsuzdur ve her öğrenciye istediği kadar tekrar olanağı verir. Öğrenci bir dersi dilediği kadar tekrarlayabilir. Bu da, daha derin

---

⁹⁹ Alkan, a.g.k, s.26.

¹⁰⁰ İşman, A., “Bilgisayar ve Eğitim”, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S.2, Sakarya, 2001, s.2.

¹⁰¹ Yanpar-Yıldırım, a.g.k, s.62.

ve kalıcı öğrenmelere yol açabilir. Bu durum aynı zamanda öğrencide özgüven duygusunu da geliştirebilir.

- Bilgisayar kullanımı matematik tabanlı derslere olan ilgiyi artırabilir. Tablolar, grafikler kolayca oluşturulabilir. Normalde sıkıcı bulunan konulara ilgi duyulabilir.

- Bilgisayarlar esnektir. Öğrenciler ders saatlerini kendi gereksinim ve olanaklarına göre ayarlayabilirler. Öğrenci zamanını planlama becerisini bu arada kazanmış olur.

- “Bilgisayar, öğrencileri sürekli aktif tutar; öğrenci bilgisayarın üreteceği sorulara yanıt vermesi gerektiği ve ancak konu üzerinde düşünerek bir sonraki adıma geçebileceği için sürekli aktif olmak zorundadır.”¹⁰²

- Bilgisayar programları kullanıcıya testler uygulayarak, kullanıcının bildiği konuları atlayarak bir sonraki konuya geçmesine olanak sağlar.

- Bazı bilgisayar programları kullanıcı ile ilgili bir takım bilgileri kaydeder. Böyle bir durumda hem öğrenci kendisi hakkında hem de öğretmen öğrencinin başarı durumu hakkında bilgi edinebilir.

- Bilgisayarlar, öğretmenlere öğrenci sorunlarıyla daha çok ilgilenebilirler ve işlerini daha iyi ve verimli yapabilme olanağı sağlamaktadır.

- Bilgisayarlar güvenlidir. Öğrenciler deneyler yaparak neden-sonuç ilişkilerini görebilirler. Deneyleri bilgisayarlarla yapmak hem güvenlidir hem de gerçek deneyde yapılacak harcamaların yapılmamasıyla israf önlenmiş olunur.

- Bilgisayarlar ders konularında kavramları ve yetenekleri öğretmeleri yanında öğrencilere bilgisayar okuryazarlığını da öğretir.

3.2.3 Bilgisayar Destekli Eğitimin Dezavantajları:

Öğrencinin bilgisayarın önünde uzun süre kalması, onun sosyal gelişimini ve insanlarla ilişkisini olumsuz olarak etkileyebilir. Bu konuda çok sayıda araştırma olmamakla birlikte, çok uzun süre bilgisayarla çalışıldığında böyle bir durum ortaya çıkabilir.

- “Eğitim programını destekler nitelikte olmayabilir.

---

¹⁰² Uşun, a.g.k., s.57.

- Öğretimsel niteliği zayıf olabilir.”¹⁰³

Her ne kadar bilgisayar grafik, resim, ses ve metinlerle mükemmel şeyler yapabiliyorsa da, bilgisayar ekranının bir seferde gösterebileceği yazılı materyal miktarı sınırlıdır.

- “Eğitim yazılımları ne kadar iyi hazırlanmış olurlarsa olsunlar eğer eğitim programı ile uyumlu değilse öğretim açısından fazla değerli olmayabilirler.
- Eğitimciler Bilgisayar Destekli Eğitim konusunda gerekli bilgiye ve deneyime sahip değildirler.
- Eğitimciler ile teknik elemanlar arasında koordinasyon eksikliği vardır.
- Kaliteli yazılımlar bulmak kolay değildir. Bazen iyi veya kötü bir öğrencinin veya öğretmenin öğrenme stiline de bağlı olabilir.
- Bilgisayar Destekli Eğitim uygulaması pahalı bir sistemdir. Sistem için gerekli olan bilgisayar donanımları ve yazılım programları (paket programlar) pahalıdır.”¹⁰⁴

3.2.4 Bilgisayar Destekli Eğitim Yönetimi

Bilgisayar destekli eğitim yönetiminde, yönetim etkinlikleri hızlanır. Öğrenci kayıtları elektronik veri tabanlarında saklanabilir. Yazışmalar kelime işlem programları ile yapılabilir. Çizelgeler ve tablolar elektronik tablolama programlarıyla hazırlanabilir.

“Hatalar azalır ve yapılan hataların düzeltilmesi hızlanır. Yapılan işlemler elektronik olarak yapıldığı için düzeltmeler anında yapılabilir ve güncelleştirmeler hemen yapılabilir. Kurumda iletişim verimi yükselir. Birbirlerine bir iletişim ağı ile bağlı olan eğitim kurumları arasında iletişim hızlı ve daha ucuz bir şekilde gerçekleşebilir. Üst kurumlardan gelen yazılar, bildirimler, genelgeler, yasalar ve yönetmelikler, programlar, kurumlara elektronik yolla gönderilebilir.”¹⁰⁵

“Bilgisayarın bilgi aktarıcı olarak değil de öğrencinin araştırma yapabileceği ve kendi bilgisini kurabileceği bir makine olarak sınıflara girmesi eğitimde önemli

¹⁰³ Yanpar-Yıldırım, a.g.k., ss.64-66.

¹⁰⁴ Demirel-Seferoğlu, a.g.k., s.120.

¹⁰⁵ Demirel-Seferoğlu, a.g.k., s.122.

değişiklikleri de beraberinde getirecektir. Bu durumun gerçekleşmesi doğrudan doğruya öğretmenin bu teknolojiyi nasıl algıladığına ve teknolojiden ne zaman, nerede ve nasıl yararlanabileceğine bağlıdır. O nedenle eğitim sisteminde gerçekleştirilecek herhangi bir değişim, öğretmenlerin eğitimle ilgili görüş ve kavramlarında oluşacak gelişimlere bağlıdır. Bu kabule göre öğretmen, eğitiminin en önemli prensibidir.”¹⁰⁶

Eğitim sürecinin en kritik ögesinin öğretmen olduğu konusunda pek çok kişi görüş birliği içindedir. Henüz öğretmenin yerini tutabilecek bir araç geliştirilmemiştir. Dolayısıyla eğitim, öğretimden ayrılarak genel anlamda düşünüldüğünde, öğretmenin yeri kolay doldurulamayacak bir eğitim ögesi olduğunu görmek zor değildir. Eğitim sistemimize giren yenilikler, ister içerik, ister yöntem ya da teknoloji biçiminde olsun, ancak öğretmene yardımcı olabildikleri ölçüde etkili olabilirler.

3.2.5 Bilgisayar Desteğinin Eğitim-Öğretime Katkıları

“Bireylerin eğitim olanaklarından daha fazla yararlanma istekleri bireysel öğretimi önemli hale getirmiştir. Gerek bilgisayara, gerekse eğitime ilişkin olarak belirtilen bu gibi nedenlerden dolayı, bilgisayarların eğitimde kullanımı zorunlu hale gelmiştir.”¹⁰⁷

“Eğitim Yönetim Sistemleri (EYS) kurumların e-öğrenme olanaklarını kendi içine ve topluma açabilmesi için gerekli alt yapı ve olanakları sağlayan kritik sistemlerdir. Öğrenmenin var olan tüm olanaklarla desteklenmesi ve kolaylaştırılması temel hedef haline gelmesiyle örgün eğitim hizmeti vermekte olan üniversiteler için de internet ve intranet üzerinden eğitim ve eğitime destek sağlama bir gereklilik olmuştur.”¹⁰⁸

Bilişim teknolojisinin öğretimde yardımcı olarak kullanılması, öğretmenin geleneksel rolünden yavaş yavaş sıyrılıp, değişen görev ve işlevler yüklenmesini gerektirir. Televizyon, videokasetleri, film, dia, bilgisayar gibi görmeye-duymaya ve etkileşime açık teknolojik araçların devreye girmesi ile öğretmen temel bilgi kaynağı

---

¹⁰⁶ Baki, a.g.k., s.24.

¹⁰⁷ Uşun, S., *Bilgisayar Destekli Öğretimin Temelleri*, Ankara, 2004, s.58.

¹⁰⁸ Akpınar, Y.-Erkunt, H., “İnternet Tabanlı Ve İnternet Destekli Eğitim”, *Açık Ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2002, s.4.

olmaktan çıkmış, öğrenmeyi izleme, yönlendirme ve geliştirme yönünde bir rehber, bir yol gösterici görevini üstlenmiştir.

Bilgisayarın eğitim alanında kullanılmasının eğitime katkıları şöyle sıralanabilir;

- “Öğrenmeye etkin katılım sağlar. Aktif öğrenmenin öne çıktığı günümüzde öğrenci bilgisayar destekli eğitim sayesinde pasif konumdan aktif konuma geçer.
- Etkileşimli bir araçtır. Öğrenci bilgisayar karşısında denetim yetkisini kullanmayı öğrenir.
- Büyük bir esnekliğe sahiptir, etkin bir pekiştiricidir ve sabrı sonsuzdur.
- İstenildiği kadar tekrar olanağı sağlar.
- Hızlı öğrenim sağlar. Dolayısıyla zamandan tasarruf sağlar.
- Yazı tahtası ve ders kitabı kadar geneldir. Yazı, çizim, grafik, sayı, renk, ses ve benzeri çok çeşitli bildirim simgesi durgun ya da hareketli olarak kullanılabilir ve çeşitli kaynaklardan yararlanılabilir.
- Uygun biçimde hazırlanmış her türlü programı kullanabilir.
- Ders yazılımlarında çok değişik sürprizlere yer verilerek, eğitim zevkli ve ilgi çekici hale getirilebilir.
- Öğrenmeyi bireyselleştirmektedir.
- Bireysel öğretimde de, grup öğretiminde de kullanılabilir.
- Programlı öğretim temeline dayalı ilkelerin uygulanmasına hizmet edebilir.
- Eğitim alanında yönetim, araştırma, rehberlik ve psikolojik danışma, ölçme değerlendirme ve öğretim hizmetlerinde kullanılabilir.
- Öğrencilerin sorulara verdiği cevapları kaydeden ve istenildiği an sonuçları bildiren eşsiz bir sınav aracıdır.”¹⁰⁹

---

¹⁰⁹ Baykal, A., “Öğretim Makineleri İçinde Neden Bilgisayar”, *1. Bilgisayar Kongresi*, Ankara, 1984, s.25.

3.2.6. Bilgisayar Destekli Eğitimle İlgili Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 1984 yılında başlatılan Bilgisayar Eğitimi ve Bilgisayar Destekli Eğitim Projesi;

- “1984–1988 dönemi donanım alımı ile öğretmen eğitimini kapsayan ön hazırlık dönemi,
- 1989–1991 dönemi yeni donanım alımı ve öğretmen eğitiminin yanı sıra bilgisayar destekli eğitim pilot çalışmalar dönemi,
- 1992–1999 yılları arası bilgisayar eğitimi ve bilgisayar destekli eğitim çalışmaları dönemi ve eğitimde çağı yakalama olarak adlandırılan 2000’li yılları kapsayan dönemdeki çalışmalar, olarak kategorize edilebilir.”¹¹⁰

“1996 yılının sonlarına gelindiğinde ise bilgisayar destekli eğitim ile ilgili olarak dört projenin yürütüldüğünden söz edilebilir. Bunlar;”¹¹¹

- BDE Projesi,
- Endüstriyel Okullar Projesi,
- Yaygın Mesleki Eğitim Projesi,
- Milli Eğitimi Geliştirme Projesidir.

Günümüze gelindiğinde ise Milli Eğitim Bakanlığı bilişim teknolojilerini eğitimde uygulama ve bilgisayar destekli eğitime yönelik olarak çeşitli projeler yürütmektedir. Bunlar:

- *Uzaktan Eğitim Hizmetlerinin Otomasyonu Projesi:*

MEB’e bağlı açık öğretim okullarında kayıtlı öğrencilerin iş ve işlemleri ile ders notlarını da kapsayan birçok bilgi ve hizmeti internet ortamında öğrencilere sunmayı amaçlayan, böylece bir dizi kolaylıklar sağlamayı hedefleyen projedir.

- *MEB İnternet Erişimi Projesi:*

Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı tüm okul ve kurumlara hızlı ve kesintisiz internet bağlantısı sağlamayı amaçlayan projedir. Bu proje ile 2006 yılı sonuna kadar tüm okulların internet bağlantılarının kurulması öngörülmüştür.

¹¹⁰ Orhun, E., *Türkiye’de Eğitimde Bilişim Teknolojileri Yeniliği*, Ankara, 2000, s.2.

¹¹¹ Orhun, a.g.k., s.3.

- *Gelecek İçin Eğitim Projesi:*

Eğitimde kaliteyi artırmak, bilişim teknolojilerini öğretmen ve öğrencilerin hizmetine sunarak eğitim öğretim etkinliklerinde bir araç olarak kullanılmasını amaçlar. Proje kapsamında 10.538 öğretmen eğitilmiş ve bu eğitimler devam etmektedir.

- *Intel Öğrenci Programı:*

Öğrencilere yönelik olan bu programla teknoloji okuryazarlığı, grup çalışması ve işbirliği, araştırma, proje geliştirme, problem çözme ve iletişim becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. 30 farklı ilde toplam 80 okuldan 160 öğretmene eğitim verilerek şimdiye kadar 2200 öğrencinin eğitilmesi sağlanmıştır.

- *Eğitimde İşbirliği Projesi (Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Geliştirilmesi):*

Milli Eğitim Bakanlığı ile Microsoft Türkiye firmasının ortaklaşa gerçekleştirdikleri proje ile “Uygulama Öğretmen Eğitimi ve İşgücüne BT Becerileri Kazandırılması, Eğitim Portalı ve Karar Destek Sisteminin Oluşturulması, Okulların BT Araçlarına Erişimlerini Kolaylaştırmak” bileşenlerinde çalışmalar yapılmaktadır.

Uygulama Öğretmen Eğitimi kapsamında 5 yıl boyunca toplam 600.000 öğretmenin yani tüm öğretmenlerin BT eğitimi almaları sağlanacaktır. Eğitim Portalı kapsamında ise deneme amaçlı “Bilgiye Erişim Portalı” oluşturulmuş ve bununla zaman ve mekan sınırlaması olmaksızın öğrencilerin zengin Türkçe içeriğe fırsat eşitliğine dayalı olarak erişimlerini sağlamak online sınavlar ve başka okullarla ortak internet projeleri gerçekleştirmek amaçlanmaktadır. Bu kapsamda 120 ilköğretim okulunda pilot uygulama başlatılmıştır.

Karar Destek Sistemi ise MEB bünyesindeki mevcut verilerin bilgiye dönüştürülüp gerektiğinde bu bilgilerin karar vericiler tarafından önemli kararların alınması aşamasında kullanılmasına imkân sağlayacak olan bir sistemdir. Bu sisteme ilişkin olarak Ankara, Van, Siirt ve Sakarya olmak üzere dört ilde pilot uygulama yapılacaktır.

- *Temel Eğitim Programı (TEP):*

Sekiz yıllık kesintisiz temel eğitimin yaşama geçirildiği ve temel eğitim stratejisinin uygulandığı projedir.

1. Faz kapsamında; 15 bin okula BT sınıfı kurulması, 18 bin bilgi teknolojisi koordinatörünün eğitimi, 200 bin eğitim personeline bilgisayar okuryazarlığı ve BDE konusunda hizmet içi eğitim verilmesi ve taşradaki 22.854 ilköğretim okuluna 45.065 adet bilgisayar ve çevre birimi dağıtılması sağlanmıştır.

2. Faz kapsamında ise; 3000 ilköğretim okuluna BT sınıfı kurulması, eğitim yazılımlarının satın alınması, karar destek sisteminin oluşturulması ve eğitim portalının hazırlanması çalışmaları yapılmaktadır.

- *Ortaöğretim Projesi:*

“Ortaöğretim kurumlarının gelişen teknolojiye paralel olarak fiziksel kapasite ve donanımlarının artırılmasıyla eğitim öğretimin kalitesinin yükseltilmesi amaçlanmıştır. Okullara BT sınıflarının kurulması, gerekli eğitim yazılımlarının hazırlanması ve eğitim personeli için hizmet içi eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi çalışmaları yapılmaktadır.”¹¹²

3.2.7 Bilgisayar Destekli Eğitimin Türkiye’deki Durumu

“Orta öğretim öğrencilerinin bilgisayar destekli eğitime karşı tutumlarını belirlemek amacıyla ölçek geliştirmişlerdir. Toplam 1303 öğrenciye uygulanan ölçeğin güvenilirliği 92 çıkmıştır. Ölçek faktör analizi sonucunda benimseme, ön yargı ve direnme boyutları ortaya çıkmıştır. Ölçek 5’li Likert tipinde hazırlanmıştır.”¹¹³

“İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumlarını çeşitli değişkenlere göre incelememiştir. Uygulama sonucunda, öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumlarının cinsiyete, bransa ve görev yapılan yerleşim birimine göre farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bununla birlikte bilgisayarı olan öğretmenlerin olmayan öğretmenlere göre bilgisayara yönelik olumlu tutumlarının anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca, bilgisayar öz yeterliliği ve bilgisayar kullanma sıklığı ile bilgisayara yönelik olumlu tutumlar arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur.”¹¹⁴

---

¹¹² Aytaç, a.g.k., ss.151-155.

¹¹³ Arslan, A., “Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutum Ölçeği”, *Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.2, S.2, Van, 2005, s.36.

¹¹⁴ Çelik, H.-Bindak, R., “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi”, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.6, S.10, Malatya, 2005, s.36.

“Ülkemiz eğitim sisteminde önceden beri süregelen birtakım sorunlar bulunmaktadır. Eğitim sistemimizde bulunan söz konusu sorunları; fırsat eşitsizlikleri, kaynakların verimli kullanılamaması, istem-sunu dengesizliği, hizmette işlevselliğin, yaygınlığın ve niteliğin düşüklüğü şeklinde sıralayabiliriz.”¹¹⁵

“Yüksek teknolojinin otomatikleştirdiği insan, bir çıkış noktası aramaktadır. Bu çıkışın yolu bilgi ve hedefi insani değerlerdir. 21. yüzyıl insanının fikri yönünü zenginleştirilmesi ve zihinsel potansiyelini harekete geçirmesi gereklidir.”¹¹⁶

“Fen ve sosyal alanlarda eğitim gören öğretmen adaylarının bilgisayara yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırmanın bulguları genel olarak öğretmen adaylarının bilgisayarı olumlu değerlendirdikleri ve kendilerini bilgisayar karşısında rahat hissettiklerini ortaya koymuştur. Daha önce bilgisayar dersi almamış Fen Bilgisi Öğretmenliği öğrencilerinin Sosyal Bilgiler öğrencilerine oranla tutumları daha olumlu iken bilgisayar dersi alan öğrencilerde bölümün önemli bir etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır. Bilgisayara yönelik tutumlarda cinsiyet farklılığı gözlemlenmemiştir. Sonuçlar bilgisayar deneyiminin tutum puanını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuştur.”¹¹⁷

Günümüzde bilgisayarlar ve bunlara dayanan teknolojiden eğitimde yararlanılması Türk Eğitim Sistemi’nde de üzerinde çok durulan bir konu haline gelmiştir. Türkiye’de 1984 yılından beri bilgisayar destekli eğitimin eğitim ve öğretim kurumlarında uygulanması gündemdedir.

“Türkiye’de 15 yıllık geçmişi bulunan, büyük umutlarla başlayıp sürekliliği sağlanamayan BDE projelerinin bilânçosunda yaklaşık 1000 okula bilgisayar laboratuvarı kurulmuştur. 8 yıllık eğitim çalışmalar kapsamında eğitim için kaynaklar yaratılmasıyla birlikte BDE projeleri hız kazanmış, “Eğitimde Çağı Yakalamak 2000” adı verilen proje kapsamı içinde 1998 yılında 6200 ilköğretim okulunun bilgisayar destekli eğitime başlaması öngörülmüştür. Bu proje çerçevesinde en önemli noktalardan birisi de BDE yazılımı geliştirilmesidir. Öncelikle Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, Yabancı Dil, Sosyal Bilgiler derslerine ait yazılımların

---

¹¹⁵ Turan, M. M.-Gürkan, B., “Uzaktan Eğitim Sistemi,” *Birinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Kara Kuvvetleri Eğitim ve Doktrin Komutanlığı, Ankara, 1999, s.153.

¹¹⁶ Fındıkcı, İ., “Enformasyon Bilgi Toplumuna Dosyası; Bilgi Toplumunda Eğitim ve Öğretmen”, *Bilgi ve Toplum Dergisi*, C.1, İstanbul, 1998, s.83.

¹¹⁷ Arslan a.g.k., s.37.

kullanıma sunulması ve ayrıca Türkiye'de 70000 okulun İnternet'e bağlanması için TNet projesinden yararlanılması düşünülmüştür.”¹¹⁸

1984 yılında Türkiye'de ortaöğretim kurumlarına 1100 mikrobilgisayar alınmış ve bilgisayar eğitime başlanmıştır. Daha sonraları ise bilgisayar eğitimi yerine bilgisayarın bir eğitim aracı olarak kullanıldığı bilgisayar destekli eğitim uygulamalarının başlatılması uygun görülmüştür. 12-13 Ekim 1987 tarihlerinde İstanbul'da “Türkiye'de Bilgisayar Destekli Eğitim Konferansı” düzenlenmiştir.

Türkiye'de bilgisayar destekli eğitim çalışmaları ilk olarak bu konferansta bilgisayar destekli eğitim konusunda devlet eğitim sektörü temsilcileri ve yabancı uzmanlar görüş alışverişinde bulunmuşlardır. Aynı toplantıda sözü edilen "Bilgisayar Destekli Eğitimde Bir Milyon Bilgisayar" hedefi Türkiye'de bilgisayar destekli eğitime verilen önemin bir göstergesi olmuştur.

“Klasik eğitimin bu teknolojik gelişmeler sonucunda şekil değiştirmesi gerekmektedir. Çünkü alınan eğitim sonrası gerçek hayatta, eğitim sürecinde verileden çok daha farklı bilgi beceri ve tutum aranmaktadır. Alınan eğitim bugün için eğitim sonrasının beklentilerini de karşılamamakta ve eğitimin bütün süreç ve kapsamlarında aynı sebeple olmasa da kriz boyutunda yetersizlik yaşanmaktadır. Bilişim teknolojilerinin kullanılmasıyla eğitimde fırsat eşitliği sağlanırken, sorumluluk devletten alınarak tüketiciye yani öğrenci ve veliye verilmektedir. Bilişim teknolojilerinin eğitimde kullanılmasıyla amaçlanan öğrenme becerilerinin ve problem çözme yeteneğinin geliştirilmesidir. Artık öğrenciden öğretmenin aktardığıyla yetinmek yerine teknolojinin sağladığı imkânlarla kendi yetenekleri doğrultusunda bilgi üretmesi beklenmektedir. Yeni binyılda geleceğe yapılacak en önemli yatırım, eğitim sistemlerine faaliyet imkânı kazandırılmasıdır. Sadece bilgi yüklenmesi ve ezbercilik, analiz ve diğer gelişkin öğrenme becerilerinin yanında yetersiz kalmakta. Bilgi depolamada bilgi teknolojisinde kullanılan sistem ve aygıtlar klasik sistemdekenden çok daha üstündür. Bilişim teknolojileri problemlerin çözümünde yeni imkân ve seçenekler aramaktadır. Çözümler yöresel ve kültürel niteliklerimize uygun olarak özümsemeli ve uyarlanmalıdır.”¹¹⁹

---

¹¹⁸ Uşun, S., *Dünyada ve Türkiye'de Bilgisayar Destekli Öğretim*, Ankara, 2000, s.216.

¹¹⁹ Uney, T., “Bilgisayar Kullanımı Öğrenciyi Yeniliyor”, *Eğitim Bilim Dergisi*, S.32, Ankara, 2001, s.17.

3.3 İnternet ve Eğitim

“İnternet'e manyetik ortama aktarılmış bilgilerin kullanıldığı alan da denilebilir. İnternet iletişim ağının içinde bulunan her hangi iki bilgisayar arasındaki en temel işlem çift yönlü bilgi aktarımıdır. Burada bilgidен kasıt, bilgisayarlardan birinde bulunan bir dosya, bir bilgisayar programı ya da bir mesaj olabilmektedir.¹²⁰

“Büyük ve yoğun insan toplulukları, aşırı hareket, dinamizm, hızlı değişme, bilimsellik ve ileri teknoloji çağımızı karakterize eden başlıca niteliklerdir.”¹²¹

Yapılan araştırmalarda web destekli geleneksel öğretim ortamının, iletişim, yönlendirme ve öğrenci sorumluluğunu artırma amacıyla tasarlandığında, öğrenme-öğretme süreçlerinin sınırlarını genişletebileceği sonucuna varılmıştır.

Öğrenciler üzerinde yapılan başka bir araştırmada klasik eğitim ve çoklu ortam (multimedya) destekli eğitim, performans açısından karşılaştırılmış ve bilgisayar ağırlıklı eğitimi öne çıkaran olumlu sonuçlara ulaşılmıştır. Diğer bir çalışmada klasik öğretim ile web tabanlı eğitim, ekonomiklik ve yatırım açısından değerlendirilmiş, web tabanlı eğitim lehinde olumlu sonuçlar alınmıştır.

Derslerin web sayfaları üzerinden yürütülmesi, web sayfalarının derse yardımcı araç olarak kullanılmaları öğrencilere çalışma zamanını belirleme olanağı verecektir.

İnternet tabanlı eğitimin yaygınlaşması ile özellikle okullar olmak üzere bütün kuruluşlar eğitim sisteminden doğan yüksek maliyeti düşürme, geleneksel eğitim modelinden daha yüksek verimin alındığı sanal sınıf ortamında mesafeden ve öğrenci sayısından bağımsız bir gruba eğitim verme ve etkin, yeterli sayıda ve yüksek kalitede kurslar düzenleme imkânına kavuşmaktadırlar. Bu nedenle yetişkinlerin eğitim gereksinimlerindeki artışa paralel olarak, yaşam boyu eğitimin ve uzaktan eğitimin önemi ve değeri daha geniş çevrelerce benimsenmeye başlamıştır

Genel olarak uzaktan eğitim sisteminde, eğitim faaliyetlerini analiz etmek, anlamak ve sonuçta ortaya çıkan bulgulardan yola çıkılarak sorunları önleyici veya giderici çalışmalar yapıp eğitimde kaliteyi artırmak amaçlanır. İnternet tabanlı

---

¹²⁰ Demirel-Seferoğlu, a.g.k., s.142.

¹²¹ Alkan, a.g.k., s.9.

uzaktan eğitimin toplum için sosyolojik, psikolojik, mali ve kültürel açılardan bir takım avantajları vardır.

3.3.1 İnternet ve Tarihsel Gelişimi

“Teknolojik bir gelişim dalgasının yaşandığı yirminci yüzyılda iletişim teknolojilerinde büyük gelişmeler yaşanmaya devam ederken 1970’li yıllardan sonra bilgi patlaması meydana gelmiştir. Sosyal taleplerin de etkisiyle teknolojinin geliştirilip yaygınlaştırılması, yapay zekâ ve bilgisayar teknolojisini gündeme getirmiştir.”¹²²

“İnternetin başlangıcı ABD savunma bakanlığının bilgisayar ağları üzerine araştırma yapan ARPA (Advanced Research Projects Agency) isimli bir projeyi desteklemeye başladığı 1960’lı yıllara dek uzanır. Bu projede amaç, değişik türdeki ve değişik yerlerdeki bilgisayarların birbirleriyle haberleşebildiği bir bilgisayar ağını geliştirmektir. Savunma bakanlığı iş yaptığı büyük silah üreticisi firmalar ile askeri alanda araştırmalar yapan üniversiteler arasında bir bağlantı kurmak istiyordu. Ancak burada şunu da eklemek gerekir: Bu projenin asıl gizli olan amacı bir olası nükleer savaşa karşı savunucu önlemler geliştirmektir.”¹²³

1970’li yıllarda ARPA, bilginin değişik tür bilgisayar ağları arasında dolaşımı ile ilgili İnternet iletişim kurallarının gelişimini destekledi. Geliştirilen yeni iletişim kuralları (protokoller) sayesinde önce ARPA ile diğer ülkelerde ARPA gibi bir işlev üstlenen kuruluşlar arasında bağlantılar kuruldu ve daha sonra ulusal sınırları aşan dünya çapındaki günümüzdeki (İnternet olarak bilinen) bu ağ ortaya çıktı.

Türkiye’de internet kullanımı, 2008 yılında 16 yaşına girdi. İnterneti Türkiye’de yaygınlaştırmak için her yıl çeşitli etkinlikler yapılmaktadır. İnternet Üst Kurulu, internetin Türkiye’ye gelişinin 8. yıl dönümünde Türkiye İnterneti’ni büyütmek, yeni projeler başlatmak, interneti geniş kitlelere tanıtmak, yaymak, toplumun gündemine İnterneti yerleştirmek, ve Türkiye İnterneti’ne ivme verecek etkinliklerin yapılması amacıyla 9-23 Nisan’ı “İnternet Haftası” olarak ilan etmiştir.

“Türkiye’de genel amaçlı kullanım sağlayan geniş alan bilgisayar ağları, ilk olarak 1980’li yılların ortalarında üniversitelerin önderliğinde "European Academic

---

¹²² Halis, a.g.k., s.5.

¹²³ Demirel, a.g.k., s.139.

and Research Network" (EARN)'ün ülkemizdeki uzantısı olarak örgütlenen, "Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumları Ağı" (TÜVAKA) ile kurulmuş ve geliştirilmiştir. İlk zamanlarda yalnızca üniversiteler ve araştırma kurumları tarafından kullanılan bu ağ 1990'lı yılların başlarında yetersiz kalmaya başlamıştır. Bu dönemde Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu'nun ortak çabaları ile 1991 yılında TR-NET (Türkiye İnternet Proje Grubu) internet konusundaki çalışmaların başlatıcısı olmuştur. TR-NET, sadece akademik hizmetler sunan TÜVAKA'dan farklı olarak tüm sektörlerle İnternet hizmeti sunan bir kurum olmuştur. TR-NET ile birlikte 12 Nisan 1993 tarihinde internet servisi 64 Kbps hızındaki ODTÜ-Washington (NSFNET) kiralık hattı ile ABD üzerinden kullanıma açılmıştır.”¹²⁴

3.3.2 İnternette Eğitimle İlgili Kavram ve Teknolojiler

İnternette eğitim günümüzde yaygınlaşmaya başlayan bir teknolojidir. Gelecekte eğitim uygulamaları internette yoğun bir şekilde yapılacaktır. İnternet üzerinden eğitime dünya ülkeleri maliyetinin düşük olması, geniş bir kitleye eğitim imkânı sağlayarak fırsat eşitliği yaratması dolayısıyla büyük önem vermektedir. Bu başlık tabanlı eğitimde mobil öğrenme ve internet üzerinden e-eğitim üzerinde durulacaktır.

3.3.2.1. İnternet Tabanlı Eğitimde Mobil Öğrenme:

□ *Sunucular*; Bu bölümde öğretim esnasında kullanılacak sunucular ve araçlar ele alınabilir. Bunlar veritabanı sunucusu, web sunucusu, wap sunucusu, SMS sunucusu, E-posta sunucularından oluşmaktadır. Bunların kurulumu, ayarları, çalışacak programların oluşturulması bir ekip kurularak gerçekleştirilebilir ve istenilen eğitim ortamı sağlanabilir.

□ *Mobil Telefonlar*; Günümüzde ortalama 150 YTL ye wap uyumlu cep telefonları alınabilmekte ve bu telefonlar ile gerekli ayarlamalar yapıldığında e-postalara da ulaşım sağlanabilmektedir. Ancak ekran boyutlarının halen küçük

---

¹²⁴ Çağıltay, K., *İnternet*, Ankara, 1997, s.24.

olması, wap ulaşımı, sms vb. kullanımının halen oldukça pahalı olması birer sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

□ *Cep Bilgisayarları (PDA);* Günümüzdeki cep bilgisayarları teknolojik olarak kişisel bilgisayarlara yaklaşmış hatta onların yaptığı birçok işi yapabilir hale gelmiştir. Hatta bazı modeller hem bilgisayar hemde cep telefonu olarak kullanılabilmekte bu sayede her türlü ortamda bilgiye ulaşımı sağlamaktadır. Cep bilgisayarlarının mobil telefonlara göre daha büyük ekran boyutunun olması mobil öğrenme için bir avantaj olarak görülmektedir. Ancak kullanımı çok da yaygın değildir ve insanlar genelde dizüstü bilgisayarları satın alma eğilimindedirler.

□ *Tablet bilgisayarlar;* Cep bilgisayarlarına göre daha ağırdır ama ekran boyutları göz önünde tutulduğunda cep bilgisayarlarına göre daha elverişli görünmektedir. Dizüstü bilgisayarlara göre daha hafiftir. Şu anki dezavantajı sadece fiyat olarak daha pahalı olmasıdır.

□ *Dizüstü bilgisayarlar;* Günümüzde dizüstü bilgisayarlar birçok masa üstü bilgisayardan daha fazla özelliğe sahiptir. Taşınabilir olması ve takılan ekstra araçlar ile hemen hemen her yerden internete bağlanma kolaylığı sağlaması sayesinde mobil eğitim içinde kullanılabilirliği tartışılmazdır. Ancak dizüstü bilgisayarların ağırlıkları ve pil ömürleri halen bir sorundur.

“Bu açıklamalar çerçevesinde cep bilgisayarları internet tabanlı eğitimde önemli bir rolü olacağı düşünülmektedir. Aslında mobil eğitimin en önemli cihazı olan cep bilgisayarların yaygınlaşması ve bunlar için geliştirilecek öğrenme ortamlarının artırılması internet tabanlı uzaktan eğitime destek olacağı düşünülmektedir.”¹²⁵

3.3.2.2. İnternet Üzerinden (Online) Eğitim

Bilgisayarların en önemli özelliklerinden biri de öğrenciyi güdülemesi ve aktif olarak derse odaklanmasını katılımını sağlamasıdır. Öğrenci, bilgisayarın sunduğu görüntülü ve sesli ders içeriğini dikkatle izler ve inceler. Öğrenciyi pasif olmaktan kurtararak problem çözme, fikir yürütme ve iletişim becerilerini geliştirir.

---

¹²⁵ <http://ab.org.tr/ab07/bildiri/66.pdf>.(24.10.2007)

“Teknolojinin gelişmesiyle ilk önce radyo, daha sonra ise televizyon evlerimize kadar girmiştir. Böylece radyo ve televizyon da bu kapsamda kullanılmış ve günümüzde de kullanılmaya devam etmektedir.”¹²⁶

“Bilgi çağına girdiğimiz bu günlerde ise, gelişen internet teknolojileriyle birlikte eğitimde gelişmiş ve bu teknoloji yardımıyla, zamandan ve mekândan bağımsız eğitim verilebilme olanağına kavuşulmuştur.”¹²⁷ “Web tabanlı öğretim ile geleneksel yöntemlerle hayal dahi edilemeyecek sayıda öğrenciye kitlesel eğitim verilmektedir. Bununla birlikte farklı ilgi ve yeterlikteki kişilere sağladığı bire-bir ilgi ile bireyselleştirilmiş eğitimi; yine geleneksel sistemlerle mümkün olmayan program, kaynak, öğretim elemanı gibi potansiyeli ile küresel eğitimi birlikte sağlayan bir anlayış oluşturulmaktadır.”¹²⁸

3.4 Bilgisayar Destekli Eğitimin Tarih Derslerinde Kullanılması ve Öğrenci Başarısına Etkisi

Öğrenci, eğitim sırasında öğretmen ya da eğitimci ve onun düzenlediği çevre ile etkileşimde bulunur. Öğretmenin bir konuyu öğrencilerine öğretmeye çalışması, o konunun hedef davranışlarını onlara kazandırmaya çalışması demektir.

“Öğretmenin bir konu ile ilgili hedef-davranışları öğrencilerine kazandırmaya çalışması ise, o konuyla ilgili olarak kendisinde bulunan, daha önce kazanmış olduğu fikir, bilgi, tutum, haber, duygu ve becerileri; daha doğrusu bilişsel, duygusal ve psikomotor davranışları öğrencileriyle paylaşması, yani bu davranışların öğrencilerinde oluşmasını sağlamaya çaba göstermesi demektir. Hâlbuki davranış değişikliği meydana getirmek üzere fikir, bilgi, tutum, haber, duygu ve becerilerin paylaşılması süreci iletişim olarak tanımlanmaktadır. Öğretmenin herhangi bir konuyla ilgili bir şey öğretebilmesi, kendisiyle öğrencileri arasında o konuda bir iletişim kurulmasına bağlıdır.”¹²⁹

Teknoloji kullanımının öğrenci başarısını, uzun dönemde de öğrenimin başarısını sağlayabilmesi için teknolojiyi geleneksel eğitim senaryoları içinde

---

¹²⁶ Kaya, Z., “Uzaktan Eğitimde Öğrenci Merkezlerine Yönelik Materyallerin Temel Özellikleri”, *Türkiye İkinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu (Düzenleyen F. Uluğ)*, Ankara, 1998, ss.62–68.

¹²⁷ Türkoğlu, R., “Web Tabanlı Eğitim ve Örnek Bir Uygulama”, *Journal of Politeknik*, C.5, S.3 Ankara, 2002, s.210.

¹²⁸ Karasar, Ş., *Sanal Yüksek Eğitim, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi)*, Eskişehir, 1999, s.135.

¹²⁹ Çilenti, a.g.k., s.40.

kullanmak yerine, yeni öğretim felsefesi doğrultusunda, yeni rol tanımlamalarıyla, yeni senaryolar içinde kullanmak gerekir.

Uygun yazılımlarla tarihin bütün konularında, öğretmen yardımıyla birçok tarihsel özelliği öğrencilerin keşfetmeleri sağlanabilir. Burada öğretmenler zaman sınırlamasıyla karşı karşıya kalırlar. Bu ise başarısız öğrencilerin öğrenmesini zorlaştırdığı gibi başarılı öğrencilerin de sıkılarak dersten kopmalarına sebep olmaktadır. Ancak bilgisayar desteği ile her öğrenci kendi düzeyinde ve istediği kadar problem çözme olanağına kavuşmaktadır.

Öğretim materyali, öğretme-öğrenme sürecinin temel öğelerinden biridir.

“Öğrencilerde amaçlanan bilgi, beceri, tutum ve değerleri geliştirmede kullanılan tüm araç, gereç, kaynaklar öğretim materyali kapsamına girer.”¹³⁰

Genel anlamda, öğretim sürecinde kullanılan araç ve gereçlerin önemini şu maddelerle ortaya koyabiliriz.

- “Soyut şeyleri somutlaştırır.
- Araç-gereç ilgileri uyandırır.
- Araç-gereçler zamandan tasarruf sağlar.
- Güvenli gözlem yapma olanağı sunar.
- Farklı zamanlarda birbirleriyle tutarlı içeriğin sunulmasını sağlar.
- Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olabilir.
- Tekrar tekrar kullanılabilir.
- İçeriği basitleştirerek anlaşılmasını kolaylaştırır
- Öğrenilen bilginin hatırlanma düzeyini artırır.”¹³¹

Sınıflamada görsel semboller olarak adlandırılan görsel materyallerin tarih araştırmalarında ve tarih öğretiminde önemli olduğu söylenebilir.

“Görsel algı, bilinç düzeyindeki davranışlarımızın yaklaşık % 99’unun belirleyici ögesi durumundadır. Bu oran özellikle bilinç düzeyindeki davranışlarımıza etkisi açısından çok büyük gözükmektedir. Buna göre algının niteliği ve yoğunluğunun yüksek olmasına dikkat çekmek gerekir.”¹³²

“Tarihsel resim, belli tarihsel olayların belli zamanlarda belli kişilerce görsel tasviridir. Resimler her zaman tarihsel gerçeği yansıtmayabilir. Ancak, resimsel kanıt

---

¹³⁰ Paykoç, a.g.k., s.93

¹³¹ Yalın, a.g.k., ss.79–80.

¹³² Derman, İ., *Fotoğraf ve Gerçeklik*, İstanbul 1991, s.37.

ile öğrencinin görsel belleği gelişir ve tarihsel olayları hayal etmesi daha da kolaylaşır.”¹³³

“Tarihsel bir kanıt niteliğine sahip resim ya da fotoğrafların ders içinde çözümlenmeye çalışılması beklenmedik biçimde öğretim ve eğitim kazancı sağlayabilir.”¹³⁴

Fotoğrafın tarih öğretiminde kullanılmasına yönelik en pratik model Felton ve Allen’in geliştirdiğidir. Buna göre:

• “*Fotoğrafi sunma*: Öğrenciye tarihsel bağlamında fotoğrafın kapsamı söylenir.

• *Anahtar soruyla yöneltme*: Bu resimdeki insanlar ne yapıyor?

• *Öğrencilerden kişileri ve nesnelere tanımlamaları isteme*: Öğrenciler resimde gördükleri her şeyi listeler.

• *Öğrencilere fotoğrafta gördüklerini betimletme*: Bu kimseler nasıl giyinmiş?

• *Öğrenciye çıkarım yapmaya yönelik sorular sorma*: Bu fotoğraf adamların çalıştığı yerlerle ilgili ne gibi ipuçları vermektedir?

• *Öğrencilerden hipotezini değiştirme, doğrulama ve atma ihtiyaçlarının olup olmadığını sorma*: Öğrenciler hipotezlerini değiştirecek gözlemlerde bulunurlar.

• *Hipotezi desteklemede ders kitabı veya diğer materyalleri kullanma*: Öğrenciler fotoğrafın anlattıklarını diğer materyaller ile desteklerler.

• *Düşünmeyi gözden geçirme*: Birlikte sorular ve düşünme becerileri üzerine odaklanır.”¹³⁵

Tarih öğretiminin belki de en sık kullanılan aracı tarih haritalarıdır. Herder, “Coğrafya Tarih’in esasıdır, Tarih ise devirlerle milletlerin hareket halindeki coğrafyasından başka bir şey değildir.”¹³⁶ Demiştir.

Derse ilişkin temel kavramların sorgulandığı sorulara verilen cevaplarda kararsızların artış göstermesi bu durumu doğrulamaktadır. Amaçları arasında gerek Türkiye, gerekse dünya ile ilgili olarak yaşanan siyasi, sosyal, kültürel veya

---

¹³³ Ata, B., *Müzelerle ve Tarihi Mekânlarla Tarih Öğretimi: Tarih Öğretmenlerinin Müze Eğitimine İlişkin Görüşleri*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 2002, s.126.

¹³⁴ Safran, M.-Köksal, H., “Tarih Öğretiminde Yazılı Kanıtların Kullanılması”, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.18, Ankara, 1998, s.1.

¹³⁵ Ata, a.g.t, s. 134.

¹³⁶ Baymur, F., *Tarih Öğretimi*, Ankara, 1941, s.63.

ekonomik gelişmeler hakkında öğrencileri belli bir oranda bilgilendirme işlevi bulunan dersin yüksek öğrenim sırasında büyük ölçüde bu amacına ulaştığını söylemek mümkündür. Derse aktif katılımın sağlanması halinde bu oranın daha da artacağı bilinen bir gerçektir. Görsel işitsel malzemelerin desteğinin gerçekleştirilmesi, katılımı artıracak önemli bir etken olacaktır.

“Derste kullanılan öğretim materyallerine bakıldığında orta öğretim sırasında en çok ders kitabı, harita, tepegöz ve yardımcı ders kitabı kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bilgisayar, Televizyon, Video ve Projektör gibi görsel malzemenin kullanımının oldukça düşük olması, öğrencilerin en çok şikâyet ettikleri ezberci ders işleyiş tarzına yönelimi artırmaktadır. Buna bağlı olarak bir sonraki soruda derste kullanılan öğretim materyallerinin yeterli olmadığı çok net bir şekilde ifade edilmiştir. Öğrencilerden yalnız % 30’u materyalleri yeterli bulurken, % 50’si yetersiz olduğunu düşünmektedir. Bilgisayar, projeksiyon cihazı vb. aracılığıyla dersin görsel açıdan zenginleştirilmesi, bilgisayar teknolojisinden faydalanılarak Cumhuriyet dönemi sosyal tarihinin öğrencilere daha dikkat çekici bir biçimde sunulması verimliliği artırmayı sağlayan bir unsurdur.”¹³⁷

---

¹³⁷ http://www.ait.hacettepe.edu.tr/akademik/arsiv/yuksek_ogretim.pdf. (11.10.2007)

III. BÖLÜM

TARİH DERSİNDE TEKNOLOJİ KULLANIMININ ETKİLERİ, ARAŞTIRILMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

1. AMAÇ

Bu araştırmanın amacı Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisini araştırmaktır.

2. ÖNEM

Tarih dersinin yeni teknolojilerle desteklenerek anlatılması eğitimin kalitesi açısından önemlidir. Tarih dersleri görsel ve sesli teknolojilerle kullanılarak işlendiğinde öğrencilerin derse ilgisi artmaktadır. Öğrenciler tarih derslerini daha çok sevmektedirler. Konular daha akılda kalıcı olmaktadır. Araştırmanın evrenini İstanbul İli Bahçelievler bölgesindeki liseler ve örnekleme de bu okullarda görev yapan öğretmenler arasından tesadüfî örnekleme yöntemiyle seçilen 73 kişi oluşturmaktadır.

3. EVREN VE ÖRNEKLEM

İstanbul İli, Bahçelievler ilçesi evreninde bulunan bir Anadolu Lisesi, bir Sosyal Bilimler Lisesi, bir düz lise ve bir meslek lisesi'nde görev yapan öğretmenler örneklem grubunu oluşturmaktadır.

4. VERİ TOPLAMA VE ARAÇLARI

Veri toplama aşaması; araştırma, anketlerin dağıtılması ve uygulanması bizzat araştırmacı tarafından okullarda gerçekleştirilecektir. Anket uygulaması için anketler okula dağıtılarak ve veriler toplanacaktır. Ayrıca denek sayısınca çoğaltılan anketlerin tamamı araştırmacı tarafından dağıtılıp toplanacaktır

5. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma İstanbul İli Bahçelievler bölgesindeki liselerde görev yapan öğretmenler arasından tesadüfî örnekleme yöntemiyle seçilen 73 kişinin verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

6. VERİLERİN ÇÖZÜMÜ VE YORUMLANMASI

Araştırmamız için ankete katılanların demografik özellikleri ve Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüşleri hakkında veriler toplanarak SPSS 13,0 (*Statistical Packet for Social Science*) istatistik programına aktarılmış ve gerekli analizler gerçekleştirilmiştir.

Araştırma grubunu oluşturan katılımcıların demografik özelliklerinin betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmış, sonra ölçeğin soruları için, ortalama ve standart hata değerleri hesaplanmıştır. İlgili analizler için yeterli dağılımın oluşmadığı değişkenler için anlamlı birleştirmelerle gruplar birleştirilmiştir.

Ölçeğimizin güvenilirliğinin ve tutarlılığının testi için *Cronbach Alpha* güvenilirlik testi yapılmıştır. Ardından bu ölçekle yapılacak analizlerin belirlenebilmesi için Kolmogorov-Smirnov normallik testi uygulanmış ve ölçeğimizin normal dağılıma uygun olmadığı belirlenmiştir. Bu nedenle verilerimizin analizinde parametrik olmayan analiz teknikleri olan *Mann Whitney U* (*t-testi testinin alternatifi; bağımsız iki grup testi*) ve *Kruskal Wallis H* (*varyans analizinin alternatifi; çok gruplu değişkenler için*) kullanılmıştır.

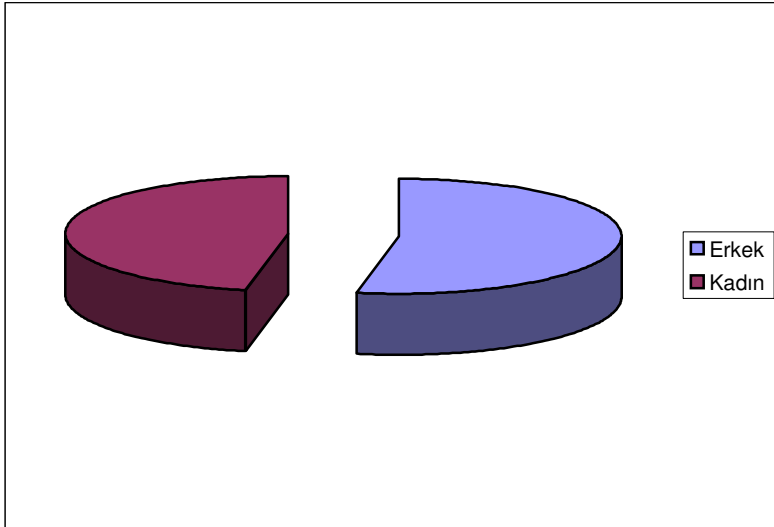
7. BULGULAR VE YORUM, BETİMLEYİCİ İSTATİSTİKLER

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma grubunu oluşturan katılımcıların demografik özelliklerinin betimleyici frekans ve yüzde dağılımları ardından kullanılan ölçeğin soruları için, ortalama ve standart hata değerleri hesaplanmış ve tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1: Ankete Katılanların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımları

Cinsiyetiniz	Frekans	%	Geçerli %	Kümülatif %
Erkek	35	47,9	53,0	53,0
Kadın	31	42,5	47,0	100,0
Toplam	66	90,4	100,0	
Yanıtız	7	9,6		
Toplam	73	100,0		

Ankete katılan 73 kişinin 35'ierkek 31'kadındır.9 kişi ise cinsiyetiniz sorusunu yanıtız bırakmıştır. Yüzelik dilimlerini inceleyecek olursak; % 47,9'u erkek ve % 42,5'i kadındır. %9,6 sı cinsiyet belirtmemiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet dağılımlarının birbirine yakın olduğu dikkat çekmektedir.

Şekil 1: Ankete Katılanların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 2: Ankete Katılanların Yaş Değişkenine Göre Dağılımları

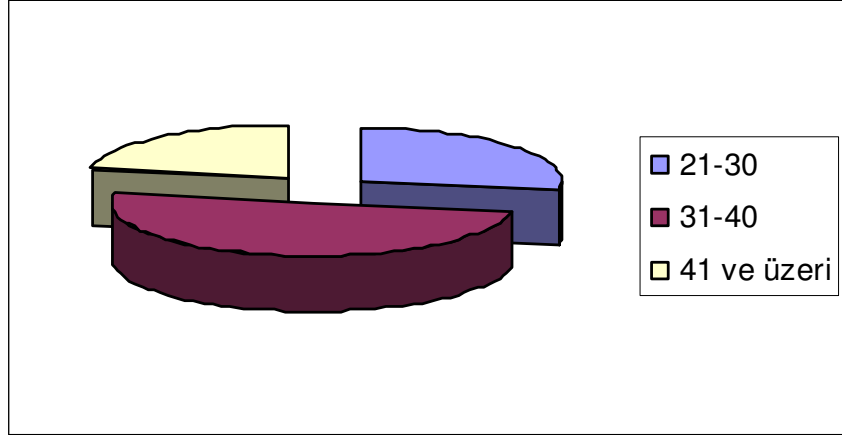
Yaşınız	Frekans	%	Geçerli %	Kümülatif %
21-25	4	5,5	5,5	5,5
25-30	16	21,9	21,9	27,4
31-35	26	35,6	35,6	63,0
36-40	11	15,1	15,1	78,1
41-45	11	15,1	15,1	93,2
46-50	3	4,1	4,1	97,3
50 ve üzeri	2	2,7	2,7	100,0
Toplam	73	100,0	100,0	

Örneklem grubunu oluşturan katılımcıların yaş değişkenine ilişkin dağılımları tabloda verilmiştir. Ancak yaş grupları arasında karşılaştırma analizlerinin yapılabilmesi için gruplar arasında anlamlı birleştirmeler yapılmış ve karşılaştırma analizleri oluşturulan gruplar üzerinden gerçekleştirilmiştir. Yeni gruplamaya ilişkin değerler aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3: Tekrar Gruplandırılmış Yaş Değişkenine Göre Dağılım

Yaşınız	Frekans	%	Geçerli %	Kümülatif %
21-30	20	27,4	27,4	27,4
31-40	37	50,7	50,7	78,1
41 ve üzeri	16	21,9	21,9	100,0
Toplam	73	100,0	100,0	

Katılımcılardan 20 kişi yani %27,4'ü 21-30 yaş grubunda,37 kişi yani %50,7'si 31-40 yaş grubunda ve 16 kişi ya da %21,9'u 41 ve üzeri yaş grubunda yer almaktadır. 31-40 yaş grubundaki öğretmenler diğerlerine göre daha fazladır, katılımcıların yarısı bu yaş grubunda yer almaktadır.

Şekil 2: Tekrar Gruplandırılmış Yaş Değişkenine Göre Dağılım

Tablo 3.4: Ankete Katılanların Branş Değişkenine Göre Dağılımları

Branşınız	Frekans	%	Geçerli %	Kümülatif %
Sınıf Öğretmeni	3	4,1	4,3	4,3
Türkçe Öğretmem	10	13,7	14,3	18,6
Fen Bilgisi Öğretmeni	4	5,5	5,7	24,3
Beden Eğitimi Öğretmeni	1	1,4	1,4	25,7
Matematik Öğretmeni	9	12,3	12,9	38,6
İş Eğitimi Öğretmeni	1	1,4	1,4	40,0
Yabancı Dil Öğretmeni	3	4,1	4,3	44,3
Resim İş	1	1,4	1,4	45,7
Diğer	38	52,1	54,3	100,0
Toplam	70	95,9	100,0	
Yanıtız	3	4,1		
Toplam	73	100,0		

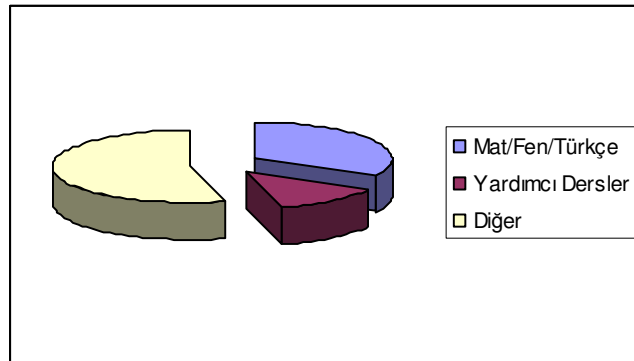
Örneklem grubunu oluşturan katılımcıların branş değişkenine ilişkin dağılımları tabloda verilmiştir. Tabloya göre öğretmenlerin % 4.1 i branş öğretmeni, % 13.7 si Türkçe öğretmeni, % 5.5 ‘u Fen Bilgisi öğretmeni, % 1.4. ü Beden Eğitimi öğretmeni, % 12.3 ü Matematik öğretmeni, % 1.4 ü İş eğitimi öğretmeni, % 4.1 i yabancı dil öğretmeni, % 1.4 ü resim iş öğretmeni, % 52.1 i diğer branşlardaki öğretmenlerden oluşmaktadır.

Ancak branş grupları arasında karşılaştırma analizlerinin yapılabilmesi için gruplar arasında anlamlı birleştirmeler yapılmış ve karşılaştırma analizleri oluşturulan gruplar üzerinden gerçekleştirilmiştir. Yeni gruplamaya ilişkin değerler aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5: Tekrar Gruplandırılmış Branş Değişkenine Göre Dağılım

Branşımız	Frekans	%	Geçerli%	Kümülatif %
Mat/Fen/Türkçe	23	31,5	32,9	32,9
Yardımcı Dersler	9	12,3	12,9	45,7
Diğer	38	52,1	54,3	100,0
Toplam	70	95,9	100,0	
Yanıtsız	3	4,1		
Toplam	73	100,0		

Ankete katılanların %31,5’i “Mat/Fen/Türkçe”, %12,3’ü “yardımcı dersler” ve %52,1’i “diğer” branş öğretmenleridir.

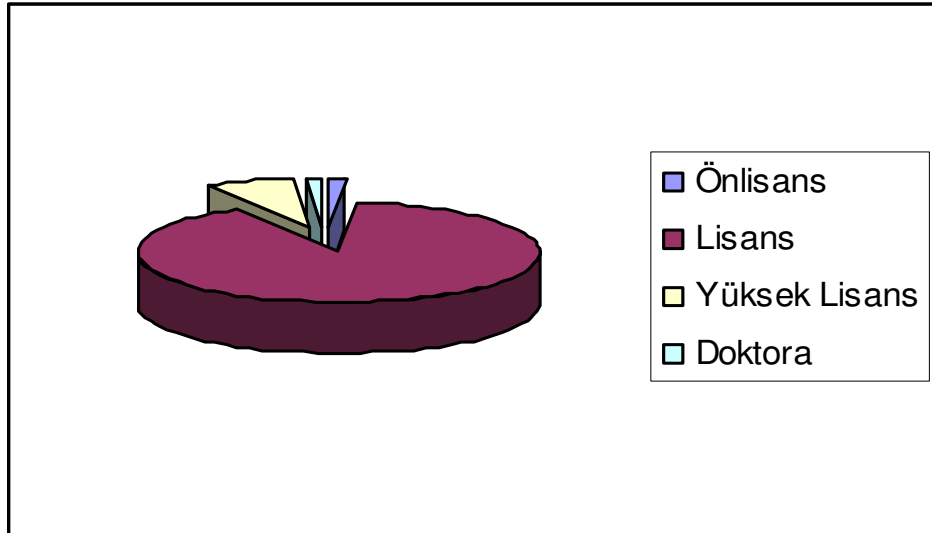

Şekil 3: Tekrar Gruplandırılmış Branş Değişkenine Göre Dağılım

Tablo 3.6: Ankete Katılanların Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımları

Eğitim Düzeyiniz	Frekans	%	Geçerli %	Kümülatif %
Önlisans	1	1,4	1,4	1,4
Lisans	66	90,4	90,4	91,8
Yüksek Lisans	5	6,8	6,8	98,6
Doktora	1	1,4	1,4	100,0
Toplam	73	100,0	100,0	

Katılımcıların %90,4'ü lisans mezunudur. %6.8 i yüksek lisans mezunu, %1.4 ü doktora mezunu, % 1.4 ü ön lisans mezunudur. Karşılaştırma analizleri için uygun olmayan bu değişken birleştirme için de uygun değildir. Araştırma grubundaki öğretmenlerin büyük bir bölümü lisans mezunudur. Bu nedenle bu şekilde tabloleştirilip analizlerde de bu şekilde kullanılacaktır.

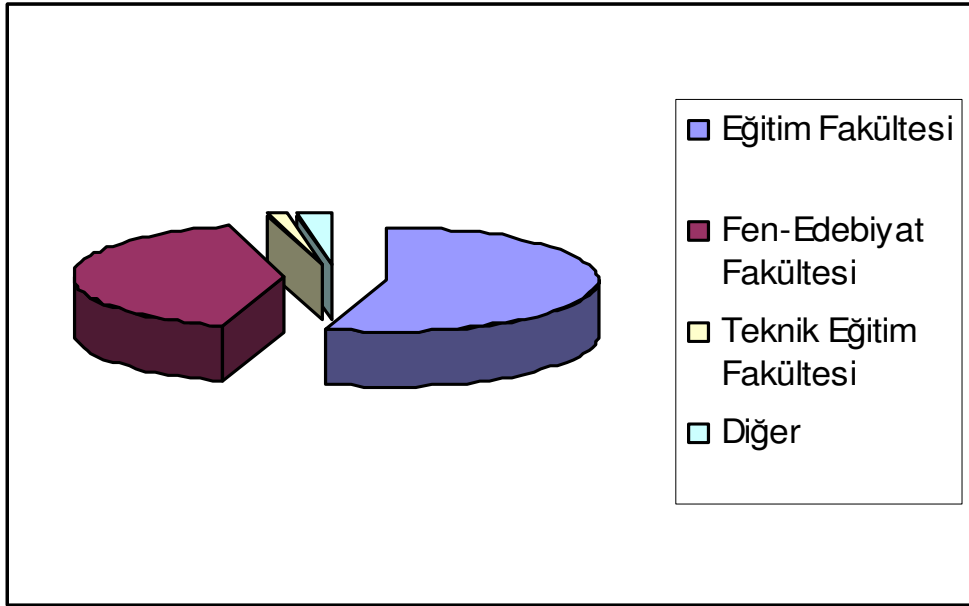

Şekil 4: Ankete Katılanların Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 7: Ankete Katılanların Mezun Olduğu Fakülte Değişkenine Göre Dağılımları

Mezun Olduğunuz Fakülte	Frekans	%	Geçerli %	Kümülatif %
Eğitim Fakültesi	40	54,8	54,8	54,8
Fen-Edebiyat Fakültesi	30	41,1	41,1	95,9
Teknik Eğitim Fakültesi	1	1,4	1,4	97,3
Diğer	2	2,7	2,7	100,0
Toplam	73	100,0	100,0	

Katılımcıların %54,8'i "Eğitim Fakültesi" ve % 41,1'i "Fen-Edebiyat Fakültesi" % 1,4'ü Teknik Eğitim Fakültesi mezunudur. Öğretmenler içinde eğitim fakültesi çıkışlılar daha fazladır.

Şekil 5: Ankete Katılanların Mezun Olduğu Fakülte Değişkenine Göre Dağılımları

Tablo 8: Ankete Katılanların Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Dağılımları

Mesleki Kıdeminiz	Frekans	%	Geçerli %	Kümülatif %
1-5	9	12,3	12,3	12,3
5-10	28	38,4	38,4	50,7
10-15	22	30,1	30,1	80,8
15-20	9	12,3	12,3	93,2
20 ve üzeri	5	6,8	6,8	100,0
Toplam	73	100,0	100,0	

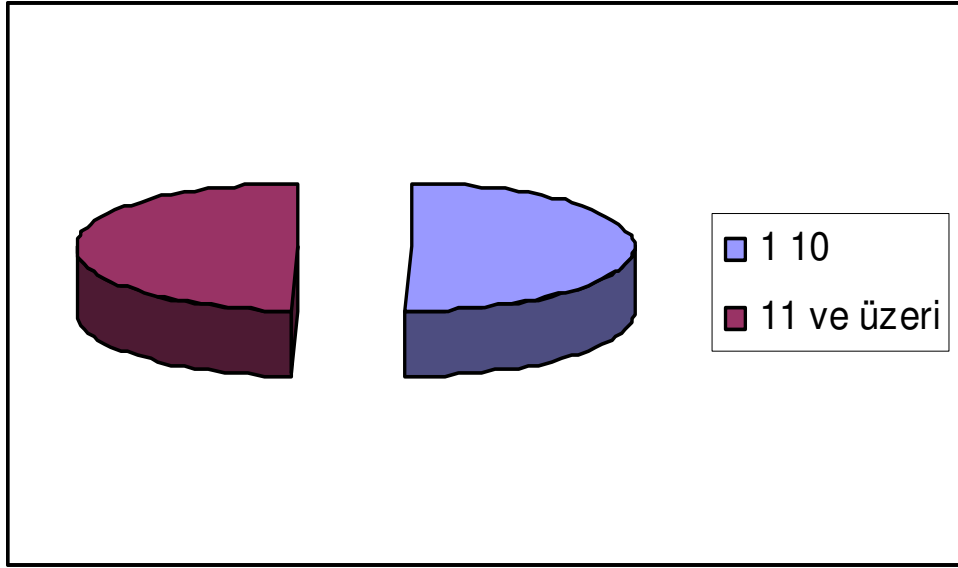
Örnekleme grubunu oluşturan katılımcıların mesleki kıdem değişkenine ilişkin dağılımları tabloda verilmiştir. Buna göre 1-5 yıl arası kıdeme sahip olanlar %12,3, 5-10 yıl arası kıdeme sahip olanlar % 38,4, 10-15 yıl arası kıdeme sahip olanlar % 30,1, 15-20 yıl arası kıdeme sahip olanlar % 12,3, 20 ve üzeri yıl kıdeme sahip olanlar % 6,8'dir.

Ancak mesleki kıdem grupları arasında karşılaştırma analizlerinin yapılabilmesi için gruplar arasında anlamlı birleştirmeler yapılmış ve karşılaştırma analizleri oluşturulan gruplar üzerinden gerçekleştirilmiştir. Yeni gruplamaya ilişkin değerler aşağıda sunulmuştur.

Tablo 9: Tekrar Gruplandırılmış Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Dağılım

Mesleki Kıdeminiz	Frekans	%	Geçerli %	Kümülatif %
1-10	37	50,7	50,7	50,7
11 ve üzeri	36	49,3	49,3	100,0
Toplam	73	100,0	100,0	

Ankete katılanların %50,7'si 1-10 yıl ve %49,3'ü 11 yıl ve üstünde mesleki kıdeme sahiptir. 11 yıl ve üzerinde kıdeme sahip olanlar yaklaşık öğretmenlerin yarısını oluşturmaktadır. Oranların birbirine yakın olması nedeniyle 5 kategorili mesleki kıdem değişkenine göre öğretmenleri tecrübe açısından değerlendirmek daha yararlı olacaktır. 1-5 yıl arası kıdeme sahip olanların oranı %12,3'tür, araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunun tecrübeli olduğu dikkat çekmektedir.

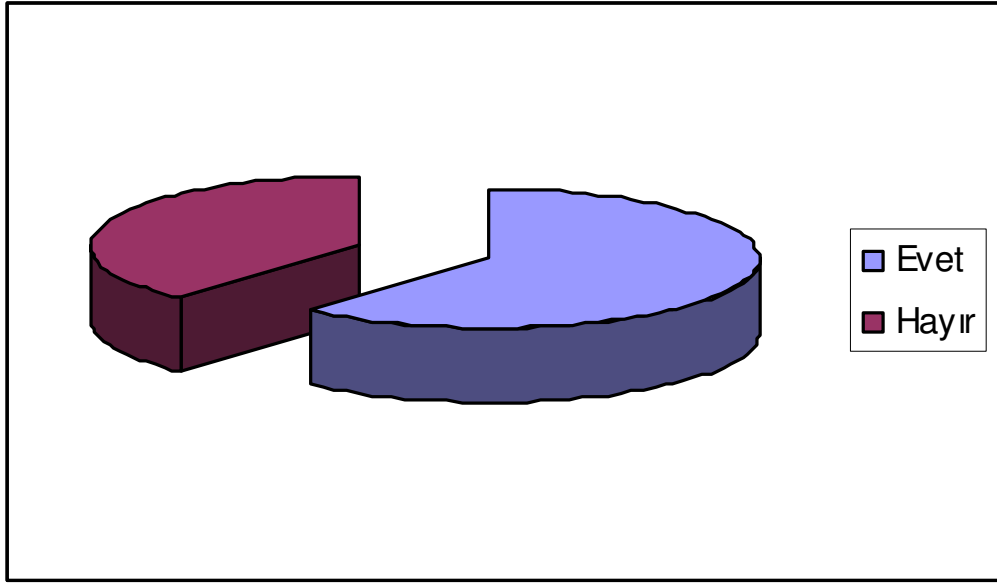

Şekil 6: Tekrar Gruplandırılmış Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Dağılım

Tablo 10: Ankete Katılanların İletişim Becerileri ile İlgili Kurs-Seminer veya Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Dağılımları

İletişim becerileri ile ilgili kurs-seminer veya eğitim aldınız mı?	Frekans	%	Geçerli %	Kümülatif %
Evet	43	58,9	61,4	61,4
Hayır	27	37,0	38,6	100,0
Toplam	70	95,9	100,0	
Yanıtız	3	4,1		
Toplam	73	100,0		

Katılımcıların % 58,9'u iletişim becerileri ile ilgili kurs-seminer veya eğitim almış, % 37'si almamıştır. Öğretmenlerin yarısından fazlasının iletişim becerileri ile ilgili bir etkinliğe katıldıkları görülmektedir.

Şekil 7: Ankete Katılanların İletişim Becerileri ile İlgili Kurs-Seminer veya Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Dağılımları

Araştırmaya katılan öğretmen profili incelendiğinde; cinsiyet oranlarının birbirine oldukça yakın olduğu, yaklaşık yarısının 31–40 yaş grubunda yer aldığı yani yığılmanın orta yaş grubunda gözlemlendiği ve büyük bir çoğunluğun lisans mezunu olduğu dikkat çekmektedir. Mezun oldukları fakülteye göre değerlendirildiğinde, yarısından fazlasının Eğitim Fakültesi mezunu ve geriye kalanların büyük bir kısmı ise Fen-Edebiyat Fakültesi mezunudur.

Öğretmenlerin önemli bir kısmının orta yaş grubunda yer alması sebebi ile de mesleki kıdemleri açısından araştırmaya katılan öğretmenlerin tecrübeli oldukları görülmektedir. İletişim becerileri ile ilgili kurs, seminer veya eğitim aldığını belirtenler katılımcıların yaklaşık olarak yarısını oluşturmakta olup bu durum iletişim becerileri alanında eğitim için öğretmenlerin desteklenmesi ve teşvik edilmesi gerekliliğini vurgular niteliktedir.

Tablo 11: Tarih Derslerinde Teknoloji Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi İle İlgili Görüş Tutum Ölçeği İçin Tanımlayıcı İstatistikler

Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği soruları	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Hata
Yazı Tahtası, poster afiş türü klasik eğitim teknolojileri modern eğitim teknolojileri kadar öğrencinin öğrenmesine yardımcı olmamaktadır.	72	1,00	5,00	2,4861	1,34262
Projeksiyon sayesinde öğrencilere sinema izler gibi görsel olarak ders anlatılması öğrencilerin başarısını artırmaktadır.	72	1,00	5,00	1,4861	0,71193
Görsel eğitim CD leri kullanılarak sesli ve görüntülü tarih derslerinin işlenmesi bilgilerin akılda kalıcı olmasını sağlamaktadır.	72	1,00	5,00	1,4306	0,68846
Bilgisayar destekli tarih eğitiminde öğrenci eksik olduğu konuları istediği zaman çalışarak başarısını artırabilmektedir.	71	1,00	5,00	1,6197	0,74385
Tarih konuları için hazırlanan slaytlarla öğrencilerin derse ilgisi ve katılımı artırılmaktadır.	71	1,00	5,00	1,4507	0,71292
Öğrencilerin bilgisayarı sevmeleri, bilgisayarla iç içe olmaları bilgisayar destekli tarih öğretimin öğrencinin ilgisinden dolayı faydalı olmasını sağlamaktadır.	73	1,00	5,00	1,6438	0,75222
Tarih derslerinde bilgisayarın kullanımı ile sınıfa getirilemeyen dersi destekleyici malzemelerin öğrencilerce görülmesi ve tek boyutluluktan çok boyutluluğa geçiş ve soyuttan somuta indirgemeye mümkün olmaktadır.	73	1,00	5,00	1,5205	0,68940
Tarih derslerinde birden fazla duyuya hitap eden araçların kullanımı öğrenmeyi artırmaktadır.	72	1,00	5,00	1,3889	0,68290
Bilgisayar destekli tarih öğretim yöntemi, geleneksel öğretim yöntemine göre öğrencilerin başarı düzeyi ve kalıcılık düzeyleri üzerinde daha olumlu etkilere sahiptir.	73	1,00	5,00	1,5479	0,74612

Bilgisayar destekli tarih öğretim yöntemi, tarih dersinin daha zevkli bir şekilde işlenmesini sağlayarak öğrencilerin dersi sevmesini sağlamaktadır.	72	1,00	5,00	1,5694	0,68846
Tarih derslerinde teknoloji kullanımı sıkıcı bir ders olarak görülen tarih dersinin öneminin öğrenci tarafından anlaşılmasını sağlayarak öğrenme performansını etkilemektedir.	73	1,00	5,00	1,5205	0,76575
Tarih derslerinde İnternet destekli eğitim teknolojilerinin kullanılması öğrencilerin tarih konularına ilgisini ve öğrenimini artırmaktadır.	72	1,00	5,00	1,5139	0,73145
Tarih derslerinde teknoloji kullanımı tarih dersini öğrenciye sevdirek tarihi öğrenmenin gerekli olduğu düşüncesinin öğrencide oluşmasını sağlamaktadır.	73	1,00	5,00	1,5753	0,72491
Tarih derslerinde görsel eğitim teknolojilerinin kullanılması ile işlenen konular bir fotoğraf gibi hafızadan kolay silinmediğinden öğrenmedeki verimlilik artmaktadır.	73	1,00	5,00	1,4247	0,70549
Öğrenciler İnternet ve uzaktan eğitim sayesinde tarih derslerini istedikleri zaman ve mekanda takip ederek bilgi ve başarı düzeylerini artırmaktadır.	72	1,00	5,00	1,6111	0,83169

Ölçek soruları için verilen 1 “Kesinlikle Katılıyorum” ve 5 “Kesinlikle Katılmıyorum” arasında verilen cevapların ortalama ve standart sapması yukarıdaki tabloda verilmiştir. Görüldüğü gibi sorulara verilen cevapların ortalamaları 1’e yakın değerlerdir. Buradan da anlaşılacağı gibi ankete katılanlar, tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili sorular için olumlu cevaplar vermişlerdir.

Ölçeği oluşturan sorular ayrıntılı değerlendirildiğinde; en yüksek ortalamaya sahip olan sorunun 2,4861 ortalama ile “Yazı Tahtası, poster afiş türü klasik eğitim teknolojileri modern eğitim teknolojileri kadar öğrencinin öğrenmesine yardımcı olmamaktadır.” olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu yargı öğretmenlerin yanıtladıkları sorular arasında en az olumlu cevap verdikleri yargı olup, aynı

zamanda standart sapmasının da en yüksek (1,34262) olmasından hareketle öğretmenlerin konu ile ilgili fikirlerinin değişkenlik gösterdiğini ifade etmektedir.

Yazı tahtası, poster afiş türü klasik eğitim teknolojilerinin modern eğitim teknolojileri kadar öğrencilerin öğrenmesine yardımcı olmadığını düşünenlerin yanı sıra klasik eğitim teknolojilerinin en az modern eğitim teknolojileri kadar öğrencilerin öğrenmesine yardımcı olduğunu düşünen öğretmenler de bulunmaktadır. Ortalamanın 3'e yakın olması (ne katılıyorum ne katılmıyorum) araştırmaya katılanların bu konudaki kararsızlıklarının bir göstergesidir.

En düşük ortalamaya sahip olan sorunun ise 1,3889 ortalama ile "Tarih derslerinde birden fazla duyuya hitap eden araçların kullanımı öğrenmeyi artırmaktadır." olduğu görülmektedir. Öğretmenler en çok tarih derslerinde birden fazla duyuya hitap eden araçların kullanımının öğrenmeyi arttırdığını düşünmektedirler. Bunu sırasıyla; 1,4247 ortalama ile "Tarih derslerinde görsel eğitim teknolojilerinin kullanılması ile işlenen konular bir fotoğraf gibi hafızadan kolay silinmediğinden öğrenmedeki verimlilik artmaktadır.", 1,4306 ortalama ile "Görsel eğitim CD leri kullanılarak sesli ve görüntülü tarih derslerinin işlenmesi bilgilerin akılda kalıcı olmasını sağlamaktadır", 1,4507 ortalama ile "Tarih konuları için hazırlanan slaytlarla öğrencilerin derse ilgisi ve katılımı artırılmaktadır.", 1,4861 ortalama ile "Projeksiyon sayesinde öğrencilere sinema izler gibi görsel olarak ders anlatılması öğrencilerin başarısını artırmaktadır." yargıları izlemektedir.

Söz konusu yargılar en çok benimsenen yargılar olarak ön plana çıkmaktadır. Genelleme yapıldığında, öğretmenlerin kesinlikle katıldıklarını belirttikleri yargıların daha çok, birden fazla duyuya hitap eden araç kullanımının öğrenmeyi arttırması ile bağlantılı oldukları dikkat çekmektedir.

Öğretmenler daha yüksek ortalamalara sahip olan modern eğitim teknolojileri ile ilgili sorulara ise genellikle, katıldıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla bilgisayar-internet gibi modern eğitim teknolojilerinin kullanımının öğrencinin öğrenme düzeyini ve başarılarını arttırdığını düşünmektedirler. Ayrıntılı olarak değerlendirildiğinde; Modern eğitim teknolojileri ile ilgili yöneltilen sorular arasında en düşük ortalamaya (1,5139) sahip olan "Tarih derslerinde İnternet destekli eğitim teknolojilerinin kullanılması öğrencilerin tarih konularına ilgisini ve öğrenimini artırmaktadır." yargısıdır. Bu durum öğretmenlerin, tarih derslerinin genellikle öğrenciler tarafından yararına inanılmayan ve sıkıcı bir ders olarak algılandığı

kaygıları nedeniyle modern eğitim teknolojilerinin öncelikle bu eksikliği gidermek üzere üstelik öğrenciler tarafından en çok ilgi gören internet aracıyla kullanımı üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bunu sırasıyla 1,5202 ortalama ile takip eden “Tarih derslerinde teknoloji kullanımı sıkıcı bir ders olarak görülen tarih dersinin öneminin öğrenci tarafından anlaşılmasını sağlayarak öğrenme performansını etkilemektedir.” yargısı da bu bulguyu destekler niteliktedir.

Yine aynı ortalama ile “Tarih derslerinde bilgisayarın kullanımı ile sınıfa getirilemeyen dersi destekleyici malzemelerin öğrencilerce görülmesi ve tek boyutluluktan çok boyutluluğa geçiş ve soyuttan somuta indirgemeye mümkün olmaktadır.” yargısı, bilgisayarın hem görsel hem işitsel anlamda birden fazla duyuya hitap eden bir araç olmasının derse olan ilgiyi ve akılda kalıcılığı artırarak eğitimin etkinliğini arttıran bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öğretmenlerin “Bilgisayar destekli tarih öğretim yöntemi, geleneksel öğretim yöntemine göre öğrencilerin başarı düzeyi ve kalıcılık düzeyleri üzerinde daha olumlu etkilere sahiptir.” yargısına verdikleri yanıt ortalaması 1,5479’dur. Öğretmenler, bilgisayar destekli öğretim yönteminin literatür kısmında belirtilen öğrencinin aktif ve etkin olarak katılımının sağlanması, kendi hızına göre öğrenmesi vb. avantajları nedeniyle geleneksel öğretim yöntemine göre öğrenci başarısında daha etkin bir role sahip olduğunu düşünmektedirler. Ölçekte yer alan diğer yargılar öğretmenler tarafından verilen yanıt ortalamalarına göre şu şekildedir; “Bilgisayar destekli tarih öğretim yöntemi, tarih dersinin daha zevkli bir şekilde işlenmesini sağlayarak öğrencilerin dersi sevmesini sağlamaktadır.” (1,5694), “Tarih derslerinde teknoloji kullanımı tarih dersini öğrenciye sevdirek tarihi öğrenmenin gerekli olduğu düşüncesinin öğrencide oluşmasını sağlamaktadır.” (1,5753), “Öğrenciler İnternet ve uzaktan eğitim sayesinde tarih derslerini istedikleri zaman ve mekanda takip ederek bilgi ve başarı düzeylerini artırmaktadır.” (1,6111), “Bilgisayar destekli tarih eğitiminde öğrenci eksik olduğu konuları istediği zaman çalışarak başarısını artırabilmektedir.” (1,6197), “Öğrencilerin bilgisayarı sevmeleri, bilgisayarla iç içe olmaları bilgisayar destekli tarih öğretimin öğrencinin ilgisinden dolayı faydalı olmasını sağlamaktadır.” (1,6438) Öğretmenlerin belirtilen bu yargılara katıldıkları görülmektedir.

7. 1. Güvenirlik Analizi

Güvenilirlik ankette yer alan soruların birbirleri ile olan tutarlılığını ve kullanılan ölçeğin ilgilenilen sorunu ne derece yansıttığını ifade eder.

Tablo 12: Tutum Ölçeğine İlişkin Güvenilirlik Analizi

Tarih Derslerinde Teknoloji Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi İle İlgili Görüş Tutum Ölçeği	
Cronbach's Alpha	0,952
Soru sayısı	15

Tarih Derslerinde Teknoloji Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi İle İlgili Görüş Tutum Ölçeği için yapılan güvenilirlik analizine göre $0,90 \leq \text{Cronbach Alfa} = 0,952 < 1,00$ olduğundan kullanılan ölçek son derece güvenilirdir.¹³⁸

7.2. Normallik Testi

Kullanılacak tekniklerin belirlenmesi amacıyla oluşturulan ölçeklerin normal dağılıma uygunluğu test etmek için Kolmogorov-Smirnov Testi kullanılmıştır. Test sonucuna göre; $p < 0,05$ olduğundan değişkenlerin dağılımının normal dağılım olduğunu söyleyen H_0 hipotezi reddedilir. Değişkenimiz normal dağılım varsayımını sağlamadığından verilerin analizinde parametrik olmayan yöntemler kullanılacaktır.

Tablo 13: Tutum Ölçeğine İlişkin Normallik Testi

Tarih Derslerinde Teknoloji Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi İle İlgili Görüş Tutum Ölçeği	
Kolmogorov-Smirnov Z	1,741
Çift taraflı kuyruk olasılığı(p)	0,005

¹³⁸ Kalaycı, Ş., *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Ankara ,2006, s.405.

7.3. Araştırmanın Hipotezlerine İlişkin Analizler

Bu bölümde ise örneklem grubunun ölçekten aldıkları puan ile örneklem grubunun demografik özellikleri arasındaki analizlere yer verilmiştir. Normal dağılıma uymayan ölçeklerimiz için parametrik olmayan *Mann Whitney U* ve *Kruskal Wallis H* kullanılmıştır.

Mann-Whitney U testi bağımsız örnekler için uygulanan t-testlerinin parametrik olmayan alternatifidir. T- testinde olduğu gibi, iki grubun ortalamalarının karşılaştırılması yerine, Mann-Whitney U testi grupların meydanlarını karşılaştırır. Sürekli değişkenlerin, iki grup içerisinde, değerlerini sıralı hale dönüştürür. Böylece, iki grup arasındaki sıralamanın farklı olup olmadığını değerlendirir. Değerler sıra haline dönüştürüldüğü için değerlerin asıl dağılımları önemli değildir¹³⁹

Kruskal Wallis H testi gruplar arası tek yönlü varyans analizinin parametrik olmayan alternatifidir. Bu analiz sürekli değişkenler için üç ya da daha fazla grup için karşılaştırma yapmayı sağlar. Değerler sıralı hale çevrilir ve her grup için sıralı ortalamalar karşılaştırılır. Bu bir gruplar arası analizdir.¹⁴⁰ Kuruskal Wallis H testi sonucunda gruplar arası farklılık gözlemlendiğinde bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacı ile değişken grupları ikişerli olarak Mann Whitney U testine tabi tutulur.

Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği sorularının tanımlayıcı istatistiklerinden hareketle öğretmenlerin konu hakkındaki görüşleri ayrıntılı bir şekilde ortaya konulduğundan bu başlık altında tekrar bu bulgulara değinilmemiştir. Bu kısımda öğretmenlerin söz konusu görüşlerinin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğinin tespit edilmesi için nonparametrik testler kullanılmıştır.

---

¹³⁹ Kalaycı, a.g.e., s.99.

¹⁴⁰ Kalaycı, a.g.e., s.106.

Tablo 14: Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği ile Cinsiyet Değişkeni Arasında ki Farklılaşmanın İncelenmesi İçin Gerçekleştirilen Mann Whitney U testi

Tutum Ölçeği Puanı	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	<i>z</i>	<i>p</i>
Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği	Kadın	35	32,3571	-0,515	0,606
	Erkek	31	34,7903		
	Toplam	66			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan katılımcıların Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Mann Whitney U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($z=-0,515; p>.05$).

Öğretmenlerin Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüşleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermemektedir. Kadın ve erkek öğretmenlerin konu hakkındaki düşünceleri benzerdir.

Tablo 15: Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği ile Mesleki Kıdem Değişkeni Arasında ki Farklılaşmanın İncelenmesi İçin Gerçekleştirilen Mann Whitney U testi

Tutum Ölçeği Puanı	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	<i>z</i>	<i>p</i>
Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği	1-10	37	36,0946	-0,371	0,711
	11 ve üzeri	36	37,9306		
	Toplam	73			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan katılımcıların Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği puanlarının mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Mann Whitney U testi

sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($z=-0,371$; $p>.05$).

Öğretmenlerin Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüşleri mesleki kıdemlerine göre farklılık göstermemektedir. 1-10 yıllık kıdeme sahip olanlarla, 11 yıldan daha fazla tecrübesi olanların görüşleri birbirine benzemektedir. Mesleki tecrübesi dolayısıyla yaşı yüksek olan öğretmenler de tecrübesi daha az olan daha genç öğretmenlerle tarih dersi öğretimi açısından benzer kaygıları taşımakta ve tarih derslerinde modern teknoloji kullanımının öğrenci başarısını artıran bir unsur olduğunu düşünmektedir.

Tablo 16: Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği ile Yaş Değişkeni Arasında ki Farklılaşmanın İncelenmesi İçin Gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H testi

Tutum Ölçeği Puanı	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği	21-30	20	32	1,73	2	0,421
	31-40	37	38,0541			
	41 ve üzeri	16	40,8125			
	Toplam	73				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan katılımcıların Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($x^2=1,73$; $p>.05$).

Öğretmenlerin Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüşleri yaşlarına göre farklılık göstermemektedir. Genç, orta yaş ve orta yaş üzeri öğretmenlerin konu hakkındaki görüşleri birbirine benzemektedir. Bu bulgu mesleki kıdeme göre farklılığın analizi sonucunda elde edilen bulgu ile örtüşmektedir. Yaş ile bağlantılı olan mesleki kıdeme göre de öğretmen görüşlerinin benzer oldukları tespit edilmişti.

Tablo 17: Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği ile Branş Değişkeni Arasında ki Farklılaşmanın İncelenmesi İçin Gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H testi

Tutum Ölçeği Puanı	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği	Mat/Fen/Türkçe	23	34	0,355	2	0,837
	Yardımcı Dersler	9	38,7222			
	Diğer	38	35,6447			
	Toplam	70				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan katılımcıların Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği puanlarının branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($x^2=0,355$; $p>.05$).

Öğretmenlerin Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüşleri branşlarına göre farklılık göstermemektedir. Matematik, Fen ve Türkçe öğretmenleri ile yardımcı dersler (sınıf, beden eğitimi, yabancı dil, iş eğitimi ve resim-iş) ve diğer branş öğretmenlerinin konu hakkındaki görüşleri benzerlik göstermektedir. Tüm branş öğretmenleri Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına olumlu etkisi olduğunu düşünmektedir.

Tablo 18: Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği ile Eğitim Düzeyi Değişkeni Arasında ki Farklılaşmanın İncelenmesi İçin Gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H testi

Tutum Ölçeği Puanı	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği	Önlisans	1	72	3,078	3	0,380
	Lisans	66	36,8258			
	Yüksek Lisans	5	31,7			
	Doktora	1	40			
	Toplam	73				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan katılımcıların Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($x^2=3,078$; $p>.05$).

Öğretmenlerin Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüşleri eğitim düzeylerine göre farklılık göstermemektedir. Tüm eğitim düzeyindeki öğretmenlerin konu hakkındaki görüşleri benzerlik göstermektedir. Öğretmenler Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına olumlu etkisi olduğu konusunda hem fikirdirler. Öğretmenlerin eğitim düzeylerine göre Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüşleri arasında farklılık tespit edilememesinin, önlisans, yüksek lisans ve doktora eğitim gruplarında yer alan birey sayısının az olması dolayısıyla bu grupların temsiliyet gücünün az olmasından kaynaklanabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo 19: Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği ile Mezun Olunan Fakülte Değişkeni Arasında ki Farklılaşmanın İncelenmesi İçin Gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H testi

Tutum Ölçeği Puanı	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği	Eğitim Fakültesi	40	38,95	2,096	3	0,553
	Fen-Edebiyat Fakültesi	30	33,5167			
	Teknik Eğitim Fakültesi	1	57			
	Diğer	2	40,25			
	Toplam	73				

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan katılımcıların Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği puanlarının mezuniyet durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($\chi^2=2,096$; $p>.05$).

Öğretmenlerin Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüşleri mezun oldukları fakülteye göre farklılık göstermemektedir. Eğitim, Fen-Edebiyat, Teknik eğitim ve diğer fakülte mezunu öğretmenlerin konu ile ilgili görüşleri benzerlik göstermektedir, öğretmenler Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına olumlu etkisi olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerin mezun oldukları fakülteye göre görüşleri arasında farklılık tespit edilememesinin Teknik Eğitim Fakültesi ve diğer fakülte mezunları gruplarında yer alan birey sayısının az olmasından kaynaklanabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo 20: Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği ile İletişim Becerileri ile İlgili Kurs-Seminer veya Eğitim Alma Durumu Değişkeni Arasında ki Farklılaşmanın İncelenmesi İçin Gerçekleştirilen Mann Whitney U testi

Tutum Ölçeği Puanı	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	<i>z</i>	<i>p</i>
Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği	Evet	43	34,2442	-0,653	0,514
	Hayır	27	37,5		
	Toplam	70			

Tabloda görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan katılımcıların Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği puanlarının iletişim becerileri ile ilgili kurs-seminer veya eğitim alma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Mann Whitney U testi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($z=-0,653; p>.05$).

Öğretmenlerin Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüşleri iletişim becerileri ile ilgili kurs, seminer veya eğitime katılma durumlarına göre farklılık göstermemektedir. İletişim becerileri ile ilgili eğitim vb. alanlar ile almayan öğretmenlerin konu ile ilgili görüşleri benzerdir, Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına olumlu etkisi olduğunu düşünmektedirler. Görüldüğü gibi daha çok geleneksel öğretim yöntemlerine destek olacağı düşünülen iletişim becerileri eğitimini alan öğretmenler de almayanlar gibi tarih derslerinde teknoloji kullanımını desteklemektedir.

Sonuç olarak; öğretmenlerin demografik özelliklerine göre Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüşleri açısından farklılığın olup olmadığının belirlenmesi için yapılan analizler, söz konusu demografik faktörlerin öğretmenlerin görüşlerini etkilemediğini, tüm öğretmenlerin tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına olumlu etkisi olduğu hususunda hemfikir olduklarını ortaya koymaktadır.

7.4. Çarpaz Tablo

Bu bölümde ankete katılanların demografik özellikleri ile iletişim becerileri ile ilgili kurs-seminer veya eğitim alma durumuna göre çarpaz tablolar verilmiştir. Öğretmenlerin demografik özellikleri ile iletişim becerileri ile ilgili kurs, seminer ve eğitim alma durumları arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır.

Tablo 21: İletişim Becerileri ile İlgili Kurs-Seminer veya Eğitim Alma Durumu Değişkeni ile cinsiyet arasındaki ilişki

		İletişim becerileri ile ilgili kurs-seminer veya eğitim aldınız mı?		Toplam
		Evet	Hayır	
Cinsiyetiniz	Erkek	23	12	35
		65,7%	34,3%	100,0%
	Kadın	15	13	28
		53,6%	46,4%	100,0%
Toplam		38	25	63
		60,3%	39,7%	100,0%

Cinsiyeti erkek olanların %65,7'si iletişim becerileri ile ilgili eğitim almış, %34,3'ü almamıştır. Kadınlarda ise %53,6'sı eğitim almış, %46,4'ü almamıştır. İletişim becerileri ile ilgili kurs, seminer veya eğitim alanların oranı %60,3 iken eğitim almayanların oranı %39,7'dir. İletişim becerileri ile ilgili kurs, seminer veya eğitime katılanlar arasında erkeklerin oranının kadınlardan daha yüksek olması dikkat çekmektedir. Erkekler iletişim becerileri alanında kadınlara göre daha fazla eğitim vb. katılma eğilimindedirler.

Tablo 22: İletişim Becerileri ile İlgili Kurs-Seminer veya Eğitim Alma Durumu Değişkeni ile eğitim düzeyi arasındaki ilişki

		İletişim becerileri ile ilgili kurs-seminer veya eğitim aldınız mı?		Toplam
		Evet	Hayır	
Eğitim Düzeyiniz	Önlisans	0	1	1
		0,0%	100,0%	100,0%
	Lisans	40	24	64
		62,5%	37,5%	100,0%
	Yüksek Lisans	3	1	4
		75,0%	25,0%	100,0%
	Doktora	0	1	1
		0,0%	100,0%	100,0%
Toplam		43	27	70
		61,4%	38,6%	100,0%

Araştırmaya katılan öğretmenler arasında lisans eğitimini bitirmiş olanların %62,5'i iletişim becerileri ile ilgili eğitim almış, %37,5'i ise almamıştır. Diğer eğitim düzeylerinden mezun olanların sayısının azlığı nedeniyle oranlarını yorumlamak yanıltıcı olacağından söz konusu oranlar değerlendirmeye alınmamıştır. Lisans mezunu öğretmenlerin yarısından fazlasının iletişim becerileri ile ilgili kurs, seminer, eğitim vb. katılım gösterdikleri bulgusu elde edilmiştir.

Tablo 23: İletişim Becerileri ile İlgili Kurs-Seminer veya Eğitim Alma Durumu Değişkeni ile mezun olunan fakülte arasındaki ilişki

		İletişim becerileri ile ilgili kurs-seminer veya eğitim aldınız mı?		Toplam
		Evet	Hayır	
Mezun Olduğunuz Fakülte	Eğitim Fakültesi	21	18	39
		53,8%	46,2%	100,0%
	Fen-Edebiyat Fakültesi	21	7	28
		75,0%	25,0%	100,0%
	Teknik Eğitim Fakültesi	0	1	1
		0,0%	100,0%	100,0%
	Diğer	1	1	2
		50,0%	50,0%	100,0%
Toplam		43	27	70
		61,4%	38,6%	100,0%

Eğitim fakóltesi mezunlarının %53,8'i, Fen-Edebiyat Fakóltesi mezunlarının ise %75'i iletişim becerileri ile ilgili eğitim almıştır. Eğitim fakóltesi mezunlarının %46,2'si ve Fen-Edebiyat Fakóltesi mezunlarının %25'i eğitim almamıştır. Teknik Eğitim Fakóltesi ve belirtilen fakóltelelerin dışındaki fakóltelelerden mezun olanların sayısının azlığı nedeniyle oranlarını yorumlamak yanılıcı olacağından söz konusu oranlar değerlendirmeye alınmamıştır.

Araştırmaya katılan Eğitim Fakóltesi mezunu öğretmenlerin yarısı iletişim becerileri ile ilgili eğitim aldığını belirtirken, Fen-Edebiyat Fakóltesi mezunlarında bu oran daha da yükselmektedir. Dolayısıyla Fen-Edebiyat Fakóltesi mezunu olan öğretmenler iletişim becerileri alanında daha fazla eğitime katılma eğilimindedirler.

Tablo 24: İletişim Becerileri ile İlgili Kurs-Seminer veya Eğitim Alma Durumu Değişkeni ile branş arasındaki ilişki

		İletişim becerileri ile ilgili kurs-seminer veya eğitim aldınız mı?		Toplam
		Evet	Hayır	
Branşınız	Mat/Fen/Türkçe	16	5	21
		76,2%	23,8%	100,0%
	Yardımcı Dersler	4	5	9
		44,4%	55,6%	100,0%
	Diğer	21	16	37
		56,8%	43,2%	100,0%
Toplam		41	26	67
		61,2%	38,8%	100,0%

Branşlara göre iletişim becerileri eğitimi alıp almama durumuna göre ilişkin tablo yukarıda verilmiştir. Matematik/fen/Türkçe branşlarındakilerin %76,2'si, yardımcı derslerin %44,4'ü ve diğer branş öğretmenlerinin %56,8'i konuya ilgili eğitim almıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenler arasında Matematik, Fen ve Türkçe branş öğretmenleri diğer branş öğretmenlerinden daha fazla iletişim becerileri ile ilgili eğitime katılma eğilimindedir. Branşlar arasında yardımcı dersler olarak belirtilen sınıf, beden eğitimi, yabancı dil, iş eğitimi ve resim-iş alanlarında çalışan

öğretmenler, iletişim becerileri ile ilgili en az eğitime katılan gruptur. Matematik, fen ve Türkçe branş öğretmenlerinin iletişim alanında daha fazla eğitim almaya ihtiyaç duydukları düşünülebilir. Yardımcı dersler kategorisinde yer alan birçok dersin içeriği gereği duyu organlarına daha fazla hitap eder nitelikte ve daha fazla dikkat çekici materyal kullanımını gerektiren içeriğe sahip olduklarını söylemek yerinde olacaktır. Buradan hareketle, matematik, fen ve Türkçe öğretmenlerinin öğrencilerin derse olan ilgisini arttırmak ve dersi sevdirmek adına iletişim becerilerini geliştirme ihtiyacı hissetmiş olmaları olasıdır.

Tablo 25: İletişim Becerileri ile İlgili Kurs-Seminer veya Eğitim Alma Durumu Değişkeni ile yaş arasındaki ilişki

		İletişim becerileri ile ilgili kurs-seminer veya eğitim aldınız mı?		Toplam
		Evet	Hayır	
Yaşınız	21-30	10	8	18
		55,6%	44,4%	100,0%
	31-40	21	16	37
		56,8%	43,2%	100,0%
	41 ve üzeri	12	3	15
		80,0%	20,0%	100,0%
Toplam		43	27	70
		61,4%	38,6%	100,0%

41 yaş ve üzerindeki öğretmenlerin %80'i, 21-30 yaş grubundakilerin %55,6'sı ve 31-40 yaş grubundakilerin %56,8'i iletişim becerileri ile ilgili eğitim almıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenler arasında 41 yaş ve üzeri yani orta yaş üzeri olarak adlandırabileceğimiz grubun diğer yaş gruplarında yer alan öğretmenlerle karşılaştırıldığında oldukça yüksek bir oranda iletişim becerileri ile ilgili eğitime katıldıkları dikkat çekmektedir. Bu durum öğretmenlerin, öğrencileri ile daha sağlıklı ve etkin iletişim kurarak eğitimin kalitesini arttırabilmek adına gösterdikleri çabanın bir göstergesi olarak algılanabilmektedir. 21-30 yaş genç öğretmenler ile 31-40 yaş aralığında yer alan orta yaş grubunda yer alan öğretmenler de iletişim becerileri ile ilgili eğitime katılma oranlarının yarı yarıya olduğu görülmektedir.

Tablo 26: İletişim Becerileri ile İlgili Kurs-Seminer veya Eğitim Alma Durumu Değişkeni ile mesleki kıdem arasındaki ilişki

		İletişim becerileri ile ilgili kurs-seminer veya eğitim aldınız mı?		Toplam
		Evet	Hayır	
Mesleki Kıdeminiz	1-10	22	13	35
		62,9%	37,1%	100,0%
	11 ve üzeri	21	14	35
		60,0%	40,0%	100,0%
Toplam		43	27	70
		61,4%	38,6%	100,0%

Mesleki kıdemi 1-10 yıl arasında olan katılımcıların %62,9'u ve mesleki kıdemi 11 yılın üzerinde olanların %60'ı iletişim becerileri ile ilgili eğitim almıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre iletişim becerileri ile ilgili eğitime katılma oranlarının birbirine oldukça yakın oldukları dikkat çekmektedir. Öğretmenlerin yarısından fazlasının mesleki kıdemleri ne olursa olsun iletişim becerileri ile ilgili eğitime katıldıkları görülmektedir. Bu durum mesleki tecrübesi daha az olanların yetkinliklerini arttırmak için eğitime katılma ihtiyacı hissetmelerinin yanı sıra mesleki tecrübesi fazla olan öğretmenlerin de kendilerini daha fazla geliştirme çabası içerisinde eğitime katılma ihtiyacı hissettiklerinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

SONUÇ

Bu araştırmanın temel amacı okullarda tarih dersi işlenişi ile alakalı alışıla gelmiş öğretim metot ve tekniklerinin aksine imkânlar dâhilinde dersin nasıl daha verimli ya da sıkıcılıktan uzak interaktif bir şekilde işlenebileceğinin müzakeresidir.

Araştırmanın I. Bölümünde Tarih öğretiminin temel amaç ve ilkeleri üzerinde durulmuş ve Türk Milli Eğitim Sistemi içerisinde Tarih dersinin yeri ve öneminden bahsedilmiştir. Milli kavramlar içerisinde vazgeçilmez bir hassasiyet taşıyan Tarih Biliminin öğretim aşamasında öğrenciler üzerinde pozitif etki bırakması adına başta ders müfredatlarıyla ve içeriği ile sürekli müdahil olan Milli Eğitim'den ziyade bilim adamları ve objektif şura sahip tarihçilerin belirleyici olması esası gözetilmelidir. Tarih anlatımında esas olan doğru yöntem belirlemek olup seçilen yöntemin hedef alıcının ihtiyaçları ve seviyesi dâhilinde olmasına dikkat edilmelidir. Bütün koşullar oluştuğunda Tarih anlatımı esnasında öğrencilerin buldukları yerden olayın yaşandığı döneme, yere ve mekâna gittiklerini gözlemlemek dersi anlatan için zor değildir.

Eğitim Teknolojileri incelendiğinde gerçekten çok fazla alternatif olduğu görülmektedir. En doğru yöntemin hangisi olduğu ise imkânlar dâhilinde dersi veren öğretmenin inisiyatifindedir. Teknolojinin kullanılabilmesi için her şeyden önce dersi veren kişinin iyi donanımlı, konusunu iyi bilen ve teknolojiye açık olması gerekmektedir. Klasik sözlü anlatım tekniği dışında kalan bütün yöntemler dersi farklı işleme adına atılmış bir adım olarak kabul edilmelidir. En basitinden harita ile ya da küre ile derse giren bir sosyal bilgiler öğretmeni dahi, daha derse girdiği ilk anda öğrencinin dikkatini çekecek, ilgiyi mevcut materyale yoğunlaştıracaktır.

Uygulanan anket genel olarak incelendiğinde gözlemlenen bulgular hangi branştan olursa olsun hangi yaş grubu ve cinsiyete dahil olursa olsun ortak noktada bulunmuş ve bu değerlerde ders anlatım tekniklerinin teknolojik esaslar dahilinde belirlenmesi olmuştur.

Elde edilen bulgularda;

Ankete katılanların % 47,9'u erkek ve % 42,5'i kadındır.

Ankete katılanların % 27,4'ü 21–30 yaş grubunda, % 50,7'si 31–40 yaş grubunda ve % 21,9'u 41 ve üzeri yaş grubunda yer almaktadır.

Ankete katılan öğretmenlerin % 31,5'i "Matematik/Fen/Türkçe", % 12,3'ü "yardımcı dersler" ve % 52,1'i "diğer" branş öğretmenleridir.

Ankete katılan öğretmenlerin % 90,4'ü lisans mezunudur. % 6.8'i yüksek lisans mezunu, % 1'i doktora mezunu, % 1.4'ü ön lisans mezunudur.

Katılımcıların % 54,8'i "Eğitim Fakültesi" ve % 41,1'i "Fen-Edebiyat Fakültesi" % 1.4'ü Teknik Eğitim Fakültesi mezunudur.

Ankete katılan öğretmenlerin % 50,7'si 1-10 yıl ve % 49,3'ü 11 yıl ve üstünde mesleki kıdeme sahiptir.

Ankete katılan öğretmenlerin % 58,9'u iletişim becerileri ile ilgili kurs-seminer veya eğitim almış, % 37'si almamıştır.

Araştırmaya katılan öğretmen profili incelendiğinde; cinsiyet oranlarının birbirine oldukça yakın olduğu, yaklaşık yarısının 31-40 yaş grubunda yer aldığı yani yığılmanın orta yaş grubunda gözleendiği ve büyük bir çoğunluğun lisans mezunu olduğu dikkat çekmektedir. Mezun oldukları fakülteye göre değerlendirildiğinde, yarısından fazlasının Eğitim Fakültesi mezunu ve geriye kalanların büyük bir kısmı ise Fen-Edebiyat Fakültesi mezunudur. Öğretmenlerin önemli bir kısmının orta yaş grubunda yer alması sebebi ile de mesleki kıdemleri açısından araştırmaya katılan öğretmenlerin tecrübeli oldukları görülmektedir. İletişim becerileri ile ilgili kurs, seminer veya eğitim aldığı belirtenler katılımcıların yaklaşık olarak yarısını oluşturmakta olup bu durum iletişim becerileri alanında eğitim için öğretmenlerin desteklenmesi ve teşvik edilmesi gerekliliğini vurgular niteliktedir.

Ankete katılan öğretmenler tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili sorular için olumlu cevaplar vermişlerdir.

Ankete katılan öğretmenlerin Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği puanlarının mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği araştırılmış sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur

Katılımcıların Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiş bunun sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur.

Örnekleme oluşturan katılımcıların Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği puanlarının branş değişkenine

göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği araştırılmış, bunun sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur.

Örnekleme oluşturan katılımcıların Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiş, sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur.

Ankete katılan öğretmenlerin Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği puanlarının mezuniyet durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği araştırılmış bunun sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur

Ankete katılan öğretmenlerin Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüş tutum ölçeği puanlarının iletişim becerileri ile ilgili kurs-seminer veya eğitim alma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği araştırılmış, bunun sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur.

Sonuç olarak; öğretmenlerin Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüşleri demografik özelliklerine göre farklılık göstermemekte olup, demografik faktörlerin öğretmenlerin görüşlerini etkilemediğini, tüm öğretmenlerin tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına olumlu etkisi olduğu hususunda hemfikir olduklarını ortaya koymaktadır.

Öğretmenlerin demografik özelliklerine göre farklılık göstermeyen, Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili görüşlerini betimleyen bulgular şu şekildedir:

Yazı tahtası, poster afiş türü klasik eğitim teknolojilerinin modern eğitim teknolojileri kadar öğrencilerin öğrenmesine yardımcı olmadığını düşünenlerin yanı sıra klasik eğitim teknolojilerinin en az modern eğitim teknolojileri kadar öğrencilerin öğrenmesine yardımcı olduğunu düşünen öğretmenler de bulunmaktadır. Öğretmenlerin konu ile ilgili fikirleri değişiklik göstermekte olup bu konuda kararsız kaldıkları tespit edilmiştir.

Öğretmenler en çok tarih derslerinde birden fazla duyuya hitap eden araçların kullanımının öğrenmeyi arttırdığını düşünmektedirler. Öğretmenlerin kesinlikle katıldıklarını belirttikleri yargıların, birden fazla duyuya hitap eden araç kullanımının öğrenmeyi artırması ile bağlantılı oldukları dikkat çekmektedir. Tarih derslerinde görsel eğitim teknolojilerinin kullanılmasının öğrenmedeki verimliliği arttırdığını, bilgilerin akılda kalıcı olmasını sağladığı, tarih konuları için hazırlanan slaytların öğrencilerin derse ilgisi ve katılımı artırdığını ve dolayısıyla öğrenci başarısının arttığını düşünmektedirler.

Öğretmenler daha modern eğitim teknolojileri ile ilgili sorulara ise genellikle, katıldıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla bilgisayar-internet gibi modern eğitim teknolojilerinin kullanımının öğrencinin öğrenme düzeyini ve başarılarını arttırmaktadır. Tarih derslerinde Internet destekli eğitim teknolojilerinin kullanılması öğrencilerin tarih konularına ilgisini ve öğrenimini artırdığını düşünmektedirler. Bu durum öğretmenlerin, tarih derslerinin genellikle öğrenciler tarafından yararına inanılmayan ve sıkıcı bir ders olarak algılandığı kaygıları nedeniyle modern eğitim teknolojilerinin öncelikle bu eksikliği gidermek üzere üstelik öğrenciler tarafından en çok ilgi gören internet aracıyla kullanımı üzerinde yoğunlaşmaktadır. Aynı zamanda Tarih derslerinde teknoloji kullanımı sıkıcı bir ders olarak görülen tarih dersinin öneminin öğrenci tarafından anlaşılmasını sağlayarak öğrenme performansını etkilediğini düşünmektedirler.

Öğretmenlere göre; Tarih derslerinde bilgisayarın kullanımı ile sınıfa getirilemeyen dersi destekleyici malzemelerin öğrencilerce görülmesi ve tek boyutluluktan çok boyutluluğa geçiş ve soyuttan somuta indirgemeye mümkün olmakta, bilgisayar destekli tarih öğretim yöntemi, geleneksel öğretim yöntemine göre öğrencilerin başarı düzeyi ve kalıcılık düzeyleri üzerinde daha olumlu olmaktadır.

Öğretmenler, bilgisayar destekli öğretim yönteminin öğrencinin aktif ve etkin olarak katılımının sağlanması, kendi hızına göre öğrenmesi vb. avantajları nedeniyle geleneksel öğretim yöntemine göre öğrenci başarısında daha etkin bir role sahip olduğunu düşünmektedirler. Öğretmenler Tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına olumlu etkisi olduğunu belirtmiştir.

Genel bir değerlendirme esas alındığında teknoloji, hayatımızın hemen her dalında hâkimiyetini kurmuş, kendini iyice kabul ettirmiştir. Gelişime açık ve

kurulduğu günden itibaren çağdaşlaşmayı kendine ilke edinmiş toplumumuzda eğitim kurumlarının toplumun ihtiyaçları doğrultusunda çağın gerektirdiği ölçüde teknolojiyi kullanması esastır. Toplumun ana unsuru olan insana eğitim sürecinde sonraki kültürel yaşantısına yön verme aşamasında etkili bir yere sahip olan sosyal bilgiler çerçevesindeki mevcut dersleri alırken de diğer pozitif bilim dalları gibi tekniğin ve en üst düzeyde verimliliğin alınması adına imkânlar sağlanmalıdır.

Günümüz gençliğinin teknolojiye ve dijital dünyaya olan hevesi de göz önünde bulundurulduğunda tarih eğitimi verilirken dahi teknolojinin sonuna kadar eğitim ortamına taşınması gerektiği gerçeği kaçınılmazdır. Gerek görsel gerekse işitsel anlamda hazırlanmış bir sunuma gereken manevi ruh ve uygun atmosfer eklendiğinde tarih dersi, bilinenin aksine doyumsuz bir lezzet armonisi, asla unutulmayacak bir destan halini alacaktır.

KAYNAKÇA

Aktan, C.-Tunç, M., “Bilgi Toplumu ve Türkiye”, Yeni Türkiye Dergisi, S.20, C.1, Ankara, 1998.

Akpınar, Y.-Erkunt, H., “İnternet Tabanlı Ve İnternet Destekli Eğitim”, Açık Ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2002.

Alkan, C.-D., Deryakulu, - N., Şimşek., Eğitim Teknolojisine Giriş, Disiplin-Süreç-Ürün, Ankara, 1995.

Alkan, C., Eğitim Teknolojisi, Ankara, 1998.

Arslan, A., “Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutum Ölçeği”, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, C.2, S.2, Van, 2005.

Ata, B., Müzelerle ve Tarihi Mekanlarla Tarih Öğretimi: Tarih Öğretmenlerinin Müze Eğitimine İlişkin Görüşleri, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 2002.

Aytaç, T., Eğitimde Bilişim Teknolojileri, Ankara, 2006.

Baki, A., Öğrenen ve Öğretenler için Bilgisayar Destekli Matematik, İstanbul, 2002.

Barth, J. L.-Demirtaş, A., İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi, Y.Ö.K / Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara, 1997.

Baykal, A., “Öğretim Makineleri İçinde Neden Bilgisayar”, 1. Bilgisayar Kongresi, Ankara, 1984.

Baymur, F., Tarih Öğretimi, Ankara, 1941.

Bayram, N., Sosyal Bilimlerde SPSS İle Veri Analizi, Bursa, 2004.

Bayram, S., Bilgisayar Destekli Öğretim Teknolojileri, İstanbul, 1999.

Borat, O., Bilgisayar Destekli Eğitim Ve Uygulamaları, İstanbul, 1998.

Büyükkaragöz, S.-Çivi, C., Genel Öğretim Metotları Öğretimde Planlama Uygulama, İstanbul, 1999.

Carr E. H. - Fontana, J., Tarih Yazımında Nesnellik ve Yalınlık (Çev. Ö. O. Kaya), Ankara, 1992.

Çağiltay, K., İnternet, Ankara, 1997.

Çelik H, C.-Bindak, R., “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi”, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, C. 6, S. 10, Malatya, 2005.

Çilenti, K., Eğitim Teknolojisi ve Öğretim, Ankara, 1984.

Demirel, Ö., Eğitim Terimleri Sözlüğü, Ankara, 1993.

Demirel, Ö.-Seferoğlu S., Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Ankara, 2004.

Demirkaynak, N., Ortaöğretim Kimya Eğitiminde Asit-Baz Konusunun Öğretiminde Deneysel Yöntemlerin Başarıya Etkisinin Karşılaştırılması, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniv. Fen Bilimleri Enst., İstanbul, 2003.

Derman, İ., Fotoğraf ve Gerçeklik, İstanbul, 1991.

Dilek, D., Tarih Derslerinde Öğrenme ve Düşünce Gelişimi, Ankara, 2001.

D.P.T., Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1963–1967, Ankara, 1963.

Ergün, M.-Özdaş, A., Öğretim İlke ve Yöntemleri, İstanbul, 1997.

Fındıkçı, İ., “Enformasyon Bilgi Toplumu Dosyası; Bilgi Toplumunda Eğitim ve Öğretmen”, Bilgi ve Toplum Dergisi, C.1, S.4, İstanbul, 1998.

Fidan, N., Eğitime Giriş, Ankara, 1991.

Genel, T., Ortaöğretimde İkinci Dereceden Fonksiyonların Grafiği Konusunun Öğretiminde Bilgisayar Desteğinin Rolü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1998.

Halis, İ., Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Ankara, 2002.

Hobsbawm, E., Tarih Üzerine (Çev. O. Akınhay), Ankara, 1999.

İggers, G. G., Yirminci Yüzyılda Tarih Yazımı (Çev.G. Ç. Güven), İstanbul, 2000.

İşman, A., Eğitim Teknolojisi (Yüksek Lisans Ders Notu), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 1998.

İşman, A., “Bilgisayar ve Eğitim”, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, S.2. Sakarya, 2001.

İşman, A., Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Ankara, 2005.

Kalaycı, Ş., SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Ankara, 2006.

Karasar, Ş., Sanal Yüksek Eğitim. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Eskişehir, 1999.

Kaya, Z., “Uzaktan Eğitimde Öğrenci Merkezlerine Yönelik Materyallerin Temel Özellikleri”, Türkiye İkinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu (4-8 Mayıs), Ankara, 1998.

Keith, J., Tarihi Yeniden Düşünmek (Çev. B. S. Şener), Ankara, 1997.

Kemertaş, İ., Uygulamalı Genel Öğretim Yöntemleri, İstanbul, 2001.

Keser, H., “Türk Okul Sisteminde Bilgisayarların Kullanılması”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, C. 22, S.1, Ankara, 1989, ss.10-56.

Koşar, E., vd., Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Ankara, 2003.

Kütükoğlu, M. S., Tarih Araştırmalarında Usul, İstanbul, 1995.

Lee P. J., Why Learn History, Heinemann Educational, London, 1991.

Oğuzkan F., Eğitim Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu, Ankara, 1974.

Orhun, E., Türkiye’de Eğitimde Bilişim Teknolojileri Yeniliği, Ankara, 2000.

Özbaran, S., Tarih ve Öğretimi, İstanbul, 1992.

Özbaran, S., Tarih, Tarihçi ve Toplum, İstanbul, 1997.

Özoğlu, S. Ç., Liselerde Sosyal Bilimler Öğretimi, Ankara, 1974.

Paykoç, F., Tarih Öğretimi, İstanbul, 1991.

Philip B.G., Webster's Third New International Dictionary, Merriam-Webster Inc., Springfield, Massachusetts, 1986.

Rıza, E.T., Eğitim Teknolojisi Uygulamaları-I, İzmir, 1997.

Saban, A., Öğrenme ve Öğretme Süreci, İstanbul, 2004.

Safran, M.-Köksal, H., “Tarih Öğretiminde Yazılı Kanıtların Kullanılması”, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, S.4, Ankara, 1998.

Sakaoğlu, N., İlkokul Tarih Programları ve Ders Kitapları, Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları, 1994 Buca Sempozyumu, İstanbul, 1995.

Sönmez, V., Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu, İstanbul, 1999.

Sungu, İ.-Ata, B., “Tarih Öğretimi” *Milli Eğitim Dergisi*, S.153, Ankara, 2002.

Şimşek, A., Eğitim İletişimi, Eskişehir, 2000.

Tekeli, İ., Yaratıcı ve Çağdaş bir Tarih Eğitimi İçin, Türkiye İstanbul, 2001.

Tezcan, M., Eğitim Sosyolojisi, Ankara, 1997.

Tosh, J., Tarihin Peşinde (Çev. Ö. Arıkan), İstanbul, 1997.

Turan, M. M.-Gürkan, B., “Uzaktan Eğitim Sistemi,” Birinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu, Kara Kuvvetleri Eğitim ve Doktrin Komutanlığı, Ankara, 1999.

Tüfekçi H. A., Bilgisayar Destekli Öğretimde Ders Yazılımlarının Değerlendirilmesi, Ankara, 1997.

Türkoğlu, R., “Web Tabanlı Eğitim ve Örnek Bir Uygulama”, Journal of Politeknik, C.5, S.3, Ankara, 2002.

Uney, T., “Bilgisayar Kullanımı Öğrenciyi Yeniliyor”, Eğitim Bilim Dergisi, S.32, Ankara, 2001.

Uşun, S., Dünya’da ve Türkiye’de Bilgisayar Destekli Öğretim, Ankara, 2000.

Uşun, S., Bilgisayar Destekli Öğretimin Temelleri, Ankara, 2004.

Yalın, H., Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Ankara, 2001.

Yanpar, T.-Yıldırım, S., Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Ankara, 1999.

Yıldız Ö., “Türkiye’de Tarih Öğretiminin Sorunları ve Çağdaş Çözüm Önerileri”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S.15, Kayseri, 2003.

İnternet Kaynakları

<http://mimoza.marmara.edu.tr/dersbelleği/dbtarih/tariheğitimi.htm> (02.10.2007)

<http://www.tojet.net/articles/118.doc>(10.01.2008)

<http://ab.org.tr/ab07/bildiri/66.pdf>.(24.10.2007)

<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/153.154/ata.htm> (05.11.2007)

<http://www.ilkogretim-online.org.tr> (14.11.2007)

http://w3.gazi.edu.tr/web/cdonmez/html/body_makale_11.html (19.11.2007)

http://www.ait.hacettepe.edu.tr/akademik/arsiv/yukse_ogretim.pdf (11.10.2007)

ÖZGEÇMİŞ

25 Temmuz 1973 Tarihinde Şanlıurfa İli Viranşehir İlçesi doğumluyum. İlkokul, Ortaokul ve Lise tahsilimi İstanbul'da tamamladıktan sonra 1993 Yılında Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümüne kayıt yaptırđım. 1997 Yılında Üniversiteden mezun olduktan sonra aynı yıl içerisinde İstanbul İli Bahçelievler İlçesi'nde Bahçelievler Anadolu Ticaret Meslek ve Ticaret Meslek Lisesi'nde göreve başladım. Askerlik Görevimi Polatlı Topçu ve Füze Okulunda Temel Eğitimi aldıktan sonra Siirt Kurtalan'da Yedek Subay Öğretmen olarak tamamladım. Halen Bahçelievler Anadolu Ticaret Meslek Lisesi'nde Müdür Yardımcısı olarak görevimi sürdürmekteyim. 2006 Yılında Beykent Üniversitesi İşletme Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimime başladım.

Özel ilgi alanlarım, Klasik Dönem Osmanlı Tarihi, Sanat Tarihi ve Eğitim Yönetimidir.

Yabancı dilim İngilizce olup, evliyim.

Mehmet Ali Karaman

EKLER

EK:1 Beykent Üniversitesine Anket Çalışması Hakkında Yazılan Yazı

Konu: Mehmet Ali KARAMAN' ın anket çalışması hk.

16.01.2008

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Enstitümüzün Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans programında danışmanlığında tez çalışması yapan Mehmet Ali KARAMAN'IN tez çalışmaları kapsamında, Milli Eğitim Bakanlığı; İstanbul ili Bahçelievler ilçe teşkilatına bağlı Liselerde“Tarih Dersinde Teknoloji Kullanılmasının Öğrenci Başarisına Katkısı” hakkında hazırladığı anket çalışması için gerekli izin İstanbul İli Bahçelievler İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınması hususunda gereğinin yapılmasını arz ederim.

Yrd. Doç. Dr. Adnan ESKİKURT

EKLER:

1. Öğretmen Tanıma Formu (2 sayfa)
2. Anket (Öğretmenlere yönelik Tarih Dersinde Teknoloji Kullanımın Öğrenci Başarisına Katkısı Anketi) (1 sayfa)

EK: 2A Uygulanacak Anket İle İlgili Yazı

Değerli öğretmenler;

Bu anket okullarda tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisini araştırmak için hazırlanmıştır.

Anketten elde edilen veriler toplu olarak değerlendirilecek ve sadece çalışmanın amacına uygun olarak kullanılacaktır. Bu nedenle ankete isminizi yazmanıza gerek yoktur. Ankete içtenlikle vereceğiniz cevaplar araştırmanın amacına ulaşmasına katkı sağlayacaktır.

İlgi ve katkılarınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Mehmet Ali KARAMAN
Beykent Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

EK: 2B Öğretmen Tanıma Formu

1. CİNSİYETİNİZ

- Bay   2. Bayan

2. Yaşınız

1. 21–25   2. 25–30   3. 30–35   4. 35–40   5. 40–45
6. 45–50   7. 50 ve üzeri

3. Branşınız

1. Sınıf Öğretmeni
2. Okul Öncesi
3. Türkçe Öğretmem
4. Fen Bilgisi Öğretmeni
5. Beden Eğitimi Öğretmeni
6. Matematik Öğretmeni
7. Müzik Öğretmeni
8. İş Eğitimi Öğretmeni
9. Yabancı Dil Öğretmeni
10. Resim İş
11. Diğer (Lütfen belirtiniz..)

4. Eğitim Düzeyiniz

1. Önlisans
2. Lisans
3. Yüksek Lisans
4. Doktora
5. Diğer (Lütfen belirtiniz.....)

5. Mezun Olduğunuz Fakülte

1. Eğitim Fakültesi
2. Fen-Edebiyat Fakültesi
3. Teknik Eğitim Fakültesi
4. Mühendislik Fakültesi
5. Diğer (Lütfen belirtiniz.....)

6. Mesleki Kıdeminiz

1. 1-5   2. 5-10   3. 10-15   4. 15-20   5. 20 ve üzeri

7. İletişim becerileri ile ilgili kurs-seminer veya eğitim aldınız mı?

1. Evet   2. Hayır

EK: 2C Anket Soruları

Okullarda tarih derslerinde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına etkisi ile ilgili olarak aşağıdaki görüşlere katılım derecenizi belirtiniz?

		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Yazı Tahtası, poster afiş türü klasik eğitim teknolojileri modern eğitim teknolojileri kadar öğrencinin öğrenmesine yardımcı olmamaktadır.					
2	Projeksiyon sayesinde öğrencilere sinema izler gibi görsel olarak ders anlatılması öğrencilerin başarısını artırmaktadır.					
3	Görsel eğitim cd leri kullanılarak sesli ve görüntülü tarih derslerinin işlenmesi bilgilerin akılda kalıcı olmasını sağlamaktadır.					
4	Bilgisayar destekli tarih eğitiminde öğrenci eksik olduğu konuları istediği zaman çalışarak başarısını artırabilmektedir.					
5	Tarih konuları için hazırlanan slaytlarla öğrencilerin derse ilgisi ve katılımı artırılmaktadır.					
6	Öğrencilerin bilgisayarı sevmeleri, bilgisayarla iç içe olmaları bilgisayar destekli tarih öğretimin öğrencinin ilgisinden dolayı faydalı olmasını sağlamaktadır.					
7	Tarih derslerinde bilgisayarın kullanımı ile sınıfa getirilemeyen dersi destekleyici malzemelerin öğrencilerce görülmesi ve tek boyutluluktan çok boyutluluğa geçiş ve soyuttan somuta indirgemeye mümkün olmaktadır.					
8	Tarih derslerinde birden fazla duyuya hitap eden araçların kullanımı öğrenmeyi artırmaktadır.					
9	Bilgisayar destekli tarih öğretim yöntemi, geleneksel öğretim yöntemine göre öğrencilerin başarı düzeyi ve kalıcılık düzeyleri üzerinde daha olumlu etkilere sahiptir.					
10	Bilgisayar destekli tarih öğretim yöntemi, tarih dersinin daha zevkli bir şekilde işlenmesini sağlayarak öğrencilerin dersi sevmesini sağlamaktadır.					
11	Tarih derslerinde teknoloji kullanımı sıkıcı bir ders olarak görülen tarih dersinin öneminin öğrenci tarafından anlaşılmasını sağlayarak öğrenme performansını etkilemektedir.					
12	Tarih derslerinde internet destekli eğitim teknolojilerinin kullanılması öğrencilerin tarih konularına ilgisini ve öğrenimini artırmaktadır.					
13	Tarih derslerinde teknoloji kullanımı tarih dersini öğrenciye sevdirecek tarihi öğrenmenin gerekli olduğu düşüncesinin öğrencide oluşmasını sağlamaktadır.					
14	Tarih derslerinde görsel eğitim teknolojilerinin kullanılması ile işlenen konular bir fotoğraf gibi hafızadan kolay silinmediğinden öğrenmedeki verimlilik artmaktadır.					
15	Öğrenciler internet ve uzaktan eğitim sayesinde tarih derslerini istedikleri zaman ve mekânda takip ederek bilgi ve başarı düzeylerini artırmaktadır.					

EK3: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarafından Beykent Üniversitesi Rektörlüğüne Yazılan Resmi Yazı.

T.C. BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

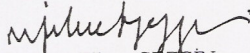
Sayı : B.30.2.BEY.0.E1.00-01-020-200.1/4,0
Konu : Anket Hk.

18.01.2008

REKTÖRLÜK MAKAMINA,

Enstitümüz İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı öğrencisi Mehmet Ali Karaman'ın anket izni dilekçesi, danışmanın uygundur imzalı dilekçesi ve anketi ekte sunulmuştur. "Tarih Dersinde Teknoloji Kullanımının Öğrenci Başarılarına Katkısı" konulu tezine anket çalışması yapabilmesi için İstanbul İli Küçükçekmece Bölgesi Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki okullarda anket uygulamak üzere müsaade istemektedir.

Bilgilerinizi ve izinlerinizi saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. Mehmet Fikret GEZGIN
Müdür

Ek: 1- Anket İzni Dilekçesi
2- Danışmanın dilekçesi
3- Anket Örneği

Şişli Ayazağa Kampüsü
Şişli Ayazağa Mahallesi Hadım Koru
Yolu Mevki, 34396 Şişli, İstanbul
Tel : (0212) 289 64 85-87-88
Faks: (0212) 289 64 90

Büyükkçekmece Beylikdüzü Kampüsü
Beylikdüzü, Gürpınar E-5 Yol Ayrımı,
Beykent 34500 Büyükkçekmece, İstanbul
Tel : (0212) 872 64 32
Faks: (0212) 872 24 88, 872 11 09

Taksim Kampüsü
Sıraselviler Cad. No:111,
Taksim 34437 Beyoğlu, İstanbul
Tel : (0212) 243 02 71-73-77
Faks: (0212) 243 02 78

EK:4 Beykent Üniversitesi Tarafından Anket Çalışması Hakkında İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğüne Yazılan Yazı

T.C. BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
PERSONEL DAİRE BAŞKANLIĞI

Sayı : B.30.2.BEY.0.00.00.01-595/163-340
Konu :Anket hk.

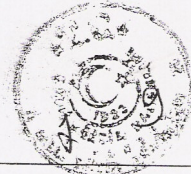
Beykent-İSTANBUL
22.01.2008

İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
İSTANBUL

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetim Bilim Dalı yüksek lisans programına kayıtlı öğrencisi Mehmet Ali KAHRAMAN'ın tezi için hazırladığı anket çalışması hakkında adı geçen enstitüden alınan 18.01.2008 tarihli 200.1/40 sayılı yazı ve ekinin fotokopileri ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve söz konusu anketi Küçükçekmece İlçesi'nde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki okullarda yapabilmelerini teminen yardımlarınızı saygılarımla rica ederim.

Prof.Dr.Cuma BAYAT
Rektör

Şişli Ayazağa Kampüsü
Şişli Ayazağa Mahallesi Hadım Kuru
Yolu Mevkii, 34396 Şişli, İstanbul
Tel : (0212) 289 64 86-87-88
Faks: (0212) 289 64 90

Büyükkçekmece Beylikdüzü Kampüsü
Beylikdüzü, Gürpınar E-5 Yol Ayrımı,
Beykent 34500 Büyükkçekmece, İstanbul
Tel : (0212) 872 64 32
Faks: (0212) 872 24 89 872 11 09

Taksim Kampüsü
Sırselviyer Cad. No:111,
Taksim 34437 Beyoğlu, İstanbul
Tel : (0212) 243 02 71-73-77
Faks: (0212) 243 02 78

**Ek:5 İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü Tarafından İstanbul Valiliğine
Yazılan Resmi Yazı**

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ **441/12628**
Konu : Anket(Mehmet Ali KAHRAMAN)

14/02/2008

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Beykent Üniversitesi'nin 18/01/2008 tarih 240 sayılı yazısı.
b) Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
c) Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma Geliştirme Dairesi Başkanlığı'nın 11/04/2007 tarih ve 1950 sayılı emri.
d) Milli Eğitim Müdürlüğü Anket Komisyonu'nun 12/02/2008 tarihli tutanağı.

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Mehmet Ali KAHRAMAN**'nın İlimiz Bahçelievler ve ilçesindeki okullarda uygulanmak üzere "**Tarih Dersinde Teknoloji Kullanımının Öğrenci Başarısına Katkısı**" konulu anket çalışmalarını yapma istekleri hakkındaki İlgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Mehmet Ali KAHRAMAN**'nın İlimiz Bahçelievler ilçesindeki okullarda uygulanmak üzere "**Tarih Dersinde Teknoloji Kullanımının Öğrenci Başarısına Katkısı**" konulu anket çalışmalarını yapması, bilimsel amaç dışında kullanılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, İlgi (c) Bakanlık Emri esasları dahilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamunuzca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

M. Ata ÖZER
Milli Eğitim Müdürü

EKLER :
Ek-1. İlgi (a) yazı ve ekleri

OLUR

14/02/2008

Hikmet DİNÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı

EĞİTİM
%100
DESTEK

NOT : Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres : İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu 526 13 82
E-Mail: kultur34@meb.gov.tr Web: <http://istanbul.meb.gov.tr/bolumler/kultur>

4440632

**Ek:6 İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü Tarafından Beykent Üniversitesine
Yazılan Resmi Yazı.**

6

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ 460/12910
Konu: Anket(Mehmet Ali KAHRAMAN)

14 Şubat 2008

BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

- İlgi : a) Valilik Makamının 14/02/2008 tarih ve 18.580/441/12628 sayılı Oluru.
b) Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
c) 18/01/2008 tarih 240 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Mehmet Ali KAHRAMAN'nun** İlimiz Bahçelievler ve ilçesindeki okullarda uygulanmak üzere "**Tarih Dersinde Teknoloji Kullanımının Öğrenci Başarısına Katkısı**" konulu anket çalışmalarını yapma istekleri İlgi (a) Valilik Oluru ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi, gereğinin İlgi(a) Valilik Oluru doğrultusunda, gerekli duyurunun anketçi tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Kültür Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Erdem DEMİRCİ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER :

- Ek-1. İlgi(a)Valilik Oluru
2. Ek: Anket Soruları.

NOT : Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres : İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu
Tel. ve Fax : 212 526 13 82 İnternet : www.istanbul-meb.gov.tr E-mail : apk@istanbul-meb.gov.tr

EK:7 İstanbul İli Bahçelievler İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Tarafından Anket Uygulanması İle İlgili Okullara Yazılan Resmi Yazı.

T.C
BAHÇELİEVLER KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.34.MEM.4.34.18.580.1/1675
Konu : Anket Uygulanması.

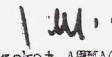
25./02/2008

..... MÜDÜRLÜKLERİNE

İlgi: Valilik Makamının 14.02.2008 tarih ve 18.580/460/12910 sayılı yazısı.

Beyket Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Mehmet ali KAHRAMAN'ın okulunuzda "Tarih Dersinde Teknoloji Kullanımının Öğrenci Başarısına Katkısı" konulu anket çalışmaları yapması, bilimsel amaç dışında kullanılmaması koşuluyla, okul idaresinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda yapılmasının uygun görüldüğü ilgi onayla anlaşılmaktadır.

Bilgilerinizi ve ilgili öğretmene gerekli kolaylığın sağlanmasını rica ederim.

Nesriyat AYMACA
Müdür a.
Şube Müdürü ✓

Eki: 1-Onay.
2-Anket formları.

DAĞITIM:

Gereği:

- 1-Prof.Dr.Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi
- 2-Bahçelievler Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
- 3-Dede Korkut Anadolu Lisesi
- 4-Bağlar Lisesi